Ազգ Azg

24 ՕԳՈՍՏՈՍ 2007 ՈՒՐԲԱԹ 152 (3804)

Առաջընթաց Իրան-ՄԱԳԱՏԷ բանակցություններում

Թեհրանում ՄԱԳԱՏԷ-ի ներկայացուցիչները ԻՌՆԱ գործակալությանը տված հարցազրույցում ասել են, որ առաջընթաց է արձանագրվել Իրանի միջուկային գործունեությանն առնչվող Իրան-ՄԱԳԱՏԷ բանակցություններում:

Բանակցությունների երրորդ փուլն ավարտվել է Իրանի միջուկային ծրագրի հետ կապված որոշ հարցերի վերաբերյալ: Իրանի պատվիրակության ղեկավարը ազգային անվտանգության բարձրագույն խորհրդի փոխքարտուղար Ջավադ Վաիդին է: ՄԱԳԱՏԷ-ի պատվիրակությունը գլխավորում է գլխավոր տնօրենի տեղակալ Օլլի Հեյնոնենը:

Վաիդին բանակցությունների ավարտից հետո խոսել է դրանց «զգալի արդյունքների» մասին: «Մենք մշակեցինք առկա հարցերի լուծմանն ուղղված Իրան-ՄԱԳԱՏԷ համաձայնության հիմնարար շրջանակները», ասել է նա:

Իր հերթին Օ. Հեյնոնենը երկկողմ բանակցությունները բնութագրել է որպես «դրական եւ կառուցողական»:

«Մեր առջեւ գործողությունների աշխատանքային ծրագիրն է: Մենք համաձայնության եկանք դրա կատարման մեթոդների ու ժամկետների շուրջ», ընդգծել է ՄԱԳԱՏԷ-ի գլխավոր տնօրենի տեղակալը:

Դ. Ք.

Հայ-ռուսական հարաբերություններ՝ Սոչիից-Սոչի

Պուտինը խոստանում է 1,5 միլիարդի ներդրում

ԱՐՄԵՆ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

Երեկ Սոչիում կայացել է նախագահներ Պուտինի եւ Քոչարյանի հանդիպումը: Ինչպես հաղորդում է «Նովոստի Արմենիա» գործակալությունը, ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը գոհունակությամբ ընդգծել է, որ «երկու երկրների հարաբերությունները զարգանում են հաջող, աճում է ապրանքաշրջանառությունը, իսկ քաղաքական ոլորտում հաստատվել է դաշնակցային համագործակցություն»: Նախագահ Պուտինը հավաստել է, որ 2007 թ.-ին ռուսական ներդրումները Հայաստանի տնտեսության մեջ կհասնեն 1,5 մլրդ դոլարի: Իր հերթին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը շնորհակալություն հայտնելով ջերմ ընդունելության համար ընդգծել է, որ հայ-ռուսական հարաբերությունները զարգանում են բոլոր ուղղություններով. աճում են ներդրումները, ապրանքաշրջանառությունը, ռազմատեխնիկական, քաղաքական համագործակցությունը: Ընդգծվեց, որ առկա է երկկողմ փոխհարաբերությունների դինամիկ զարգացման գործընթաց, եւ հայկական կողմը պատրաստակամություն հայտնեց ամենաբարձր մակարդակով նպաստելու այդ գործընթացին: Այնուհետեւ ՀՀ եւ ՌԴ ղեկավարները քննարկեցին երկկողմ հարաբերություններին առնչվող հարցերի լայն շրջանակ:

Անդրադառնալով Սոչիի ծովափնյա «Բոչարով Ռուչեյ» կոչվող նախագահական նստավայրում հերթական հանդիպմանը, նկատենք, որ այդ հանդիպումներն ավանդական են դառնում երկու նախագահների համար: Ինչպես նշում են շատ քաղաքագետներ, դրանք նպաստ ունեն կարգավորելու երկկողմ հարաբերությունները՝ նոր թափ ու որակ տալով դրանց: Հիշեցնենք, որ այս տարի երկու նախագահների արդեն չորրորդ հանդիպումն է եւ երկրորդը Սոչի քաղաքում: Առաջին հանդիպումը Սոչիում տեղի էր ունեցել այս տարվա հունվարին: Նկատենք, սակայն, որ այս անգամ հանդիպումը կայանում է երկկողմ բավականին բարդ եւ հակասական հարաբերությունների պայմաններում: Եթե նախկինում կարող էինք ասել, որ հայ-ռուսական հարաբերություններում առաջնայինը քաղաքականն էր եւ միայն երկրորդ տեղում էին տնտեսական խնդիրները, ապա այսօր իրավիճակը էականորեն փոխվել է: Հայաստան-Ռուսաստան երկկողմ կապերում տնտեսական գործոնը վաղուց արդեն դոմինանտ է դարձել, միայն այս տարվա առաջին կեսին ապրանքաշրջանառությունը երկու երկրների միջեւ աճել է 70 տոկոսով եւ սպասվում է, որ մինչեւ տարվա վերջ կանցնի 500 մլն դոլարը:

Տես էջ 3

Թուրքիա-Իսրայել-ԱՄՆ Հրեական համայնք

Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու հարցում «Միություն ընդդեմ զրպարտության» օրինակին է հետեւում Ամերիկայի հրեական կոմիտեն

Օրերս ԱՄՆ-ի առաջնակարգ հրեական կառույցներից ADL-ը՝ «Միություն ընդդեմ զրպարտության» կազմակերպության տնօրեն Աբրահամ Ֆոքսմանը Հայոց ցեղասպանության ուրացումը բարոյական տեսանկյունից անտանելի համարելու պատճառով պաշտոնից ազատել էր Էնդրյու Թարսիին, որը կազմակերպության տարածաշրջանային կառույցի ղեկավարն էր: Սակայն օգոստոսի 21-ին նույն Ֆոքսմանը գրավոր հայտարարություն է տարածում. «Կազմակերպությունը վերանայեց հայերի ողբերգության նկատմամբ իր դիրքորոշումը եւ հանգեց Առաջին աշխարհամարտի տարիներին տեղի ունեցած իրադարձություններն իրբեւ ցեղասպանություն ճանաչելու եզրակացությանը»:

«Ազգն» այս ամենին անդրադարձել է օգոստոսի 21-ի եւ 23-ի համարներում: Օգոստոսի 23-ին «Սաբահը» ընդգծելով Ֆոքսմանի հայտարարությունը, հարկ է համարում նշել, որ «Միություն ընդդեմ զրպարտության» կազմակերպությունը ԱՄՆ-ում տարիներ շարունակ եղել է թուրքական թեզի գլխավոր պաշտպանը: Նույն օրը վերոհիշյալ կազմակերպությանն է միանում AJC-ն՝ Ամերիկյան հրեական կոմիտեն: Ի պատասխան դրա Թուրքիան չեղյալ է հայտարարում Վաշինգտոնում գործող լոբբիստական ընկերության հետ ստորագրած համաձայնագիրը, որին հետեւում է Անկարայի հակազդեցությունը, ինչի հետեւանքով սրվում են թուրքական պետության հարաբերություններն ԱՄՆ-ի ու Իսրայելի հետ:

Թուրքիայում Իսրայելի դեսպանության խորհրդականը հայտարարում է, թե ցեղասպանության հարցում իրենց դիրքորոշումը մնում է անփոփոխ, իսկ ճանաչումն անընդունելի, նույնիսկ նա ընդգծում է, որ իրենք համամիտ չեն հրեական վերոհիշյալ կառույցների հետ: Այնուամենայնիվ, Թուրքիայի արտգործնախարարությունն զգուշացնում է դեսպան Պինհաս Ավիվիին. «Հրեական կազմակերպության վերաբերմունքը բացասաբար է անդրադառնալու ոչ միայն թուրք-ամերիկյան, այլեւ թուրք-իսրայելական հարաբերությունների վրա»:

Թուրքիայի արտգործնախարարությունը դեսպան Ավիվիից պահանջում է նաեւ Անկարայի մտահոգությունները հաղորդել վարչապետ Էհուդ Օլմերտի կառավարությանը, որ նա հակաքայլերի դիմի, ստիպելու համար «Միություն ընդդեմ զրպարտության» կազմակերպությանը վերանայել Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու որոշումը: Այդ ընթացքում Թուրքիայի հրեական համայնքի ղեկավարությունը վերոհիշյալ կազմակերպության որոշման առնչությամբ ափսոսանք է հայտնում, ընդգծում է դրա առաջացրած տագնապը եւ հայտարարում. «Տարիներ շարունակ հրեական համայնքը ոչ մի ջանք չի խնայել Թուրքիայի Հանրապետության շահերն ու թեզերը պաշտպանելու հարցում, ինչին քաջատեղյակ են պետական համապատասխան կառույցները»:

Ըստ «CNN-Turk»-ի, որոշման առնչությամբ վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը հեռախոսազրույց կունենա Իսրայելի նախագահ Շիմոն Պերեսի հետ, իսկ Թուրքիայում Իսրայելի դեսպանը կհանդիպի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլին:

Հ. ՇԱՔԱՐՅԱՆ

Վաղվա «Ազգ. Մշակույթ-հավելվածում»

Մարդու կենսակերպի բարգավածման առեւտրականության անհերքելի ապացույց է նրա ակնհայտ բարոյազրկությունը: Սեփ, կեղծիքի, խարդավանքների ցանցն ընդարձակում է իր սահմանները՝ ոգեւորվածն, «ոգեգործության» վտանգավորությամբ: Այս երեւույթի մասին է հրապարակագիր Ռաֆայել Համբարյանի հոդվածը:

XIX-XX դդ. հայ արվեստի սփյուռքահայ հավաքորդների (Գ. Գյուլբենկյան, Հ. Չիլինգարյան, Ֆրենկյան) նմուշների մի ցուցահանդես է տեղի ունեցել ֆրանսիական Կանյ-սյուր Մեր քաղաքում: Ըստ Connaissance des Arts-ի նյութը ներկայացնում է Պետրոս Քեչիշյանը:

Հայկական տարվա շրջանակներում Փարիզում վերջերս սփյուռքահայ բեմադրիչ-ռեժիսոր Ժիրայր Փափազյանը բեմականացրեց Տիգրան Չուխաջյանի «Կարինե» օպերետը՝ ֆրանսերենով (համերգային կատարում): Այդ մասին է Արծվի Բախչինյանի զրույցը բեմադրիչի հետ:

Ըստ ամերիկյան «ARTnews» հանդեսի, Հակոբ Ծոփիկյանը ներկայացնում է երկու նյութ՝ Ռոբերտ Ֆիսքի մտորումներն անցյալի գիրկն անցնող էպիստոլյար ժանրի (նամակագրություն) եւ բալետային հանրահայտ պարող Միխայիլ Բարիշնիկովի լուսանկարչական արվեստի մասին:

Եվս մեկ հրատարակում Մելանյա Բադալյանի «Փարիզյան հանդիպումներ» շարքից-Փարիզի ու ֆրանսահայության մասին տպավորությունների անդրադարձներ:

Լուրջ եք ասո՞ւմ

«Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը չի լինելու ՀՀՇ նախագահը՝ նա առաջադրվելու է բազմաթիվ քաղաքական ուժերի աջակցությամբ եւ լինելու է Հայաստանի նախագահը», այսպես խոսեց երեկ ՀՀՇ վարչության անդամ Արամ Մանուկյանը «Ուրբաթ» ակումբում: Իսկ թե համաձա՞յն է արդյոք Լ. Տեր-Պետրոսյանն առաջադրվել, ըստ Ա. Մանուկյանի, այդ համաձայնությունը կլինի սեպտեմբերի երկրորդ կեսին:

«Ռազբորկաներին» վերջ տվեք

Գործակալությունները երեկ հաղորդում էին Երեւանի կենտրոնում, «Տրիումֆ» սրճարանի դիմաց «Բարգավաճ Հայաստանի» նախագահ Գագիկ Ծառուկյանի եւ «Հրազդան» մարզադաշտի ղեկավար Սերոբ Աղաբաբյանի թիկնապահների միջեւ տեղի ունեցած բախման մասին, որին անվտանգ հեռավորությունից հետեւող մարդկանցից ոչ մեկը չի համարձակվել միջամտել: Էլեկտրոնային լրատվամիջոցներն այս առիթով հիշել են մի քանի օր առաջ տեղի ունեցած համանման միջադեպի մասին՝ Կենտրոնի թաղապետ Գագիկ Բեգլարյանի եւ նույն Սերոբ Աղաբաբյանի մարդկանց միջեւ: Երեւում է՝ շոգը եւ իսկական քաղաքական կյանքի բացակայությունը հալեցրել է նաեւ մեր քաղաքականների ուղեղները, թե չէ նրանք ավելի զգոն կլինեին ու կփաշեին իրենց կողմնակիցների եւ թիկնապահների կապերը. մեր քաղաքը մի վերածեք «բեզպրեդելի» հրապարակի ու խպտես տղամարդուն վայել մի լուրջ գործով զբաղվեք, պարոնայք:

Ա. Վ.

Դեսպանների նշանակում

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի օգոստոսի 23-ի հրամանագրով Արշակ Փոլադյանը նշանակվել է Սիրիայի Արաբական Հանրապետությունում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան (նստավայրը՝ Դամասկոս): Նշենք, որ Հայաստանը երկար ժամանակ դեսպան չուներ Սիրիայում, այնպես որ այս նշանակումը կարող ենք գնահատել որպես լուրջ առաջընթաց երկու երկրների հարաբերություններում: Իսկ նախագահի նույն հրամանագրի համաձայն, Վասիլի Ղազարյանն ազատվել է Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպանի պարտականություններից: Այդ պաշտոնում նշանակվել է Վահագն Մովսիսյանը, հիշեցնենք, որ վերջինս նախկինում զբաղեցնում է ՀՀ կառավարությանը կից Զարգացման գործակալության տնօրենի պաշտոնը:

Գազից պայթյուն Շիրազի փողոցում

Օգոստոսի 23-ի ժամը 18.00-ի սահմաններում Երեւանի Շիրազի փողոցի 20 հասցեում գտնվող բազմաբնակարան շենքի երկրորդ հարկի բնակարաններից մեկում գազի արտահոսքից պայթյուն է տեղի ունեցել: Բնակարանի ճակատային մասի պատուհանները, պատերը եւ միջնապատերը ամբողջովին փլվել են: Վնասվել են նաեւ հարակից բնակարանները: Ինչպես տեղեկացրեցին փրկարար ծառայության աշխատակիցները, Աջափնյակի թաղապետարանի աջակցությամբ շենքի բնակիչները տարհանվել են եւ արդեն այսօրվանից համապատասխան չափումներ եւ ստուգումներ կանցկացվեն մասնագետների կողմից որոշելու շենքի վնասման աստիճանը եւ արդյոք հնարավոր է հետագա շահագործումը: Պայթյունի հետեւանքով զոհվել է 1 տղամարդ, որի անձը դեռ պարզ չէ, երեք մարդ վիրավորվել է: Տուժածները տեղափոխվել են հիվանդանոց: Մինչեւ ուշ գիշեր լրացուցիչ ուժեր են աշխատել դեպքի վայրում եւ մանրամասնորեն ստուգվել են հնարավոր հետագա վտանգների աղբյուրները: Մանրամասների մասին կտեղեկացնենք հաջորդիվ:

Մ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ախալքալաքում Վրաստանը հայկական համալսարան բացելու ծրագիր չունի

Մի՞թե Ջավախքին, ի թիվս այլ խնդիրների, հիմա էլ տգիտությունը պիտի սպառնա

Վրաստանի 2268 դպրոցներում ուսումնական տարին կսկսվի սեպտեմբերի 17-ին: Կավարտվի ուսումնական տարին միայն 2008 թվականի հունիսի 20-ին: Այս մասին օրերս տեղեկացրել է Վրաստանի կրթության նախարարությունը հավելելով, որ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսումնական տարվա սկիզբը կորոշվի յուրաքանչյուր բուհում առանձին:

Կրթական, ուսումնական հարցերն այնքան մեծ կարեւորություն ունեն Վրաստանի հայաբնակ Սամցխե-Ջավախքի տարածաշրջանում, որ ռազմավարական նշանակության ոլորտներով ավելի ու ավելի հաճախ են դառնում դժգոհությունների ու բողոքի պատճառ, այլ ոչ առիթ:

Ջավախահայության խնդիրների մասին խոսելիս, ամենակարեւոր ու առաջնահերթ լուծում պահանջող հարց է հայոց լեզվի կարգավիճակը: Այդ համատեքստում առավել կարեւորվում է նաեւ կրթական օջախների դերակատարումն ու նշանակությունը: Սակայն դպրոցները Ջավախքում բազմաթիվ խնդիրներով են արդեն բնութագրվում, իսկ բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորությունները դեռեւս մնում են իրագործելի տարածաշրջանից դուրս եւ մեծապես հայաստանյան բուհերում:

Մի որոշ ժամանակ առաջ Վրաստանի նախագահի հայտարարությամբ ու նախաձեռնությամբ թբիլիսյան վրացական բուհերում բացվեցին նախապատրաստական կուրսեր վրացերենի յուրացման նպատակով, նաեւ հատկացվեցին որոշակի քանակությամբ տեղեր: Սակայն, ինչպես եւ սպասելի էր, ջավախեցիներից շատ քչերն արձագանքեցին այդ նախաձեռնությանը:

Թվում է, թե եզակի այդ հնարավորությունից օգտվելու ցանկություն ունեցողների թիվը պիտի մեծ լիներ, բայց իրականում վրացերենի դասընթացներին մասնակցելն ավելի շուտ չի կարող բավարարել բուհ ընդունվելու համար վրացերենի իմացության անհրաժեշտ նվազագույն գիտելիքների ձեռքբերումը: Մյուս կողմից, մինչ իրազեկման բավարար մակարդակ կապահովվեր հենց նույն այդ դասընթացների գոյության մասին, արդեն իսկ դրանց գործարկման մի զգալի հատվածն անցել էր:

Ամեն դեպքում, Ջավախքի հայ երիտասարդները ոչ միայն օբյեկտիվորեն չեն կարողանում օգտվել այդ դասընթացներից: Կան նաեւ սուբյեկտիվ պատճառներ: Մասնավորապես գաղտնիք չէ, որ Ջավախքում սոցիալ-տնտեսական պայմանները բնավ էլ այնպիսի մակարդակում չեն, որ հնարավորություն տան ջավախահայությանը ուսանող պահելու մայրաքաղաք Թբիլիսիում:

Այս տրամաբանությամբ էլ հարց առաջ քաշվեց հենց տարածաշրջանում համալսարան ունենալու, որի անհաջող փորձը Թբիլիսիի պետական համալսարանի մասնաճյուղն էր, որ անարդյունավետության տրամաբանությամբ ուղղակի ինչպես բացվեց, այնպես էլ փակվեց: Որոշ տեղեկությունների համաձայն, նախաձեռնվեց Ախալքալաքում հայկական համալսարան ունենալու գաղափարը, քանի որ, այսպես, թե այնպես, ջավախահայությունը նախընտրում է բարձրագույն կրթություն ստանալ հայաստանյան բուհերում:

Բայց նոր համալսարան բացելու ջատագովների եռանդը սառեցրեց Վրաստանի կրթության նախարար Ալեքսանդր Լոմայան՝ հայտարարելով, որ Ախալքալաքում հայկական համալսարանի բացում չի ծրագրվում: Նախարարի համոզմամբ, «կան բոլոր հնարավորությունները, որպեսզի Վրաստանի էթնիկ հայ քաղաքացիները իրենց կրթական պահանջները բավարարեն Վրաստանի համալսարաններում»:

«Ազգի» տեղեկություններով, Ախալքալաքում հայկական համալսարան բացելու գաղափարին աջակցում էին բավականին հնարավորությունների տիրապետող ջավախեցիներ: Այսինքն՝ ցանկության դեպքում ի հայտ էին եկել ռեսուրսներ այդ գաղափարն իրագործելու համար: Բայց, օրինակ, նույն այդ գործարարական մոտեցումների դեպքում թբիլիսյան համալսարաններում հայ ուսանողների ուսմանն աջակցելու մասին կարծես չեն մտածում:

Ի վերջո, ինտեգրում ասվածն ավելի հեշտ եւ արդյունավետ կլինի իրականացնել հենց ուսանողության համար, որ կարող է ուսանել Թբիլիսիում, եւ այդուհետեւ վրացական իշխանություններին չի մնա որեւէ հնարավորություն լեզվի չիմացության պատճառաբանությամբ հայ պաշտոնյաներին չեզոքացնելու քաղաքականություն իրագործելիս: Բացի այդ, բավականին երկար ժամանակ դասական մեկուսացման պայմաններում արած ջավախահայությունը կարող է ներկայություն ունենալ Թբիլիսիում, երիտասարդությունը կարող է մասնակցություն ունենալ այն բոլոր գործընթացներում, որ տեղի են ունենում Վրաստանի մայրաքաղաքում: Ավելին, Թբիլիսիում ուսանելուց հետո Ջավախք վերադարձողներին այլեւս չեն կարող ուղղակի եւ չհիմնավորված կերպով հեռու պահել տարածաշրջանի կառավարումից:

Իսկ քանի դեռ ոչ մի պայման չի բարեփոխվել Ջավախքում, «Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագիրն անգամ, որ պիտի արդեն սկսված լիներ, դեռ դանդաղում է այդ տարածաշրջանում, դեռ խորհրդային տարիներից չվերանորոգված ճանապարհներով հայաբնակ այս շրջանը մեծագույն խնդիր ունի ինտեգրվելու վրաց հասարակությանը: Եվ պետք է լինել իրատես՝ հայերենին տարածաշրջանային լեզվի կարգավիճակ տալու առնչությամբ:

Չնայած Վրաստանը վավերացրել է ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանության միջազգային փաստաթղթեր, սակայն առկա է մի շատ կարեւոր վերապահում ի թիվս մյուսների. որեւէ բան չի փոխվի, քանի դեռ չի վերականգնվել Վրաստանի տարածքային ամբողջականությունը, քանի դեռ լուծված չեն Հարավային Օսիայի եւ Աբխազիայի հիմնախնդիրները: Այսինքն՝ գործնականում սա նշանակում է, որ լեզվի հարցը դեռ մի երկար ժամանակ էլ չի լուծվի՝ անկախ որեւէ պահանջից: Իհարկե, փոփոխություն կարող է լինել, միայն եթե որեւէ կերպ վիճարկվեն Վրաստանի խորհրդարանի արած այդ վերապահումները, բայց դրանով կարծես զբաղվողներ չկան:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Հնչակյան կուսակցությունը 120 տարեկան է

Երթ՝ Երեւանի կենտրոնում

1887 թվականին Ժնեւում, 7 ակտիվ երիտասարդների նախաձեռնությամբ կազմավորվեց Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցությունը (ՍԴՀԿ): Հիմնադիրներից էին Մարո եւ Ավետիս Նազարբեկյանները, Ռուբեն Խանազատը եւ ուրիշներ, նպատակն էր՝ հայ ժողովրդին ազատել օսմանյան կայսրությունից եւ ունենալ ազատ, անկախ Հայաստան: Հալեպից Համահայկական խաղերին ՀՄՄ-ից 80 մարզիկներ են ժամանել եւ օգտվելով այդ առիթից, երեկ նրանք միացել էին ՀՀ-ում գործող հնչակյաններին ու Հանրապետության հրապարակից կարմիր դրոշներով, թմբուկներով, շեփորներով ու ազգային երգեր երգելով սկսեցին տոնական երթը մինչեւ օպերային հարող հրապարակ, որտեղ նախատեսել էին իրենց ուժերով համերգ տալ: Սակայն հենց Հանրապետության հրապարակում Կենտրոնի ոստիկանապետի տեղակալ Տարոն Բաղդասարյանը ստուգեց երթի թույլտվությունը եւ նախազգուշացրեց, որ Մաշտոցի պողոտայի եւ Թումանյան փողոցի խաչմերուկում երթը պետք է ավարտվի, քանի որ համերգի համար թույլտվություն չի տրվել նրանց: Ոստիկանների ուղեկցությամբ երթը կայացավ ու շեփորների զիլ կանչով, թմբուկների զարկերով ազդարարվեց փակված:

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

ՍԴՀԿ-ի Հալեպի ՀՄՄ (հայ մարմնամարզական միություն) ատենապետ Վազգեն Մեսրոպյանը նշեց. «Այս տարին հոբելյանական է եւ սփյուռքի բոլոր գաղթօջախներում նշվելու է 120-ամյակը, իսկ նոյեմբերի վերջին մեծ շուքով կտոնենք Երեւանում»:

Մինչ երթը ՍԴՀԿ «Սարգիս Տխրունի» ուսանողական միության ատենապետ Նարեկ Գեւորգյանից տեղեկացանք, որ Եռաբլուրում եւ Ծիծեռնակաբերդում ծաղկեպսակներ են դրել ու ազգային երգերով հարգել անմեռ զոհերի հիշատակը:

Հալեպի ՀՄՄ-ի ատենապետից փորձեցի տեղեկանալ, թե ի՞նչն է պատճառը, որ սփյուռքում ավանդական երեք կուսակցությունները լավ չեն համագործակցում միմյանց հետ: «Տարբերությունը եւ իրարից զատ գործելը միայն քաղաքական տեսակետների տարածայնությունն ու տարբերությունն է հատկապես ՀՅԴ-ի պարագայում: Սակայն ամեն կերպ ջանում ենք, որ միասնական լինենք: Համահայկական խաղերի, «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ»-ի ժամանակ միշտ մենք համախմբվում ենք, քանի որ բոլորիս նպատակը մեկն է՝ ազատ, անկախ Հայաստանը ամուր հիմքերի վրա պահել», ասաց պրն Մեսրոպյանը եւ 120 երիտասարդներին նշան արեց երթն սկսել:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Խոզերի անկումները շարունակվում են

Օգոստոսի 22-ին Լոռու մարզպետարանի գյուղատնտեսական վարչությունից ահազանգ է ստացվել, որ մարզի Վահագնաձոր, Վահագնի, Փամբակ եւ Դսեղ գյուղերում վերջին օրերին նկատվել են խոզերի անկումներ: Ըստ մարզային անասնաբուժական ծառայության նախնական տվյալների, կենդանիների անկման պատճառը ժանտախտ հիվանդությունն է: Իրականացվում են կանխարգելիչ միջոցառումներ, մարզի որոշ հատվածներում սահմանվել են կարանտինային եւ ախտահանման կետեր:

Մ. Մ.

Ավտոբուսները վարձակալությամբ կտրվեն միկրոավտոբուսների «գծատերերին»

Նպատակը Երեւանի տրանսպորտային սպասարկման անմխիթար վիճակը բարելավելն է

Կառավարության երեկվա նիստում եւս մեկ որոշում ընդունվեց Երեւանի քաղաքապետարանի «Ավտոբուս» ՓԲԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող 50 ՊԱԶ եւ 167 «Բոգդան» ավտոբուսները Երեւանում միկրոավտոբուսային երթուղիները շահագործող կազմակերպություններին տրամադրելու առնչությամբ: Այն կառավարության օգոստոսի 2-ի որոշման լրացումն է: Նշենք, որ համաձայն վերջինիս, 2 մլրդ դրամ հաշվեկշռային արժեքով վերոնշյալ ավտոբուսները ֆինանսական վարձակալության (լիզինգի) պայմանագրով տրամադրվել էին մայրաքաղաքում միկրոավտոբուսային երթուղիներ շահագործող կազմակերպություններին, ինչպես նաեւ Երեւանի քաղաքապետարանի «Երեւանտրանս» ընկերությանը պատկանող տարածքներ եւ շինություններ են վարձակալության պայմանագրով տրամադրվել այդ կազմակերպություններին՝ ավտոբուսների կայանումն ու տեխնիկական սպասարկումն ապահովելու համար: Նույն նպատակի համար, երեկվա որոշմամբ, կառավարությունը ավտոբուսները շահագործող կազմակերպությունների օգտագործմանը վարձակալության պայմանագրով տրամադրել է նաեւ «Ավտոբուս» ՓԲԸ-ին պատկանող տարածքներ եւ շինություններ:

Երեւանի քաղաքապետարանի կողմից պետբյուջեի միջոցներով գնված ավտոբուսները մասնավորի սպասարկմանը հանձնելու որոշմանը նախկին մեր հրապարակումներում անդրադարձել ենք: Այդ մասին առաջին անգամ քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը հայտնել էր միկրոավտոբուսների երթուղիները շահագործող կազմակերպությունների, այսպես կոչված, «գծատերերի» հետ հանդիպման ժամանակ: Դրա նպատակը մայրաքաղաքում տրանսպորտային սպասարկումը ավտոբուսներով իրականացնելը խթանելն է: Ենթադրվում է, որ դա մրցակցություն կառաջացնի երթուղիները սպասարկող կազմակերպությունների մեջ եւ կդրդի նրանց, բացի պետության ներկրած ավտոբուսներից, սեփական միջոցներով ավտոբուսներ ներկրել ու դրանք շահագործել երթուղիներում: Հայտնի է, որ Երեւանի տրանսպորտային նոր սխեմայով, առաջիկա երեք տարվա ընթացքում միկրոավտոբուսային երթուղիների զգալի մասը աստիճանաբար պետք է փոխարինվի ավտոբուսայինով: Մի խոսքով, Երեւանի քաղաքապետարանի եւ կառավարության ձեռնարկած այս քայլերի վերջնանպատակը հեռանկարում տրանսպորտային սպասարկումը բարելավելն է: Դա հեռանկարում, իսկ ինչ մնում է ներկային, ապա ակնհայտ է, որ չնայած ավտոբուսներն արդեն իրենց կայուն ուղեւորահոսքն են ձեռք բերել եւ նկատելի են Երեւանի փողոցներում, բայց մայրաքաղաքի տրանսպորտի վիճակը դեռ անմխիթար է: Գլխավոր խնդիրը՝ տրանսպորտի դեֆիցիտը, դեռ լուծված չէ եւ գերբեռնված միկրոավտոբուսները օրվա բոլոր ժամերին դեռ սովորական երեւույթ են: Մյուս կողմից առկա է տրանսպորտի այլ միջոցների՝ մետրոյի, տրոլեյբուսների եւ հենց նույն ավտոբուսների ոչ օպտիմալ շահագործումը: Արդյունքում ունենում ենք գերբեռնված երթուղային տաքսիներ եւ կիսադատարկ տրոլեյբուսներ, մետրոյի գնացքներ եւ ավտոբուսներ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԵ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՏԻԳՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատւութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

AXA-ի փոխհատուցումների համար դիմողների գործը հեշտացնում է արդարադատության նախարարությունը

AXA ապահովագրական ընկերության կողմից ցեղասպանության զոհերի ժառանգներին տրվող փոխհատուցումների խնդրով զբաղվող Կարգավորման հանձնաժողովին դիմելու ժամկետը մինչեւ հոկտեմբերի մեկն էր: Գրեթե ամեն օր «**Ազգի**» խմբագրություն են դիմում մարդիկ, ովքեր խնդրում են ստուգել իրենց հարազատի անուն-ազգանունը Կարգավորման հանձնաժողովի հրապարակած AXA-ի ապահովադիրների ցուցակներում: Ավելի վաղ մենք տեղեկացրել էինք, որ ինչպես «Նյու Յորք լայֆի» դեպքում եղավ, այս անգամ էլ Հայաստանի արդարադատության նախարարությունը մի կառույց է առանձնացրել, որի անդամները անվճար իրավական եւ տեխնիկական օգնություն են ցույց տալիս փոխհատուցումների համար դիմող անձանց: Արդարադատության նախարարի խորհրդականներ Արփինե Մելիքբեկյանն ու Թամարա Շահարյանն, ըստ էության, համակարգում են ողջ աշխատանքը. «Իրավական օգնություն ենք ցույց տալիս, հետեւում ենք, որ դիմումը կազմված լինի պատշաճ մակարդակով, բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերը առկա լինեն», մեզ հետ զրույցում ասաց Ա. Մելիքբեկյանը: Փաստորեն նախարարության այս խմբի օգնությամբ դիմողը կարող է վստահ լինել, որ ներկայացրել է անհրաժեշտ փաստաթղթերի ողջ փաթեթը: Երեկվա դրությամբ նախարարություն դիմողների թիվը մոտենում էր 600-ի՝ այդ թիվը ժամառժամ փոխվում է: Դիմողներն ավելի շատ Երեւանից են, բայց մարզերից էլ դիմողներ կան, հիմնականում Վանաձորից եւ Գյումրուց: Արդյոք իրազեկման պակա՞սն է պատճառը, որ մարզերից դիմողները քիչ են: «**Ազգի**» հետ զրույցում Ա. Մելիքբեկյանը նկատեց, թե մարզերից դիմողներն անմիջապես Երեւան գալու խնդիր չունեն, նրանք կարող են զանգել 58-30-23 հեռախոսահամարով, ճշտել իրենց հարազատի անուն-ազգանվան առկայությունը ցուցակում, եթե ազգանունն այնտեղ լինի՝ կարող են պայմանավորվել եւ անհրաժեշտ փաստաթղթերը հայթայթելուց հետո նոր ուղեւորվել Երեւան: Ընդ որում՝ դիմելու ժամկետը բավական սահմանափակ է՝ արդարադատության նախարարության խողովակով, իսկ սա ամենից հավաստի եւ վստահելի ճանապարհն է Հայաստանից, կարելի է դիմել մինչեւ սեպտեմբերի 20-ը, քանի որ Կարգավորման հանձնաժողովը ԱՄՆ-ում պետք է ստանա հոկտեմբերի 1-ից ոչ ուշ ամսաթվով կնքված ծրարներ: Բացի շաբաթ-կիրակիից՝ մյուս օրերին կարելի է դիմել:

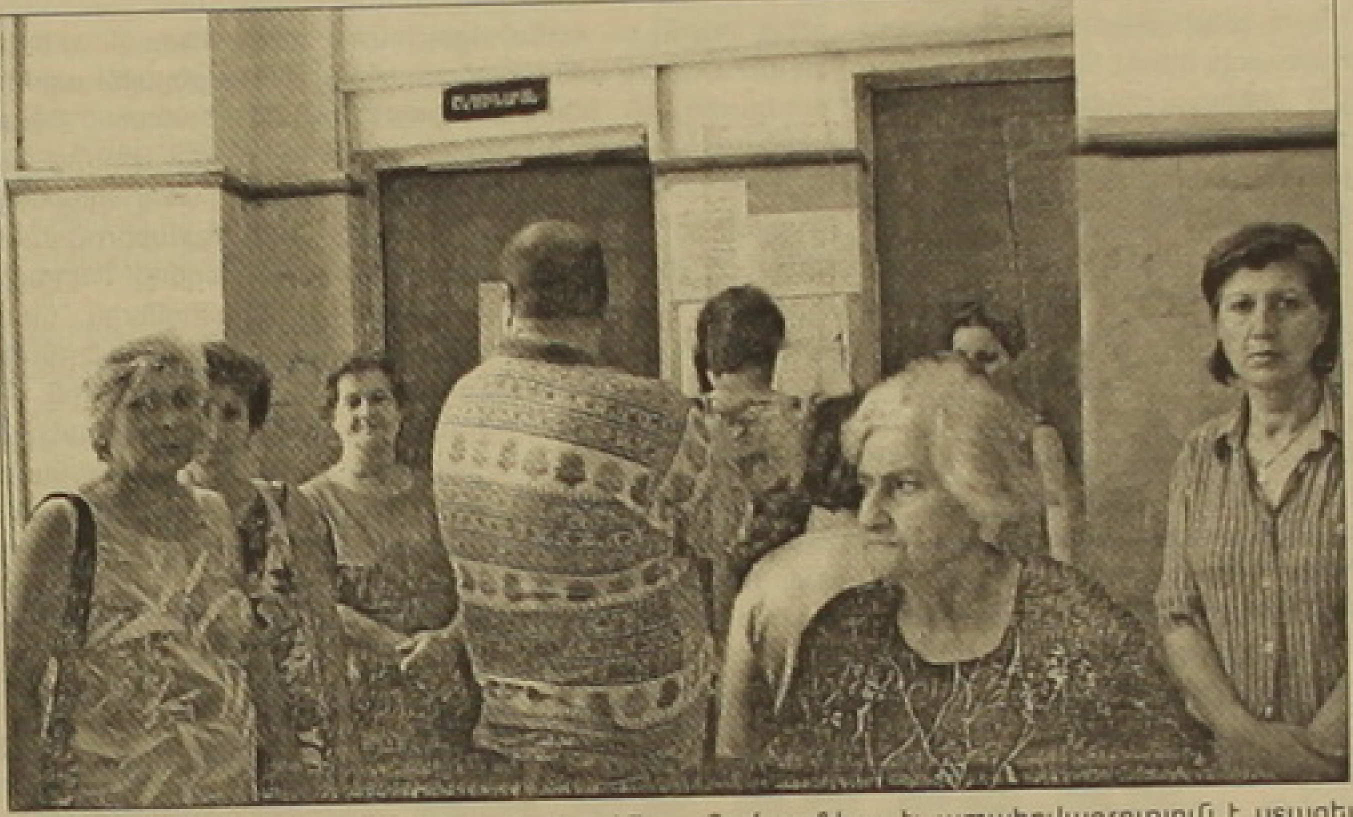

Փաստորեն մինչեւ հիմա հիմնական բարդությունն այն է եղել, որ AXA-ի ապահովադիրների ցուցակները տպագրել հնարավոր չէր, քանի որ ծրագիրը կոդավորված է եւ հնարավոր չէ արտատպել՝ կարելի է միայն ստուգել կայքէջում, իսկ մեր պապիկ-տատիկների համար դա չինարեն է. այնպես որ արդարադատության նախարարությունում գործող խումբը շտապ-օգնություն է ի սկզբանե, եւ մինչեւ վերջ՝ հարցաթերթիկները կազմելու, անհրաժեշտ փաստաթղթերը հավաքելու եւ ծրարները ուղարկելու առումով: Այդպես էր «Նյու Յորք լայֆի դեպքում», այդպես է հիմա, եւ այդպես է լինելու հետո՝ այլ ապահովագրական ընկերությունների փոխհատուցումների դեպքում. «Մեր քաղաքացիներին օգնելը բարի ավանդույթ է դառնում», նկատում է Ա. Մելիքբեկյանը:

Հետաքրքրական է, որ դիմած հազարից ավելի մարդկանցից միայն մեկն ունի ապահովագիր՝ պոլիս: Մյուսի մասին մենք իմացանք նախարարության նախասրահում դիմողներից՝ խոսքը ժամանակին արեւմտահայ շատ հայտնի գործիչ Գաբրիել էֆենդի Նորատունկյանի պոլիսների մասին է, որի՝ Արցախում ապրող հեռու ազգականները հավակնում են դիմել եւ փոխհատուցում ստանալ: Սակայն ըստ Ա. Մելիքբեկյանի՝ ապահովագիր չունենալը չի սահմանափակում դիմողների իրավունքները: Հենց Կարգավորման հանձնաժողովի գործադիր տնօրեն Բարտեղ Գարթայանն ինքն էր ասել, թե նախ եւ առաջ ազգակցական կապն ապահովող փաստաթղթերի առկայությունն է կարեւոր, ապա՝ պոլիսի առկայությունը:

Պոլիսը բնականաբար, բոլորն էլ շատ լավ պատկերացնում են, որ կարող է պահպանված չլինել:

Արդարադատության նախարարության այս խումբն ամեն օր լսում է մարդկանց, որոնք պատմելով իրենց ազգակցի ապահովագիր ունենալու հանգամանքների մասին, ակամա վկայում են, թե մի ստեղծագործ եւ ունեւոր ժողովուրդ ապրում էր Արեւմտյան Հայաստանում, եւ թե ինչպես է նա զրկվել կյանքից, ունեցվածքից, կամ բռնել գաղթի ճամփան: Պատմում են դեպքեր ցեղասպանությունից, պատմում են՝ ինչպե՛ս է եղել: Մենք էլ նախասրահում լսեցինք դիմողներից մի քանիսի պատմությունները:

83-ամյա Եղիսաբեթ Գիտանյանը ծնվել է Թբիլիսիում, բայց ծնողները վանեցիներ են՝ պապը գաղթել է, նրա կնոջն ու երեխաներին թուրքերը սպանել են: Պապը հայտնի դերձակ է եղել, շատ աշակերտներ է ունեցել, փրկվելուց ու գաղթելուց հետո նոր ընտանիք է կազմել, հենց նրա ապահովագրով Եղիսաբեթ տատիկը «Նյու Յորք լայֆից» էլ ապահովագրություն է ստացել, այժմ էլ դիմում է AXA-ի Կարգավորման հանձնաժողովին:

Ժանետա Հովհաննիսյանի սկեսրայրի հայրը՝ Հարություն Սարգսյանն ապրել է Կոստանդնուպոլսում, 1931-32 թվականներին գաղթել է Հայաստան:

Համլետ Սարգսյանի պապիկը՝ Հակոբ Հակոբյանը Սասունի Սղոնք գյուղում է ապրել, կարողությունների տեր է եղել, գյուղի հիմնադիրներից, գաղթել է, զոհվել Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում: Հենց նրա անուն-ազգանունն է գտել Համլետն AXA-ի ցուցակներում:

Իսկ վերը հիշածս արեւմտահայ գործիչ Գաբրիել Նորատունկյանի եղբորից մազապուրծ հորեղբոր տղայի ընտանիքը հիմնավորվել է Արցախի Դեղձուտ գյուղում, այդ եղբոր հարսը՝ Մարիամ Ավետիսյանը պատմում է ինչ գիտի՝ Մուշից են, Գաբրիել էֆենդի Նորատունկյանը Թուրքիայում արտգործնախարար է եղել, Ազգային պատվիրակության անդամ (Փարիզ), իսկ պատվիրակության նախագահ Պողոս Նուբար փաշայի հրաժարականից հետո՝ համակարգող. հենց նրա ապահովագրի գումարներն է հավակնում ստանալ արյունակից ընտանիքը:

Բոլոր այս պատմությունները դեռ բարոյական ու այլ փոխհատուցումների հորիզոնն են ուրվագծում. առայժմ՝ հատ-հատ, ապահովագրական ընկերություններն ամերիկահայ փաստաբանների ջանքերով դեռեւս վերադարձնում են հայ ժողովրդի կորուստների մի փշրանքը միայն:

Ահավասիկ՝ «**Ազգի**» խմբագրի պատմությունը: Նա ցուցակներում գտել է եւ իր հոր, եւ հորեղբոր՝ Նազարեթի անունը: Գիտի, որ ոչ մի ազգական չունի Նազարեթի գծով. դիմելու է՝ գուցե այսպես հանկարծ ու գտնի Նազարեթի ժառանգներին՝ իր ազգականներին: Սա եւս մի բարոյական փոխհատուցում կլինի:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ

Միջազգային աստղագիտական համաժողովը բարձրակետում է

Օգոստոսի 20-ին Երեւանում սկսված աստղագիտական միջազգային համաժողովի՝ JENAM-ի շրջանակներում գումարվող գիտաժողովները աստղագիտական բազմաթիվ տաք թեմաներ են շոշափում: Արդեն կայացածների թվում են եղել «Մոլեգնող երեւույթները երիտասարդ աստղերում» թեմայով, գալակտիկաների ակտիվությանը նվիրված եւ այլ գիտաժողովներ: Հայ աստղաֆիզիկոս Արտաշես Պետրոսյանը համեմատություններ է կատարել գալակտիկաների միջուկների ակտիվությունների միջեւ՝ եզրակացությունն այս է, ակտիվ միջուկներ հանդիպում են ավելի մեծ գալակտիկաներում: Վասիլիս Չարմանդարիսն իր խմբի հետ ուսումնասիրություններ է կատարել ինչպես ինֆրակարմիր, այնպես էլ տեսանելի տիրույթներում, զուգահեռներ տարել երկու տիրույթների միջեւ եւ մի շարք բացահայտումներ արել:

Տիեզերաբանության խնդիրներն ուսումնասիրող գիտաժողովում պատմվել են արդիական այնպիսի գիտափորձերի մասին, ինչպիսին «Սառցե խորանարդն» ու արտագալակտիկական հետազոտություններին նվիրված «Հերմես» գիտափորձարարական ծրագրերն են, զեկուցումները նվիրված են եղել գալակտիկական կույտերին, ընդհանուր գալակտիկական դաշտում «դասարկությունների» ուսումնասիրմանը:

Մենք համագործակցում ենք JENAM-ի մամուլի կենտրոնի հետ եւ հուսով ենք այս կենտրոնի, ինչպես նաեւ Բյուրականի աստղադիտարանի տնօրեն Հայկ Հարությունյանի աջակցությամբ գիտաժողովի տաք թեմաների մասին ամփոփիչ հրապարակում պատրաստել:

Մ. Խ.

Ասուլիսների շարք Հանրայինում

«168 ժամ» թերթի «Տեղաշարժեր հեռուստաընկերությունում» հոդվածին ի պատասխան երեկ Հանրային հեռուստառադիոընկերության ղեկավարությունը տարածել է հետեւյալ հաղորդագրությունը. «Հանրային հեռուստատեսությունում եւ Հանրային ռադիոյում էական կադրային փոփոխություններ չեն լինի: Մասնավորապես Արմեն Արզումանյանի, Արմեն Ամիրյանի եւ Հարություն Հարությունյանի աշխատանքից ազատման մասին տեղեկությունները չեն համապատասխանում իրականությանը, եւ նման փոփոխություններ չեն նախատեսվում: ՀՀՌԸ խորհրդի աշխատակազմի ղեկավարը միաժամանակ տեղեկացրեց, որ նոր եթերաշրջանում սպասվող ծրագրային փոփոխությունների ու նոր հաղորդաշարերի մասին սեպտեմբերի 3-ին, 10-ին եւ 17-ին նախատեսված են Արմեն Ամիրյանի, Արմեն Արզումանյանի եւ ՀՀՌԸ խորհրդի նախագահ Ալեքսան Հարությունյանի մամուլի ասուլիսները»:

Տվյալ հաղորդագրությունից այնուամենայնիվ պարզ չի դառնում, թե ինչու են տվյալ ընկերության ղեկավարները մի քանի ասուլիս տալու, եւ արդյոք նրանք պատրաստվո՞ւմ են այդ ասուլիսներին միասնաբար հանդես գալ, թե 3 ասուլիսը նախատեսված է երեք տարբեր ղեկավարների առանձին-առանձին ելույթների համար: Կարող ենք միայն նկատել, որ մեկ հոդվածի դեմ 3 ասուլիսներով պատասխանելը նորամուծություն է հայ, եւ ոչ միայն, լրագրական դաշտի համար:

ՓԱՐԻԶ

Ալեքսիս Գյուլչյանը արժանացել է «Պատվո լեգեոն» մեդալի

Հունիսի 9-ին Ֆրանսիայի հայկական ասոցիացիաները համադրող կոմիտեի նախագահ Ալեքսիս Գյուլչյանը արժանացել է երկրի բարձրագույն պարգեւին՝ «Պատվո լեգեոն» մեդալին, որը նրան անձամբ շնորհել է Ֆրանսիայի սենատի նախագահ Քրիստիան Պոնսելեն, հաղորդում է «Արմինյըն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի օգոստոսի 11-ի համարը:

Գյուլչյանը նախապես 1993-96 թթ. եղել է «Իլ դը Ֆրանս» մարզի ընդհանուր խորհրդի նախագահ եւ 1995-96 թթ. Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության Ֆրանսիայի մասնաճյուղի փոխնախագահը, վերջերս նա դարձյալ միացել է այդ կազմակերպությանը:

Իսկ «Պատվո լեգեոնը», որը Նապոլեոն Բոնապարտը հիմնադրել է 1802-ին, նրանից առաջ շնորհվել է նաեւ ՀԲԸՄ-ի անդամ, բարեգործ Սոնա Աթթամյանին եւ մեծանուն հայ երգիչ-երգահան Շառլ Ազնավուրին:

Հ. Օ.

Հայ-ռուսական հարաբերություններ՝ Սոչիից-Սոչի

1-ին էջից

Ռուսաստանը դարձել է նաեւ Հայաստան ներդրումներ կատարող թիվ մեկ երկիրը, այս բնագավառում հիմնականում գործում են ռուսական հսկաներ՝ «Գազպրոմ», «Վիմպելկոմ», «Ռուսալ» եւ այլ ընկերություններ: Տնտեսական զարգացման այս դինամիկ ֆոնի վրա, սակայն, կան լուրջ հիմնախնդիրներ քաղաքական հարաբերություններում, եւ այդ մասին ժամանակ առ ժամանակ գրում են երկու երկրների լրատվամիջոցները: Եթե Ռուսաստանի քաղաքագիտական ու փորձագիտական հանրությունը չի թաքցնում իր դժգոհությունը Հայաստան-ՆԱՏՕ զարգացող հարաբերություններից, ապա հասկանալի կերպով մեզ էլ չեն բավարարում մեր ռազմավարական դաշնակցի ռազմական հարաբերությունները Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի հետ: Ժամանակ առ ժամանակ շրջանառվող լուրերը, որ Ռուսաստանը զենք եւ զինամթերք է վաճառում հարեւան Ադրբեջանին, չի կարող չանհանգստացնել մեզ: Ինչեւէ, ըստ ռուսական լրատվամիջոցների Քոչարյան-Պուտին հանդիպման հիմնական թեմաներից մեկը լինելու է հենց ռազմաքաղաքական հարաբերությունները, եւ ըստ ռուս վերլուծաբանների, Հայաստանը լինելով Հավաքական անվտանգության պայմանագիր կազմակերպության անդամ, ցանկանում է խորացնել երկկողմ ռազմական համագործակցությունը: Այսինքն՝ այս հանդիպումը անցնելու է ռազմական համագործակցության խորացման նշանաբանով: Նման մոտեցումը բացատրվում է վերջին ամիսներին տարածաշրջանում սրվող հարաբերություններով՝ ԱՄՆ-Իրան հակամարտությամբ, Ադրբեջանի տարածքում գտնվող Գաբալայի տեղորոշիչ կայանի համատեղ հնարավոր շահագործմամբ, ինչպես նաեւ քրդական հարցի սրմամբ Թուրքիայում եւ այլն: Այսինքն՝ տարածաշրջանում ընթացող նոր զարգացումների ֆոնի վրա հայ-ռուսական ռազմական համագործակցությունը, կարող ենք ասել, նոր իմաստ է ստանում ու բխում է մեր երկրի ազգային անվտանգության շահերից: Հենց այս համատեքստում էլ պետք է ընկալել Հայաստան-ՆԱՏՕ խորացող հարաբերությունների տրամաբանությունը: Ինչեւէ, Սոչիում ընթացող հանդիպումը նաեւ բավականին խորհրդանշական է այն առումով, որ տեղի է ունենում Հայաստանի եւ Ռուսաստանի բարեկամության ու համագործակցության ռազմավարական պայմանագրի կնքման 10-ամյակի նախօրյակին (նշված պայմանագիրը կնքվել է 1997 թ.-ի օգոստոսի 29-ին): Իսկ այդ պայմանագրով նաեւ հիմք դրվեց հայ-ռուսական լայնամասշտաբ ռազմական համագործակցության: Հիշեցնենք, որ ՀԱՊԿ-ի շրջանակներում այս կառույցի անդամ երկրները կարող են Ռուսաստանից զենք գնել ներռուսական գներով, այսինքն շատ ավելի էժան, քան այդ հնարավորությունը ունեն ռազմական այս կառույցի ոչ անդամ երկրները: Քոչարյան-Պուտին այս հանդիպումը նաեւ կարեւորվում է վերջին տարիներին թափ առնող երկկողմ տնտեսական համագործակցության համատեքստում: Այս առումով հատկապես հետաքրքրական է Մեղրիում նավթավերամշակման գործարան կառուցելու առաջարկը, որը վերջին օրերին նորից արծարծվում է ռուսական մամուլում:

«Երեսուներկուսը իսկականից ցնդել է»

Զվախուստի կլինէր վերադարձն ի շրջանս յուր

Եթե ոչ ավելի վաղ, ապա վստահաբար օգոստոսի 20-ից արդեն Հանրային հեռուստաընկերության եթերում արձանագրված փաստ է. «32-ը իսկականից ցնդել է»: Սա, թերեւս, քիչ թե շատ մտածելու կարողություն ունեցող հեռուստադիտողի գնահատականով, ամենաբովանդակային եւ իրականությանը համապատասխանող նախադասությունն էր ասված «32 ատամ» հաղորդման ողջ ընթացքում ու չնայած լեզվական սխալին՝ ամենից հայերեն շարադրվածը: Հաղորդումն ապահովեց ոչ միայն ցնդածություն, այլեւ գեղագիտության ընկալմամբ արված տեսաշարի, տրամաբանական բովանդակության, հաղորդման ընթացքում երեւացող անձանց եւ հեռուստադիտողի հանդեպ հարգանքի լիակատար բացակայություն:

Այս ամենն ունի մի հիմնավորում՝ հաղորդումն ամբողջովին նվիրված էր հաղորդաշարի ստեղծագործական կազմի Ուրեկիում անցկացրած օրերին, իրենց խոսքով՝ տժժոցներին ու հրթացու ձեռքի հետ հանգստավայրը գովազդելուն: Մի հարցնող լինի՝ որտեղի՞ց այդչափ վստահություն, որ ինչ-որ խմբի մասնավոր հանգիստը պարտադիր պետք է հետաքրքրի Հանրային հեռուստաընկերության դիտողին, հատկապես որ դիտողը մեկը չէ, քանի որ երկրի շրջաններից շատերում այլընտրանք պարզապես չկա կամ հարեւան երկրների հեռուստաալիքներն են, որտեղի՞ց այդչափ արհամարհանք ու ինքնահավանություն...

Տեղից վեր կացողը որոնում է իրեն երգիչ, երգահան, ռեժիսոր ու վերջապես արտիստ հռչակել եւ լսողություն, տեսողություն, գեղագիտական ընկալումներ սղոցել, աղճատել: Այս պատկերի ամբողջացմանը մեծապես նպաստեց նշված հաղորդաշարի հերթական թողարկումը: Մարդիկ «բացվածություն» դրսեւորեցին ու պատմեցին, ցուցադրեցին ով որտեղ է գիշերել, որտեղ արեւահարվել, գունափոխվել, կարուսելներից որը նախընտրել...

Ի՞նչ մեղք ենք գործել Հանրային դիտողներս, որ դատապարտվում ենք գռեհկություններ լսելու, տեսնելու այն հեռուստաընկերությամբ, որը ֆինանսավորվում է մեր իսկ մուծած հարկերով ձեւավորված պետբյուջեից: Ինչո՞վ են արժանացել հայտնի-անհայտներն այն արտոնությանը, որ կարող են հեռուստադիտողին պարտադրել իրենց անխնամ մարմինների մերկությունը դիտելու տհաճության, ո՞վ է նրանց իրավունք տվել հայերենը չհասկացող զուգակցին մոտենալ ու ծաղրել՝ հանուն ինչի՞: Եթե խնդիր ունեք այդ կերպ ինքնահաստատվելու, ապա գոնե այդ խայտառակությունը հանրությանը մի հրամցրեք կամավոր պարտադրանքի կարգով:

Նկարահանումների տեխնիկական հարուստ թերություններով աչք պահող «32»-ի ականատեսը դարձա, երբ «հայտնիներից» մեկի ոտքի բութ մասն էր ներկայացվում խոշոր պլանով՝ էկրանով մեկ, եւ երբ հիացած «հաղորդավարը» հաճույքով անդրադառնում էր այդ «խիտ» դիտարժան երեւույթին՝ բութ մասին: Դժբախտությունն ունեցա համբերելու մինչեւ հաղորդման ավարտն՝ անկեղծորեն փնտրելով արժանիքներ: Հավատացեք, որքան էլ ջանքերս մեծ էին, սակայն արժանիքներ չարձանագրվեցին ոչ միայն Հանրային հեռուստաընկերության, այլեւ անգամ ամենահետամնաց երկրի, ամենահետին կաբելային ալիքի եթերում երեւալու համար: Հասցրեցին «մեր կտուրը ձեր կտուրից բարձր ա» սկզբունքով անդրադառնալ հայ-վրացական հարաբերություններին, հանգիստ խղճով ծաղրեցին ոչ միայն զուգակիցներին, այլեւ իրենց տեսախցիկին անտարբեր մնացած հանգստացողներին: Հաղորդման հեղինակ մասնակիցներին տեղեկացնենք, որ նման նկարահանումները եթե անգամ իմաստ ունի դիտել, ապա լավագույն դեպքում ընկեր-բարեկամների հետ՝ սեփական, մեղմ ասած, անհետաքրքիր «տժժոցներն ու ցկցոցները» կրկին վայելելու համար գուցե, բայց ոչ երբեք մի ողջ երկրի բնակչության դրանց ականջալուր ու ականատես դառնալու պարտադրել: Տեղեկացումներն այս Հանրային հեռուստաընկերության ղեկավարությանն էլ հասցեագրելու լիարժեք հիմքը տեսնում ենք, նաեւ հետաքրքրական կլիներ իմանալ, թե ինչ սկզբունքներով ու չափանիշներով է առաջնորդվում հեռարձակելիքի որակ ու տեսակ որոշելիս: Արդեն հանրահայտ է Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահ Ալեքսան Հարությունյանի բազմաթիվ պնդումներից, որ աշխատում են բազմազանություն ապահովել՝ ելնելով հեռուստադիտողի պահանջներից եւ ամենեւին էլ մշակույթ ձեւավորող հիմնարկություն չէ հեռուստաընկերությունը եւ հեռուստատեսությունն ընդհանրապես: Հարգարժաններս, հեռարձակելի չէ մարդու հանդեպ հարգանքի բացակայությամբ պատրաստված յուրաքանչյուր նյութ, անընդունելի է ինչ-որ մեկի անիմաստ երթը ինչ-որ հանգստավայրում կամ այլուր պատմելիք դարձնելը, առավել եւս ակնհայտ է, որ Հանրային հեռուստաընկերությունը հատկապես հեռուստադիտողի հանդեպ պարտադրող ու քամահրական վերաբերմունք դրսեւորելու իրավունք չունի:

Շատ չէր լինի հայ հեռուստադիտողի համար էկրանից տեսնելու օժտվածության, շնորհաշատության, ի վերջո տաղանդի՝ արտացոլք-դրսեւորում, քան ինչ անեն իրենք իրենցով հիացած աստղաբույլերը:

ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՏԱՀԱՅՏԵԼՈՒ ԱՆԿԱԼԻՔ
ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԵՌՈՒՍՏԱԴԻՏՈՂ

Ինքնամերկացում կամ քարուքանդ սայլի ճռոցը

«Ազգ» թերթում հունիսի 22-ին տպագրված «Մի ատենախոսության պաշտպանության պատմություն» հոդվածին նույն թերթի հունիսի 26-ի համարում հաջորդեց Լ. Արզումանյանի «Սայլը ճռռալու փոխարեն...» վերտառությամբ պատասխանը՝ ինքնամերկացնող խոստովանություններով եւ ստահոդ հայտարարություններով: Այն, որ արձագանքողը հենց Լ. Արզումանյանը եղավ, ամենեւին էլ պատահական չէ: Եվ այսպես՝

Ինքնամերկացում թիվ 1. Լ. Արզումանյանի գիրն ունի շատ հետաքրքրական մի առանձնահատկություն. այն կարդալիս առաջինը, որ արթնանում է, սխալներ ուղղելու բուռն ցանկությունն է՝ ուղղագրական, կետադրական, ոճական, իմաստային: Այդպիսի սխալներով է լեցուն նաեւ այս գիրը (հոդվածագիրը վարժ չէ անգամ պարզագույն արտագրության փորձում), ինչը, իհարկե, միանգամայն անհարիր է բանասիրական գիտությունների դոկտորի նկարագրին:

Հարգելի՛ դոկտոր, հայերենում կան ուղղագրական եւ կետադրական կանոններ, որոնք պարտավոր է իմանալ դպրոցն ու բուհն ավարտած յուրաքանչյուր ոք, առավելագույն չափով նա, ով ոչ թե սոսկ բանաստեղծ է (մասնագիտությամբ գրագետ), այլ բանասիրական գիտությունների դոկտոր, ում համար գրագետ լինելը պարտադիր եւ ինքնին ենթադրելի պայման է: Արհամարհել դա՝ նշանակում է չլինել ո՛չ գիտնական եւ ո՛չ էլ դոկտոր: Լ. Արզումանյանը եւ մեկն է, եւ մյուսը, ինչն ապացուցելն ամենեւին էլ դժվար չէ:

Այսպես՝ 2001 թ. տպագրվեց Լ. Արզումանյանի «Պարույր Սեւակի պոեմները» գիրքը, որը նրա դոկտորական ատենախոսության նյութն էր. գրականագիտական մտքի բացառիկ մի «գլուխգործոց»՝ լեցուն փաստական, տրամաբանական, գրականագիտական, քերականական սխալներով: Թվարկենք մի քանիսը միայն:

1. Գրքի 10-րդ էջում Լ. Արզումանյանի թեթեւ ձեռքով Պ. Սեւակի «Աստծու քարտուղարը» հայտնվել է «Եղիցի լույս» շարքում, մինչդեռ եթե խոսքը բանաստեղծության մասին է, ապա այն զետեղված է ոչ թե համանուն, այլ «Նորից չեն սիրում, սիրում են կրկին» շարքում, իսկ եթե «Աստծու քարտուղարը» վերնագրով շարքի մասին է, ապա այն ոչ թե «Եղիցի լույս» շարքում է, այլ «Եղիցի լույս» գրքում: Տարբերությունը, անշուշտ, խիստ էական է:

2. Լիտվացի բանաստեղծ Մեժելայտիսի անունը Էդուարդաս է եւ ոչ թե Էդուարդիս (էջ 5):

3. 1944 թվականին գրած Պ. Սեւակի դրամատիկական գործը կոչվում է ոչ թե «Անմահները հրամայում են» (էջ 150), այլ «Մեռածները հրամայում են»: Դրանք տարբեր գործեր են:

4. Պ. Սեւակի ծննդյան օրը հունվարի 26-ը չէ (էջ 96), այլ հունվարի 24-ը, ինչի մասին բազմիցս խոսվել եւ ասվել է (տե՛ս Ա. Արիստակեսյան, Պարույր Սեւակ, Երեւան, 1974, էջ 9):

5. «Եղիցի լույս» գրքի «Նորից չեն սիրում...» շարքի «Հագուստով ծնվածը», «Հորիզոնական անուն», «Ավելորդ անհավասարություն» բանաստեղծությունները ոչ թե հաջորդում (էջ 97), այլ նախորդում են «Քարեխոս եղիր իմ եւ իմ միջեւ» բանաստեղծությանը:

Այսպիսի բազմաթիվ փաստական սխալներ կան գրքում, իսկ ուղղագրական, կետադրական, ոճական սխալներն անթիվ են՝ սկսած շաղկապներից առաջ բութ դնելուց (էջ 20, 33, 59) մինչեւ ուղղագրական տարրական սխալներ՝ «խոչընդոտ» բառն առանց ը-ի (29), «կողք կողքի», «ժողովածուից ժողովածու», «պոեմից պոեմ» բառերը գծիկով (էջ 45, 92), «հոգեւոր ասմունք»-ը՝ «հոգեւոր ումունք» (էջ 16), «սրբություն սրբոց»-ը՝ «սրբության սրբոց» (էջ 203), «սիմվոլացրել»-ը՝ «սինվոլացրել» (էջ 185), «նախավերջին»-ը՝ «նախավերջի» (էջ 194)... էլի՞ թվարկե՞մ:

Լ. Արզումանյանի այս գիրն իրավամբ երգիծական ժանրի բացառիկ նմուշ է. զավեշտալի պատահիկներն անգամ Հ. Պարոնյանի նախանձը կշարժեին: Այսպես՝ «Մաշտոցը՝ իր գրերի գլուտով մխրճվեց քաղաքականության մեջ...» (սխալ կետադրությունն իրենն է, էջ 149): «Խիստ հանդիմանությամբ ու զայրույթով Սեւակը դիմակավոր մարդկանց պարտադրում է հանել դիմակները...» (էջ 47): «Բանաստեղծը զարգացնում է «Ես գյուտարար էի քո գեղեցկության» միտքը...» (էջ 133): «Վ. Մայակովսկու «Այդ մասին» պոեմը լուրջ խոհերի ու մտածումների տեղիք էր տվել Պ. Սեւակին, եւ նա իր պոեմը մի որոշ ժամանակ անվանել է ռուս մեծ բանաստեղծին նմանվելով» (էջ 103): «Սեւակն իր նորարարական փորձերի չհասկացվելուց թաքուն երկյուղ ուներ» (էջ 37): «Նա պահանջում էր ձերբազատվել միամիտ, պարզունակ, ֆոլկլորային մտածողությունից, քանզի ապրում ենք հրթիռային դարում» (էջ 52): «Եվ հայ գրականության մեծերի շարքում ավելացավ Պարույր Սեւակ անունը՝ հավիտյանս հավիտենից» (էջ 142):

Մի առանձին շարք են կազմում բնագրային հղումներին եւ գիտական ապարատին վերաբերող սխալները. միայն «Երկկենցաղ կենցաղ» բանաստեղծությունից կատարած ութտողանոց մեջբերման մեջ ութ սխալ է թույլ տվել (էջ 98, տե՛ս նաեւ էջ 22, 69, 77, 90, 93, 95, 96, 99, 112, 126, 127 եւ այլն): Անփույթ են եւ անլիարժեք նաեւ տողատակի հղումները (էջ 19, 20, 22, 56, 71, 73, 105 եւ այլն):

Պարզունակ այս վերաշարադրանքն անտրամաբանական մտքերի, անհեթեթ ձեւակերպումների, անկապակից անցումների մի ամբողջ շղթա է: Ինչ իմաստ է արտահայտում, ասենք, այս նախադասությունը. «Իսկ ամուսնանալ անսեր, մտածելով «թե սերն ինքը, եթե կյանքում նա կա, հետո մի օր կգա», բանաստեղծն ունի իր համոզմունքը» (սխալ կետադրությունն իրենն է, էջ 111): Տպավորություն է ստեղծվում, որ հեղինակը ոչ թե գիտնական է, այլ դասը վատ սերտած կամ արտագրությունն անհաջող կատարած աշակերտ: Հապա հավելենք ոճը՝ Պարույրը, պատանի Պարույրը, երիտասարդ Պարույրը, 18-ամյա Պարույրը...«Այս լրբական ոճից զահլաս գնաց»,- կգրեր Վ. Տերյանը (Վ. Տերյան, Երկեր, Երեւան, 1989, էջ 511):

Եվ այս իրավիճակում ավելի քան ծիծաղելի է այն պահանջը, որ հնչեցնում է Լ. Արզումանյանը՝ հայ գրականագիտությունը իբր թե փրկելու, հայ գիտնականի պատիվը պահելու համար: Խե՜ղճ, խե՜ղճ հայ գրականագիտություն: «Եվ առհասարակ...ամոթը ամենից վերացած» (Մ. Խորենացի, Հայոց պատմություն, Երեւան, 1997, էջ 278):

Այո՛, բոլոր գրագետները նման են իրար, իսկ անգրագետները տգետ են յուրովի: Լ. Արզումանյանի գիրը շփոթել չի կարելի, ուստի եւ դժվար չէր կռահել, թե ով էր ԲՈՀ-ի այն փորձագետը, որի պաշտպանության անշնորհակալ գործն այդպես ջերմեռանդորեն ստանձնել էր ինքը:

Ի դեպ, Լ. Արզումանյանին զայրացրել էր այն փաստը, որ իմ ատենախոսության մեջ իր գրքից «քաղագրություն» չէր կատարվել: Կատարեցի... Չեմ կարծում, որ իր օգտին է:

Ինքնամերկացում թիվ 2. հոդվածագիրը հերթական անգամ ինքն իրեն մատնում է՝ տեղեկացնելով, որ փորձագետը գիտության դոկտոր է: Գիտության դոկտոր սեւակագետները հայտնի են, առավել քան հայտնի է դրանցից «ամենահանճարեղը»՝ Լ. Արզումանյանը, ով ի լուր բոլորի հայտարարում է. «ԲՈՀ-ի համար Ռ. Արիստակեսյանը հերթական համարն է ցուցակում»: Որ ցուցակում. «անբարեհույսների» այն ցուցակում, որ ի՞նքն է կազմում: Ինչ կապ ունի այս կամայականությունը գիտության կամ գիտնականի հետ: Ի նպաստ ինչի՞ է այն: Մի՞թե սա ԲՈՀ-ին վայել գործելակերպ է:

Եվ տեսե՛ք, թե ինչ քամահրանքով է աչքալուսանք տալիս գիտխորհրդի անդամներին, թե իբր այդ ո՞ւմ եք պաշտպանել, եւ ո՞վ է ձեր կողքին, այն անդամներին, ովքեր բացառապես Սեւակ Արզումանյանի հետ գործընկերության բերումով սատարեցին նրան: Եվ իզուր, որովհետեւ հավակնոտ «գիտնականը», որ չունի չափանիշ, եւ չունեցած չափանիշն է թելադրում, որոմի պես տարածվելու ունակություն ունի: Ահավասիկ, «գիտության բարձունքը նվաճելուց հետո» գրականության ոլորտն է արդեն «վարձակալում»: Եղո՜ւկ, եղո՜ւկ հայ գրականությանը, որովհետեւ նրա գրողը ինքնակոչ է «եւ ոչ Աստծուց կոչված» (Մ. Խորենացի, Հայոց պատմություն, Երեւան, 1997, էջ 277):

Ինքնամերկացում թիվ 3. Լ. Արզումանյանը գրում է. «...մեզ մոտ է ատենախոսության մերժված տարբերակը, որը ամեն պահի կարող է անհարմար վիճակ ստեղծել հոդվածագրի համար»: Կարծում եմ՝ անհարմար վիճակում հայտնվել է հենց ինքը, որովհետեւ չկան տարբերակներ. կա մեկ եւ միակ տարբերակ, որ առաջին անգամ մերժեց, երկրորդ անգամ ընդունեց ԲՈՀ-ը: Դա հաստատում է նաեւ ինքը՝ Լ. Արզումանյանը՝ «նոր տարբերակի» մասին գրելով. «Պարզապես ավելացվեցին որոշ հղումներ (իմա՝ ընդամենը երկուսը) եւ խմբագրվեց եզրակացություններ բաժինը» (ի դեպ, ոչ թե «Եզրակացություններ», այլ «Եզրակացություն»):

Ահա այսպես՝ «սովորելու մեջ ծույլ» եւ «սովորեցնելու մեջ փութաջան» աշակերտը, պատահականորեն դառնալով իրավիճակի տեր, կարող է գլխիվայր շրջել նաեւ իրերի դրությունը՝ չափանիշ հռչակելով հակագիտականն ու հակագրականը, հակամասնագիտականն ու հակամարդկայինը:

Իմ նախորդ հոդվածը, հարգելի՛ դոկտոր, ինչպես նաեւ այս մեկը միայն իմ ատենախոսության մասին չէ (հակառակ դեպքում այն չէր գրվի. չէ՞ որ արդեն կար ԲՈՀ-ի դրական որոշումը), այլ գիտնականի եւ գիտական գործի մասին, այն մասին, որ անգրագետ եւ պատահական մարդիկ իրավունք չունեն գիտության ոլորտում կարծիք հայտնելու, առավել եւս հարցեր լուծելու կամ ճակատագրեր վճռելու: Դա աղետալի երեւույթ է, ինչի դեմ պայքարն ավելի քան կարեւոր է:

ՌՈՒԶԱՆ ԱՐԻՍՏԱԿԵՍՅԱՆ
Բանասիրական գիտությունների դոկտոր

ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ

Նախորդ մասերի տպագրության օրերը՝ մայիսի 4, 11, 18, 25, հունիսի 1, 8, 15, 22, 29, հուլիսի 5, 13, 20, 27, օգոստոսի 17

...43

Ժամանակ անցկացնելու համար մտա գրախանութ, թեեւ չէի կարող գիրք գնել: Ճամպրուկս ու պայուսակս լցված էին բեռնեբերան: Բարեւեցի աշխատողներին, բոլորն ինձ ճանաչում էին: Մեկը տոնավաճառում Ինայի հետ գիրք վաճառողներից էր:

- Օ՜, Արամ,- ժպտաց նա,- իսկ մենք կարծում էինք, թե գնացել ես:

«Մենք» ասելով ո՞ւմ նկատի ուներ, խանութի աշխատողների՞ն, թե՞ իրեն ու Ինային...

- Չէի կարող առանց ձեզ ցտեսություն ասելու գնալ,- կատակեցի:

- Ցտեսությո՞ւն... ուրեմն մյուս տարի գալո՞ւ ես,- քննախույզ հայացքը ինձ հառած հարցրեց նա:

Երբեմն կարողանում եմ եւ պետք է հարցերին չպատասխանել, հատկապես որ հրաշալի հնարավորություն ծագեց: Գրենական պիտույքների բաժնում գրամեքենաներ էին երեւում, երկուսը՝ մեծ, գրասենյակային, մեկը՝ փոքրիկ, դյուրակիր, կարմիր ու սեւ, սպիտակ կափարիչը կողքը դրված, ուղղակի հրաշք: Այդքան փող էր ընկել ձեռքս, մտքովս գրամեքենա չէր անցել, մինչդեռ միշտ երազել էի:

Մոտեցա, թղթերը նայեցի՝ հարավկորեական արտադրության, գերմանական արտոնագրով:

- Ի՞նչ արժե այս գեղեցկուհին,- հարցրեցի:

Մի կնոջ նույնպես հետաքրքրեց գրամեքենան, հիացած նայելով մոտ եկավ: Այդպիսի կնոջ չէի տեսել Դիլիջանում, կարծես հին ռուս կոմսուհի լիներ, բարեկազմ, վայելուչ եւ ազնվաշուք... Միանգամից երկու գեղեցկուհի...

- 230 ռուբլի,- հայտնեց Նադյան՝ Ինայի ընկերուհին:

- Այս մե՞կն է,- հարցրեց կինը:

- Այո, Գալինա Իվանովնա:

Կինը վարժ շարժումով թուղթ տեղադրեց եւ մի քանի բառ մեքենագրեց:

- Հրաշալի մեքենա է,- գովեց նա:

- Դուք ուզո՞ւմ եք, խնդրեմ,- առաջարկեցի:

- Ո՜չ,- նա ժպտաց,- չեմ ուզում վշտացնել Ձեզ, այնպես հմայված էիք նայում... Բացի դրանից, ես դեռ չեմ որոշել...

- Այդ դեպքում ես գնում եմ,- դիմեցի Նադյային:

Նա հագցրեց կափարիչը, որի վրա բռնակ կար, ինքնին պայուսակ դարձավ, փաթաթել պետք չէր:

Դուրս գալով ուղղվեցի դեպի ճաշարան, կինը նույնպես այդ կողմն էր գնում: Նման կազմվածքով կանայք ինձ հետաքրքրում էին, անկախ տարիքից: Ասենք, ինչպիսին կլիներ Ինան տասը տարի անց...

Ճաշարան չմտա, ավտոկայանն էլ անցա, տատի տան փողոցը... Ձախ կողմում, մի փոքր խորքում շրջկոմի սպիտակ, եռահարկ շենքն էր: Գալինա Իվանովնան մտավ այնտեղ, իսկ ես գնում էի Բելիկովի մոտ:

Մուտքի դիմաց լայն ու սպիտակ աստիճաններն էին, Գալինա Իվանովնան բարձրանում էր: Մտածելով, որ քարտուղարները վերեւի հարկերում կլինեն, հետեւեցի նրան: Երկրորդ հարկում թեքվեց միջանցքով:

- Դուք ո՞ւմ մոտ եք եկել,- տեսնելով, որ դռներին նայելով եմ առաջանում, ինձ դիմեց մի կին, ապա ցույց տվեց այն դուռը, որով մտել էր Գալինա Իվանովնան:

Երբ մտա, հանել էր վերարկուն եւ նստել էր, աջ կողմում առանձնասենյակի դուռն էր:

Ուշադիր նայեց ինձ, հավանաբար ուզում էր բարկանալ, բայց դեռ համբերում էր, որպեսզի ամեն ինչ ճշտի:

- Ես Անդրեյ Պետրովիչի մոտ եմ եկել,- շտապեցի ասել:

- Իսկ ես կարծեցի, թե որոշել եք գրամեքենան ինձ նվիրել,- ժպտաց:

- Հաճույքով:

- Կնվիրե՞ք,- թեթեւակի ձգեց հոնքերը:

- Առանց վայրկյան իսկ տատանվելու:

- Ինչո՞ւ եք անծանոթ կնոջը գրամեքենա նվիրում, ոչ այնքան էժան:

Բելովի պես էր խոսում, բայց այստեղ ավելի համարձակ էի, քան միլիցիայում:

- Հանուն գեղեցկության:

- Ի՞նձ նկատի ունեք,- ճշտեց նա:

- Անշուշտ:

- Այսինքն, եթե գեղեցիկ չլինեի, չէիք նվիրի:

- Իհարկե չէի նվիրի:

- Եվ ի՞նչ ակնկալիքով եք նվիրում:

Սա արդեն ազնվաշուք կոմսուհու ոճ չէր:

- Եթե նվեր է, ի՞նչ ակնկալիք:

- Վստա՞հ եք:

- Միանգամայն:

- Դե, նվիրեք:

- Մեծ հաճույքով: Թույլ տվեք, Գալինա Իվանովնա, այս գրամեքենան նվիրել Ձեզ, հանուն Ձեր գեղեցիկ աչքերի,- եւ գրամեքենան հանդիսավորությամբ դրեցի նրա սեղանին:

- Շնորհակալություն,- նվերն ընդունեց նա,- Անդրեյ Պետրովիչը տեղում չէ, Դուք ի՞նչ գործով...

- Ուզում էի հրաժեշտ տալ նրան:

- Հեռանո՞ւմ եք այստեղից:

- Այո:

- Դուք շախմատի՞ստ եք:

Հիմա նա սկսեց զարմացնել ինձ:

- Այո...

- Եվ խելագարի պես սիրահարված...

Ուշադրությամբ ուսումնասիրում էր ձախ ձեռքի մատները, գեղեցիկ ձեռքի...

ինձ,- կարող ենք ձեւակերպել շրջկոմում: Ես այդ աշխատանքն ավելի շատ պատկերացնում եմ հանդիպումներ, շփումներ, զրույցներ...

- Այսինքն պետք է ընդունվեմ կուսակցության շարքե՞րը...

Քրքջալու հերթը Բելովինն էր: Գալինա Իվանովնան երկու դեպքում էլ թեթեւակի ժպտաց:

- Դե լավ,- հանգստացավ մայորը,- շատ չվախեցնենք մեր երիտասարդ ընկերոջը: Ոչ միլիցիան է այդքան սարսափելի, ոչ կուսակցությունը: Ինչպես ասում են, սատանան այնքան սարսափելի չէ, որքան անունն է...

Բելիկովը հանդիմանական նայեց նրան:

- Վաղը արի միլիցիա, կխոսենք,- շարունակեց Բելովը,- կամ, եթե ուզում ես, հիմա գյուղեր ենք գնալու, ճանապարհին կարող ենք քննարկել:

- Ոչ,- Բելիկովը չհամաձայնեց,- ուշ ենք վերադառնալու:

- Այո, ես մանկուց եմ տարվել շախմատով...

- Անշուշտ,- հեգնեց նա:

Բելովը ընդհատեց մեր խոսակցությունը:

- Օ՜, Արամ, դու դեռ այստե՞ղ ես,- մտավ ու ինձ դիմեց,- բարեւ Ձեզ, Գալինա Իվանովնա, տեղո՞ւմ է...

- Երեւի պետք էր սկզբից բարեւել,- ժպիտը դեմքին դիտողություն արեց կինը:

- Իհարկե, ներողություն...

- Դուք գտա՞ք սպանողին,- հարցրեցի ես:

- Ոչ,- Բելովը ժպտաց,- ինձ թվում է, միայն դու կարող էիր լինել, ուրիշ ոչ մի հետք...

Կատակելիս Բելովն ավելի վտանգավոր էր:

- Ուրեմն անհրաժեշտ է շտապ հեռանալ այստեղից,- ջանացի ժպտալ:

- Վտանգավոր հանցագործները չեն փախչում կասկածից,- ասաց Գալինա Իվանովնան,- նրանք ընդառաջ են գնում...

- Հանցագործները, բայց անմեղ մարդը միայն փախչելով կփրկվի մեր միլիցիայից...

- Ո՛ւր փախչես,- ծիծաղեց մայորը,- Միությունից չես փախչի:

Բելիկովը եկավ:

- Արա՛մ, ինձ ասացին, որ ձեր բրիգադը մեկնել է,- ուրախացավ նա,- միասի՞ն եք եկել...

- Պատահաբար,- պատասխանեց մայորը,- ես նրան չեմ ասել:

Բելիկովը նայեց ժամացույցին:

- Գնալու եք արդեն,- զգուշացրեց Գալինա Իվանովնան:

- Արագորեն առաջարկդ հայտնիր Արամին, հետո կգնանք,- ասաց Բելիկովը մայորին:

- Նախ հարկավոր է պարզել՝ նա գալո՞ւ է մյուս տարի կամ ընդհանրապես կմնա՞ այստեղ:

- Ես պետք է նախ իմանամ, թե ինչ առաջարկ է, որ մտածեմ գալու կամ մնալու մասին,- պատասխանեցի անմիջապես:

- Իհարկե, արագ, պարզ եւ հստակ,- ծիծաղեց Բելիկովը,- խոսիր Վասիլեւիչ, մեզ երկու րոպե մնաց:

- Վերջին տարիներին չափազանց սրվել են դրսեկ շինարարների եւ տեղացիների հարաբերությունները,- սկսեց մայորը,- շատ են բախումները, կռիվները, կոնֆլիկտները... Տասնհինգ դագաղ են տարել այս տարի երկրամասից, երեքը՝ մեր շրջանից. միայն գյուղից՝ երկուսը:

- Մեկը խեղդվել էր,- ճշտեցի:

- Մոսկվայում դագաղների թիվն են տեսնում, չի երեւում, թե ով է խեղդվել, ով՝ սպանվել: Կարճ ասեմ, եթե համաձայն լինես, հետո կզրուցենք հանգամանալից: Մեզ մի մարդ է պետք, մեր եւ շինարարների միջեւ կապող օղակ, որպեսզի կարողանանք կանխել հանցագործությունները, գոնե սպանությունները...

- Այո, ամենակարեւորը՝ սպանությունները,- հաստատեց Բելիկովը:

- Ներեցեք,- ասացի,- ես պետք է դառնամ, այսպես ասած, միլիցիայի գործակա՞լ...

Սարսափը նկատելի էր դեմքիս, Բելիկովը քրքջաց:

- Ինչո՞ւ միլիցիայի,- հանգստացրեց նա

Վեր կացանք, անտանելի շրջադարձ էր:

- Համենայն դեպս,- ասաց Բելիկովը,- հենց սկզբից զգուշացնեմ: Քանի որ գյուղերը պիտի շրջես եւ անընդհատ կապի մեջ լինես, մեքենա կհատկացնենք, «Վիլիս», ճիշտ է, առանց վարորդի...

Խոսքը որ գալիս է, պիտի ասես:

- Իսկ քարտուղարուհի՞...

Հիմա երկուսով քրքջացին, իսկ Գալինա Իվանովնայի հոնքերի շարժումն ավելի նկատելի էր:

Բելիկովն ու Բելովն շտապում էին, նրանց հետեւից ուղղվեցի դեպի դուռը, որպեսզի Գալինա Իվանովնան հանկարծ չմտածի, թե գրամեքենան հետ ստանալու հույս ունեմ:

- Արամ,- ձայն տվեց նա վերջին պահին:

Արագորեն շրջվեցի եւ հավանաբար մատնեցի ինձ, որովհետեւ կարծում էի, թե այնուամենայնիվ կատակ է անում:

- Արամ է, չէ՞, Ձեր անունը,- հարցրեց նա ժպիտով,- ուզում էի իմանալ՝ կարելի՞ է այդպես դիմել Ձեզ:

Այս կինը խաղեր էր տալիս:

Քանի որ հետ էի դարձել, հուսախաբված չերեւալու համար ասացի.

- Ես էլ հարց ունեմ, եթե կարելի է:

- Խնդրեմ,- խրախուսեց գլխի շարժումով:

- Դուք ինչո՞ւ ասացիք՝ խելագարի պես սիրահարված...

Նա հանգիստ նայեց ինձ, հրաշագեղ կին էր:

- Դե, ձեր սիրո մասին ամբողջ գյուղը գիտի... Ձեր եւ... ռուսերենի ուսուցչուհու...

- Դուք որտեղի՞ց գիտեք:

- Կարեւոր չէ... Ես ձեզ տեսել եմ...

Այսինքն՝ այնպիսի պահի էր տեսել, որ ամեն ինչ պարզ էր եղել:

- Կներեք, ստիպված եմ հեռանալ,- ասացի նորից դեպի դուռը գնալով:

Եվ կրկին վերջին պահին ձայն տվեց.

- Գրամեքենան վերցրեք, Արամ:

- Նվերը հետ չեն տալիս:

- Ես հետ չեմ տալիս, ես նվիրում եմ Ձեզ:

- Այդ դեպքում չեմ կարող մերժել:

- Մի՞թե կհեռանայիք առանց գրամեքենայի,- չէր հավատում նա,- չէի՞ք ափսոսա:

- Կափսոսայի... որ երկրորդը չկա խանութում:

- Դուք գրո՞ւմ եք:

- Այո, արձակ:

- Ռուսերե՞ն եք գրում:

- Ոչ... Տառերը պիտի հայերեն փոխել տամ, մեզ մոտ այդպես են անում: Հայատառ մեքենա խանութից անհնար է գնել:

- Իսկ ռուսերեն չե՞ք կարող գրել: Մեր թերթում նույնպես աշխատանքի տեղեր կան, վերջերս խմբագրի հետ էի խոսում:

- Շնորհակալություն: Ես պետք է դեռ մնալու մասին մտածեմ, շատ անսպասելի էր...

- Այո, անշուշտ:

Ցտեսություն ասելուց հետո հապաղեցի դրան մոտ, հանգիստ եւ ուշադիր հայացքը սպասում էր:

- Դուք իրոք գեղեցիկ եք,- ասացի, նա դեռ սպասում էր, հավանաբար այդքանը քիչ համարեց: Մնացածը հայացքով արտահայտեցի:

Գալինա Իվանովնան թեթեւակի գլխով արեց եւ ժպտաց:

Երբ Ինան ժպտում էր, աչքերը կայծկլտում էին: Այս կնոջ աչքերը սառն էին, մի՞թե տարիքից էր:

Փողոցում գրեթե վազում էի: Նախ՝ գրամեքենայի պարգեւած ուրախությունը, հետո՝ այդ անսպասելի առաջարկը, եւ բացի դրանցից ու առանց այդ ամենի՝ երեկոյան հանդիպումը Ինայի հետ:

Մնում էր օրը լցնել մինչեւ երեկո: Ինչքան էլ ոգեւորված լինեի, ճաշարանի մոտով անցնելիս կհիշեի, որ առավոտից ոչինչ չեմ կերել: Կես ժամ այնտեղ անցավ: Նորից մտա գրախանութ, թուղթ գնեցի եւ պատճենահան: Որակյալ թուղթ էր, բարակ եւ ամուր:

Մտածում էի մինչեւ երեկո չխկչխկացնել, բայց չկարողացա մնալ հյուրանոցում: Պիտի տեսնեի Ինային: Գրամեքենան թողեցի համարում եւ դուրս եկա: Արագ քայլելուց ճակատս սառեց: Արեւոտ, բայց սառը օր էր, նույնիսկ Անտառային փողոցում:

28 համարի կտուրն էին կապում:

Իմ բախտից Ինան բակում էր, այսինքն՝ իր բախտից, որովհետեւ եթե դրսում չլիներ, տուն էի մտնելու: Տագնապած մոտեցավ ցանկապատին:

- Արի գնանք,- ասացի,- չկարողացա մինչեւ երեկո համբերել, պատմելու բան կա... Գետափին կսպասեմ:

Ջրի մոտ ձեռքս արդեն սովոր շարժումով գրպանս մտավ, բայց սիգարետ չհանեցի, համբուրելու էի: Գրեթե անմիջապես իմ հետեւից եկավ, հետաքրքրությունը շարժել էր, անհանգիստ էր երեւում: Անհարթ գետնի վրա քայլում էր արագ, ձեռքերը գրպաններում սեղմած, որ երկար, չկոճկված վերարկուի փեշերը չբացվեն, թույլ քամին խաղացնում էր մազերը, աչքերը չէր կտրում ինձնից, երկու անգամ ոտքը դեմ առավ: Վստահ էի, որ չի ընկնի, որովհետեւ մեր հայացքները ձգում էին իրար: Հենց հասավ ինձ, գրկեցի ու համբուրեցի, կարծես մարդ չէր երեւում:

- Սրա համա՞ր կանչեցիր,- նախատեց նա ազատվելու փորձ չանելով, նույնիսկ շուրթերը չհեռացրեց, որոնք մի երկու անգամ քսվեցին երեսիս:

- Ինչ հիմար ենք,- ասացի դեմքս մորթե օձիքին ու սառը այտին սեղմելով,- ինչո՞ւ ենք փախչում մեր սիրուց, ինչո՞ւ ենք խրտնում մեր իսկ ստվերից... Եթե երկուսը սիրում են իրար, նրանց ոչինչ չպիտի խանգարի, բայց մեզ մենք ենք խանգարում, միայն մենք...

- Լավ, հանգստացիր,- ինձնից ավելի հուզված էր, արագորեն համբուրեց իրար հետեւից,- քայլենք, կխոսենք... Ի՞նչ ես պատմելու:

Վաղուց չէի գնացել այս արահետով: Բակերը եւ ցանկապատերը մերկացած էին թվում, տները մոտեցել էին, գետի ձայնը ուժեղացել էր: Նեղ արահետում, ինչպես միշտ, իրար քսվելով էինք քայլում:

- Սկզբի՞ց պատմեմ, հերթով, թե՞ ամենակարեւորն ասեմ...

- Ամենակարեւորն ասա, ապա մանրամասն պատմիր,- որոշեց նա:

Սիրում էր որոշումներ ընդունել:

- Բելիկովն ու Բելովն ինձ աշխատանք են առաջարկում:

Ինան կանգնեց, աչքերը եւ ամբողջ դեմքը միանգամից փայլեցին, չէր հավատում, պահանջեց կրկնել:

- Այո, ինձ աշխատանք են առաջարկում, եւ ոչ միայն նրանք: Բելիկովի քարտուղարուհին, երբ իմացավ՝ գրում եմ, ասաց, որ շրջանային թերթում աշխատանքի տեղ կա...

- Գալինա՞ն... Նա Բելիկովի օգնականն է, սովորական քարտուղարուհի չէ: Նա ինչպե՞ս իմացավ, որ գրում ես:

- Հիմա կպատմեմ սկզբից,- մինչեւ խնձորի ծառը բավական ճանապարհ կար, այնտեղ համբուրելու էի նրան: Սկսեցի,- երբ քեզնից բաժանվեցի, գնացի գրախանութ, այնտեղ մի փոքրիկ, սքանչելի գրամեքենա տեսա: Գալինա Իվանովնան գրախանութում էր...

- Ա՜... Դուք ծանոթացե՞լ եք,- զննեց ինձ Ինան:

- Այո, գրամեքենան նրան դուր էր եկել:

- Նա գեղեցիկ է, չէ՞...

- Այո, գեղեցիկ է,- զգալով նրա անհանգստությունը՝ ավելացրի,- բայց գեղեցիկ կանայք շատ կան:

- Աչքդ բարձր խավի՞ն ես գցում,- ձգեց Ինան չլսելով վերջին բառերս:

- Հավանաբար կատակում ես:

Ավելի լավ, առիթ տվեց, որ նորից գրկեմ:

- Այո, կատակում եմ... բայց նա չտեսնված գեղեցիկ կին է:

- Չէի ասի չտեսնված,- արդեն մտել էի ականջի հետեւը,- իսկ նա քեզ է նախանձում...

- Ինձ է նախանձում,- Ինան խույս տվեց համբույրից,- ի՞նչ ես դուրս տվել, ասա...

- Չես թողնում պատմեմ, ես ի՞նչ անեմ...

- Ասա, ինչո՞ւ թե նախանձում է:

- Ոչ, ես կպատմեմ սկզբից, իսկ դու կընդհատես ինձ միայն... համբուրելու համար: Այլապես չեմ պատմի:

- Լավ, պատմիր,- ենթարկվեց նա,- սա էլ կանխավճար, որ դադար չտաս,- անհամբեր էր դարձել:

- Այդ ամենը, նրանք մեզ պետք չեն,- գրկեցի նրան բռնկվելով,- հետո կպատմեմ, գնանք, կամրջով անցնենք գետը, գնանք մեր տեղերը, քայլենք, պտտվենք, դուրս գանք գյուղից, մտնենք անտառ, չսեղմվենք ուրիշների պատմություններով, թող միայն քեզ զգամ, միայն քեզ եւ բնությունը...

- Երեխաներ են գալիս,- ընդհատեց նա:

Չեմ սիրում կցկտուր խոսակցություններ:

- Ստիպված պետք է պատմես,- ծիծաղեց նա:

Ամեն ինչ առաջվա պես էր:

Շուտով կհասնեինք խնձորի ծառին:

- Մի խոսքով, գրամեքենան ես գնեցի:

- Չթռա՞ր... ամեն ինչ պատմիր,- պահանջեց Ինան:

Եվս մի Բելով:

Եվ ես պատմեցի ամենայն մանրամասնությամբ, ինչպես ինքն էր պահանջել, բաց չթողնելով ո՛չ նվերի պահը, ո՛չ որ վերջում Գալինա Իվանովնային հաճոյախոսություն եմ արել: Ինան կլանված լսում էր՝ հաճախակի խոսքով կամ համապատասխան ձայնակցությամբ մեջ մտնելով:

Երբ հիշեցի Բելիկովի խոսքերը, որ պետք է շրջել գյուղերը, շփվել շինարարների հետ, զրուցել, ասաց.

- Դե դու խոսելուց լավ ես:- Մեքենայի մասին լսելով ուրախացավ,- ես վարել գիտեմ, կսովորեցնեմ քեզ:- Ամենից շատ դուր եկավ, որ քարտուղարուհի եմ պահանջել, հրճվեց,- այդպես, թող չերեւակայի...

Վերջում, խնձորի ծառի մոտ հարցրեց զարմացած.

- Իսկ ո՞ւր է նախանձը:

- Դա թողել էի, որ առանձին պատմեմ: Նա գիտեր, թե ես ով եմ, կամ նոր կռահեց: Հարցրեց՝ Դուք շախմատի՞ստն եք: Այո՝ պատասխանեցի: Ապա շարունակեց. «Եվ խելագարի պես սիրահարված»:

- Խելագարի պես սիրահարվա՞ծ,- ապշած կրկնեց Ինան,- նա ի՞նչ գիտի...

- Ասաց, որ ամբողջ գյուղը գիտի մեր սիրո մասին, իմ եւ... ռուսերենի ուսուցչուհու... Իսկ ինքը տեսել է մեզ...

- Սատանա, քո ի՞նչ գործն է,- պոռթկաց Ինան,- եւ ինքն իրեն արիստոկրատ է երեւակայում, մինչդեռ գնչուհու պես ամեն ինչ հոտոտում է... Չհասկացա, ի՞նչ կապ ունի նախանձը...

- Երեւի կուզեր, որ մեկն էլ իրեն սիրեր խելագարի պես, ինչպես ես եմ քեզ սիրում...

Նշանակություն չուներ՝ մարդ երեւո՞ւմ էր արահետի որեւէ կողմում, հասել էինք խնձորի ծառին, իսկ ես միշտ խոսքս պահում եմ...

- Խելագարի պե՞ս,- կրկնեց Ինան կիսաբաց շուրթերը մոտեցնելով,- այսինքն գրեթե ինձ պես...

- Դա դեռ հարց է, թե ով ում պես...

Սովորության համաձայն խոսքն անպատասխան չէի թողնում:

- Ասված իմ, սա հեքիաթ է,- շշնջաց Ինան բերանիս մեջ,- ուղղակի հեքիաթ է... Երբեք չէի հավատա, որ էլի գետափով կքայլենք միասին, այսպես...

- Այո, այսպես... Եվ սա իրականություն է,- ասացի դեմքը բռնելով...

Մենք միշտ համբուրվում էինք առաջին անգամ...

Արահետով գնացողները շատ էին, մարդիկ, հատկապես երեխաները մոռացել էին փողոցը:

- Այդ Գալինան տիպ է,- Ինայի մտքերը նորից Բելիկովի օգնականուհու կողմն էին ուղղվում,- ասում են, որ նա ամեն ինչ կարող է: Փաստորեն հիմա նրանք են շրջանը ղեկավարում: Իսկ մի քանի տարի առաջ սովորական ուսուցչուհի էր...

- Բելիկո՞վն է տարել նրան շրջկոմ:

- Կարծում եմ, նա է Բելիկովին տարել:

- Կապված են իրար հետ:

- Ես չգիտեմ, թե ով ինչպես է հասկանում կապվածությունը,- ծիծաղեց Ինան:

Անհավատալի էր, չէ՞ր եղել մեր սիրո պատմությունը... Իսկ եթե Հրանտի ու Շուշայի հետ նստեի ավտոբուսն ու հեռանայի՞ Դիվինոյից...

Այգուց մինչեւ Անտառային փողոց գիշերները երկու ժամում էինք հասնում, հակառակ ուղղությունը պակաս դանդաղկոտ չէր: Հավանաբար գնում էինք դեպի տապալված ծառը, իսկ հետո՞...

- Ինչո՞ւ ենք դրսում թափառում,- ասաց Ինան,- գնա, հյուրանոցից իրերդ վերցրու, արի տատի տուն...

Այդ պայմանով անմիջապես կբաժանվեի նրանից:

Դուրս եկանք այգուց, նա գնաց դեպի աջ, ես՝ ձախ, Վերայի կրպակի խաչմերուկից թեքվելու եւ հյուրանոց գնալու համար:

- Ավելի լավ տե՞ղ գտար,- հարցրեց հերթապահուհին, երբ իջա պայուսակով եւ գրամեքենայով:

- Այո,- անկեղծորեն պատասխանեցի:

Մինչեւ ավտոկայան տեսնողները կմտածեին, որ հեռանում եմ գյուղից, հետո, բնականաբար, պիտի զարմանային, թե այս հայը ձմռանը ինչո՞ւ է գալիս Դիվինո... եւ ո՞ւր է գնում:

Ձյուն-ձմեռ չէր Դիվինոյում, բայց աշուն էլ չէր, մոտավորապես երեւանյան դեկտեմբեր:

Ակումբի մոտ մարդիկ չէին երեւում, Ֆելինիի սիրահարները Դիվինոյում շատ չէին, եթե կային: Պարելու համար շուտ էր:

Ինան վառարանը վառել էր, փոքր տունը տաքությամբ էր լցվել:

Հենց մտա ներս, ձեռքը գցեց գրամեքենային:

- Ինչ փոքր է,- ասաց եւ դրեց սեղանին,- ինչպե՞ս է բացվում:

Սեղմեցի փոքրիկ, սեւ ելուստը, կափարիչը թուլացավ, իսկ երբ բացեցի, գեղեցիկ մեքենան փայլեց անարատ շքեղությամբ:

- Գեղեցիկ է,- հիացավ Ինան,- սա՞ ինչ է:

Թուղթը, որի վրա Գալինա Իվանովնան մի քանի բառ էր մեքենագրել, ծալված մնացել էր:

- Տառերը կարմի՞ր են...

- Երկգույն ժապավեն է: Դա Գալինա Իվանովնան գրեց: Հիմա կփորձարկենք, ես դեռ ձեռք չեմ տվել:

- Անկապ տառեր է շարել, անհամաստ կին,- քրթմնջաց Ինան: Նա երկու թուղթ վերցրեց եւ պատճենահան:- Մի թղթով չի կարելի մեքենագրել, թմբուկը կվնասվի: Ինչ փափուկ է աշխատում:

- Դու գիտե՞ս մեքենագրել:

- Դպրոցում խմբակ կար, գնում էի:

Ինան մեքենագրում էր, ես չէի նայում թղթին, թեեւ գլուխս ուսի վրա էր: Գիտեի, թե ինչ է գրելու, բացի դրանից, շատ էի տառապել եւ համբերել, չափազանց շատ: Ծոծրակից երեք կոճակ էր իջնում, երեքն էլ արձակեցի: Վիզն արդեն հեշտությամբ բացվում էր, մինչեւ ուսը, ճերմակ, քնքուշ եւ տաք, բուրավետ եւ համով, պեպեններն էին խլվլում... Ձեռքերս սողացին փորի վրա, ապա բարձրացան վերեւ... չէի ուզում խանգարել նրան... Վերջացրել էր մեքենագրելը, բայց չէր կարողանում շրջվել, վերջապես հաջողվեց... Այնուամենայնիվ աչքի ծայրով նայեցի գրածին, չէի սխալվել. «Ես քեզ սիրում եմ»: Զգում էի, թե համբուրվելով ինչպես է հետ-հետ գնում ինձ տանելով: Ես էլ էի նույն ուղղությամբ շարժվում... Ամեն ինչ իր ժամանակին, խոսելու ժամանակը հետո է... եւ սկզբում... Այս անգամ առանց դրա սկսեցինք, ժամանակի եւ համբերության մեծ վատնում կլիներ... Իսկ եթե խոսես մի մարմին եւ հոգի դարձած ժամանակ, ոնց որ ինքդ քեզ հետ խոսես, որը, ինչպես շատերն են կարծում, գժերին է հատուկ...

«Փողոցո՞վ, թե՞ գետափո՞վ» երկընտրանքը միակը չէր, տատի տանը տատանումը թախտի եւ մահճակալի միջեւ էր: Այդքան գիժ չէինք, որ, ասենք, գետափով գնալուց հետո վերադառնայինք եւ մի անգամ էլ փողոցով փորձեինք, բայց այստեղ հեշտությամբ կարելի էր թախտն ու մահճակալը փոխարինել իրարով: Առայժմ թախտի հերթն էր...

44

Խորոված կարտոֆիլի հոտ էր ընկել: Ինան վեր թռավ:

Շտապեցի նրա հետեւից խոհանոց կամ միջանցք, նույնն էր, նայած, թե այդ պահին ինչ էինք անում: Ինան երկաթե դռնակը բացել էր եւ զգուշությամբ հանում էր կարտոֆիլները: Այնքան էլ չէինք ուշացել, թեթեւակի էին վառվել:

- Կեղեւը մաքրե՞մ,- հարցրեց նա:

- Ինչպես դու ես ուզում:

- Ես կեղեւով եմ սիրում:

- Ես էլ:

Նա մեծ թասի մեջ կարագ դրեց, կարտոֆիլները, մոտ եւ շատ վառված տեղերը մաքրում էր, սրբում եւ գցում էր թասի մեջ, որը գրեթե լցվեց: Ապա գազօջախի մոտ կախված խոհանոցային պիտույքներից մեկը բերեց եւ ասելով, որ դա հատուկ կարտոֆիլի համար է, եռանդով եւ արագորեն տրորեց այնքան, մինչեւ կարտոֆիլն ու կարագը լիովին միախառնվեցին, վերածվելով խյուսի, որի մեջ ախորժալի փայլում էին կեղեւների կարմրավուն կտորները:

- Արտակարգ համեղ է,- ասացի, երբ պատառաքաղը երկրորդ անգամ մոտեցրեց բերանիս:

Խորոված կարտոֆիլը սիրում էի լավաշով եւ թթվով, բայց սիրած աղջկա հետ նույն ամանից եւ նույն պատառաքաղով ուտելը չէի փորձել:

- Խմելու բան կուզե՞ս,- հարցրեց Ինան,- կոնյակը մնում է:

- Ոչ, դու ինքդ խմիչք ես, արդեն հարբած եմ:

- Ես նույնպես... հավանաբար կսթափվեմ ու կտեսնեմ, որ երազ էր...

- Չեմ թողնի, որ սթափվես:

- Չես կարող,- ժպտաց նա,- ամեն ինչ վերջ ունի:

Մի քանի կտոր փայտ գցեցի վառարանի մեջ՝ հաճույքով նայելով կրակին: Լավ էր վառվում կեչու փայտը, Շուշան դրանով էր խորոված անում:

- Դուք միայն փա՞յտ եք վառում,- հարցրեցի:

- Ածուխ էլ ենք վառում, բայց փայտ շատ ունենք: Իսկ մեր տանը ո՛չ վառարան ունենք, ո՛չ ջեռուցման համակարգ...

Ցախանոցում եւ դրսում, մի պատի երկայնքով եւ բարձրությամբ շարված էին միաչափ կտորները:

- Դուք ի՞նչ եք վառում գյուղում:

- Հիմա գազ են քաշում, մինչ այդ երկաթե վառարան էր, ածուխ էինք վառում, լավ տաքացնում էր:

- Մեր գյուղում էլ են խոսում բնական գազի մասին, երեւի մի երկու տարուց կլինի... Սիրո՞ւմ ես գյուղական կյանքը:

- Իհարկե, բայց չեմ կարողանում երկար մնալ գյուղում:

- Երեւանը ձգո՞ւմ է:

- Երեւանի վարձով սենյակը ինձ սովորեցրեց մենակության, իսկ գյուղում միշտ եռուզեռ է... բոլոր անկյուններում, ամեն քայլափոխի մեկին խանգարում եմ:

- Հասկանում եմ, ես ու Նինան մի սենյակում ենք, երբեմն նույնիսկ նա էր ինձ խանգարում:

- Ո՞րն է ձեր պատուհանը:

- Ձեր կողմից վերջինը:

- Այդպես էլ ենթադրում էի: Հավանաբար նույն նախագծով է կառուցված, ինչ մեր սառած շենքերը: Այն օրը, երբ չեկար,- դադար տվեցի լարված նայելով աչքերին,- ինչո՞ւ չեկար:

- Քեզ դեռ այդ ինչո՞ւն է հետաքրքրում,- կաշկանդված ծիծաղեց նա,- մի՞թե բավական չէ, որ նորից միասին ենք... Շարունակիր, խնդրում եմ:

- Գիշերը ձեր տան մոտ էի, ծխում էի ու նայում այդ պատուհանին: Հույս ունեի, որ կտեսնես ծխախոտի կրակը...

- Տեսնում էի,- խոստովանեց նա հառաչելով,- գիտեի, որ կգաս, սպասում էի... Երբ մերոնք քնեցին, անջատեցի լույսը, որ հեռանաս...

- Գիտեիր, սպասում էիր, տեսնում էիր եւ դուրս չեկա՞ր...

- Հետո կբացատրեմ, միայն թե ոչ այսօր,- աղերսագին նայելով քաշեց թեւիցս,- գնանք սենյակ:

Միայն այդպես կարող էր մոռացության տալ այդ անիծյալ օրերը, բայց հույսս ի դերեւ ելավ:

- Գիշերը չեմ մնալու, խնդրում եմ, եթե չգնամ, մայրս կհասկանա, որ էլի քեզ հետ եմ:

- Այս պատմության մեջ նա ինչ-որ դեր ունի՞:

- Խոստացա, որ հետո կպատմեմ... Դու ասա, թե ինչ ես անելու, ընդունելո՞ւ ես Բելովի առաջարկը:

- Չգիտեմ, ես այդ աշխատանքը լավ չեմ պատկերացնում: Հայերի հետ՝ գուցե հնարավոր է, բայց մյուսների հետ շփվելը, իմ կարծիքով, անհնար կլինի: Բելովին գործակալ է պետք, որը տեղեկություններ հաղորդի, թե ով ում ծեծեց կամ ուզում է ծեծել: Իսկ Բելիկովի պատկերացրած ագիտատորն ընդհանրապես հեռու է ինձնից: Դա ֆանտազիա է:

- Իսկ խմբագրությո՞ւնը:

- Ավելի հավանական է:

- Ես մի ժամանակ ուզում էի աշխատել այնտեղ... Ոչ, չգնաս խմբագրություն: Վարորդից բացի տղամարդ չկա, բոլորը աղջիկներ են եւ ազատ կանայք: Քեզ պարզապես կխժռեն,- ծիծաղեց Ինան,- ինքս քեզ աշխատանք կտամ, դասերիս կեսը: Գրականությունը չեմ տա, որովհետեւ Չեխովին, Բուլգակովին եւ երեւի էլի շատերին չես սիրում: Դու կարող ես ռուսաց լեզվի դասեր տալ:

- Հաճույքով կգայի քեզ հետ դպրոց, բայց ես քերականություն չգիտեմ, ուղղակի զգում եմ ճիշտն ու սխալը, գիտեմ, որ այդպես պետք է լինի, եւ վերջ:

- Ուրեմն քեզ համար աշխատանք չպիտի՞ գտնենք,- իբր թե կասկածելով անհանգստացավ Ինան:

- Ես ունեմ աշխատանք:

- Շինարարությո՞ւն... Դու չգիտես, թե ինչ ձմեռ է լինում մեզ մոտ:

- Ոչ: Մտածում էի Երեւանում սենյակ վարձել եւ գրել: Ահա, պատրաստի տուն է, նկուղով, վառարանով... Եթե չեք ուզում վաճառել, վարձով տվեք ինձ, նստեմ ձմռանը գրեմ...

- Լո՞ւրջ ես ասում,- ծիծաղեց,- պարազիտի կյա՞նք...

- Պարազիտի՞... Քեզ դրա համար պատժելը քիչ է,- խտտեցի նրան ու տարա դեպի մահճակալը, որը վաղուց իր հերթին էր սպասում,- դու տեսել ես մեր աշխատանքը, ես պարազի՞տ եմ:

- Ճիշտ է, կներես... Բայց խնդրում եմ, բաց թող, որովհետեւ հետո չեմ կարողանա հեռանալ այստեղից...

- Անկարելի է, չեմ կարող:

- Բայց դու խոստացել ես երբեք ուժով չանել դա,- շլացրեց դեմքի արտահայտությամբ:

- Սա ուժո՞վ է,- կարկամեցի,- դու չե՞ս ուզում...

- Ուզում եմ,- նորից հմայեց,- բայց պետք է գնամ...

- Լավ,- նստեցի, վաղուց էի ուզում արտահայտվել,- ասել եմ, որ միշտ կանեմ քո ուզածը, եւ կանեմ: Խնդրում ես, որ ասպետ կամ ջենտլմեն լինեմ, իսկ հետո կասես. «Քեզնից է կախված, եթե կարողացար պահել, կմնամ»:

Վերջին բառերը նրա նմանությամբ արտաբերեցի, որն ավելի շատ զվարճացրեց նրան, քան իմ բողոքը: Փաթաթվեց, համբուրեց եւ... սպրդեց ձեռքերիս միջից:

- Աշխատանքի համար ճիշտ էիր ասում,- մանկավարժական հատկություններ էր ձեռք բերել, հարկ եղած պահին խոսակցությունը փոխելով շեղում էր ինձ բուն գործից:- Հայրս լուսամուտից նայում էր ու զարմացած ասում. «Ինչպե՞ս են աշխատում հայերը, ինչպե՞ս են աշխատում: Այդ տղան միշտ վազքի մեջ է... Լավ է, որ ծնողները չեն տեսնում նրան այդպես չարչարվելիս»:

- Ահա, տեսնո՞ւմ ես... Ի դեպ, հայրդ ոչինչ չգիտի՞:

- Հայրս... հայրս կարող է ձայն չհանել, համբերել մեկ տարի եւ հանկարծ պոռթկալ... Կիմանա երեւի, եթե ամբողջ գյուղը գիտի, ինչպես այդ վհուկն է ասում... պառավ վհուկ...

Գալինա Իվանովնայի տարիքը չգիտեի, համենայն դեպս պառավի տեսք չուներ, ոչ էլ վհուկի... Գերադասեցի չառարկել: Երբեք խանդ չէր արտահայտել, առիթ չէի տվել առանձնապես, կասկածները չհաշված: Այս անգամ նույնպես առիթ չկար, բայց խանդում էր, ակնհայտորեն:

- Դրան տես,- բորբոքվում էր Ինան,- «Ինչ ակնկալիքով եք նվիրում», փողոցայի՜ն... Եվ դու գրամեքենան կթողնեի՞ր նրան...

Բարկությունը իմ կողմն էր ուղղվում, խրատ լինի, որ հրաժարվեմ ամեն ինչ պատմելու վտանգավոր սովորությունից: Իր իսկ տակտիկան էր հարկավոր կիրառել: Եթե նա շեղում էր խոսակցությունը փոխելով, ես՝ գործողությամբ: Գրկեցի նրան մեղմորեն՝ հասկացնելով, որ ուզում եմ միայն հանգստացնել, առանց որեւէ հետին մտքի:

- Այդ էր պակաս,- ասացի վիզը շոյելով (այս անգամ ձեռքով), թեեւ չէի պատկերացնում, թե ինչ էի անելու, եթե Գալինա Իվանովնան պարզապես չտար գրամեքենան:

Կարեւորն արված էր, հանգստացավ, թուլացավ՝ տրվելով գգվանքին:

- Այս շորդ շատ եմ սիրում,- արձակեցի թիկունքի կոճակները, թե ինչո՞ւ էր կոճկել,- վիզդ եւ ուսդ լրիվ բացվում են, լավ ազատ է, եւ կարծես ճմռթվող չէ...

- Շատ տաք է,- գոհ ասաց ուշադրություն չդարձնելով, որ նորից վտանգավոր դրության մեջ ենք ընկնում:

Ինքս արդեն որոշակի նախասիրություններ էի ձեռք բերել կամ բացահայտել եւ իրենը գիտեի, ավելի լավ, քան իմը:

- Ինչ կրքոտ ձեռքեր ունես,- շշնջաց, հետզհետե տեղի էր տալիս:

- Նո՞ր զգացիր,- ձայնս փոխվում էր:

- Ոչ, հենց առաջին օրը... կղզում, երբ չթողեցիր, որ գնամ...

- Հիմա էլ չեմ թողնելու:

- Իսկ եթե խնդրեմ...

- Չեմ թողնի, որ խնդրես:

Արդեն չէի թողնում, ուշացել էր, այնպես որ չխնդրեց:

Այս անգամ կարտոֆիլ չկար, մութը ընկել էր, վառարանը՝ երեւի հանգել: Իհարկե չէինք մրսում...

- Այնուամենայնիվ գնալու եմ,- ասաց նա,- վաղը շաբաթ է, կմնամ:

- Խոստանում ես եւ չես գալիս:

- Կգամ: Գիտես ես չե՞մ ուզում մնալ... Երեւի վերջին անգամ: Կհիշե՞ս ինձ:

- Ինչո՞ւ պիտի հիշեմ,- ասացի անհոգորեն,- ես դեռ գնալու միտք չունեմ:

Խորթյանի կյանքից

- Հետո՛,- արմունկին հենվելով բարձրացավ,- ծնողներդ քեզ են սպասում, ինչքա՞ն պիտի մնաս:

- Գնացի, գիտեմ, երկու օրից փախչելու եմ Երեւան: Իսկ Երեւանում սենյակ եմ վարձելու: Այս չափի սենյակի վարձը այնտեղ մոտավորապես հիսուն ռուբլի է: Ձեր գյուղի տները պետք է անհամեմատ էժան լինեն, բայց հաշվի առնելով առանձնահատուկ պայմանները, պատրաստ եմ այդքան էլ այստեղ վճարել:

- Որո՞նք են առանձնահատուկ պայմանները:

- Նախ թերությունները նշեմ:

- Ասա,- Ինան դիրքը փոխեց, հարմարվեց, մոռանում էր գնալը:

- Ջուր չկա ներսում, սանիտարական հանգույց, ինչպես ասում են տանտերերը: Առաստաղը ցածր է, կանգառից հեռու է, գետափին էլ այնքան մոտ չէ...

- Իսկ առավելություննե՞րը...

- Առանձնատուն է, կպած հարեւան չկա, որը շատ կարեւոր է, խաղաղ է, հանգիստ, կենտրոնում, ամենակարեւորը՝ հմայիչ տանտիրուհի...

- Տանտիրուհին տատս է:

- Ես քեզ հետ եմ գործ բռնում:

- Հիսուն ռուբլին տատիս համար մեծ գումար է, եթե լսեց, անպայման կտա...

- Դու ինձ լավ միտք հուշեցիր, ես նրա հետ ...ոսեմ:

- Գրողը տանի, հիմա քեզնից ամեն ինչ սպասելի է:

- Առաջ չէի՞ր սպասում:

- Առաջ կարծում էի, թե գոռոզ եւ ամաչկոտ պատանի ես, բայց շատ արագ հասունացար, ուրիշ մարդ դարձար... Հիմա զգում եմ, որ հաճախ ես եմ ենթարկվում քեզ, եւ դա հաճելի է, գիտե՞ս, չէի հավատա... Երբ տոնավաճառում հեռացար, մտածեցի՝ սրան տես, դեռ չմերժեցի, իսկույն գնաց: Իսկ երբ շան կողքով գալիս էիր, ուշադրություն չդարձնելով գռմռոցին, այսպես, գլուխդ մի փոքր թեքած, բայց հայացքդ ինձ հառած, այնպիսի համառություն կար դեմքիդ, վճռականություն... Համոզվեցի, որ քեզնից պրծում չկա... Լրիվ ուրիշ մարդ էիր դարձել... Կամ կռվի օրը, տղաներով շրջապատված, ակումբի մոտ, գետափին, դու չես տեսնում քեզ այդպիսի պահերին, քեզ չեմ ճանաչում... Հետո մտածում էի, որ խանդն է քեզ փոխում: Հարցրեցի՝ կսպանեի՞ր, այո, պատասխանեցիր առանց տատանվելու: Եվ այդ պատասխանն ու հայացքդ մտքիցս դուրս չէին գալիս: Աստված իմ, սարսափում էի, ...ջվում, նա կարող է մարդ սպանել, եւ ոչ թե ինձ պաշտպանելու համար, այլ հանուն իր սիրային արժանապատվության, տղամարդկային ինքնասիրության... Նույն կերպ պատրաստ էիր Կիռային սպանել:

- Այդ պատճառո՞վ վռնդեցիր ինձ:

- Ոչ,- Ինան ընդոստ թեքվեց,- դա միակ ձեւն էր քեզ հեռացնելու, նրանք կսպանեին քեզ:

- Պետրոն թողեց, որ երկուսով կռվենք:

- Թողեց, որովհետեւ համոզված էր, որ Կիռան մենակ կհաղթի քեզ...

- Կհաղթե՞ր... դու փրկեցիր նրան, ուրիշ ոչինչ...

- Երդվում եմ,- Ինան գրեթե ճանկռեց կուրծքս,- ես քե՛զ փրկեցի, ոչ միայն նրանցից, այլեւ հենց քեզնից... Եթե սպանեի՞ր նրան... Ես միայն քո մասին էի մտածում... չե՞ս հավատում...

Հավատում էի, բայց մտքիս փչել էր ստիպել, որ բացվի ամբողջովին:

- Ինչպե՞ս հավատամ, երբ շաբաթը մեկ փոխվում ես: Վաղն ի՞նչ կանցնի մտքովդ՝ ան...յս է: Հավանաբար էլի չես գա: Ի՞նչ է կատարվում քեզ հետ, որ ինձնից բաժանվելուց հետո փոխվում ես, ո՞վ է ազդում

- Ոչ ոք, ո՞վ պիտի ազդի,- ձգեց նա վիրավորված:

- Ինչո՞ւ չեկար, ասա, ինչո՞ւ էիր որոշել բաժանվել:

- Բաժանվում են ամուսնացածները:

- Մենք ինչո՞վ ենք պակաս ամուսնացածներից: Եթե դու ինձ սիրում ես, պիտի ասես, այլապես պատասխան կհամարեմ հենց նոր արածդ խոստովանությունը՝ սարսափելի մարդասպանի մասին... Մոլագար էի, մարդասպան դարձա...

Հավանաբար տառապալի տեսք էի ընդունել, Ինան ձգվեց, ամբողջ մարմնով սեղմվեց ինձ, ձեռքերը գցեց վզիս:

- Չէի ուզում եւ հիմա էլ չեմ ուզում, որ իմ պատճառով կյանքդ փչացնես:

Այդպես էլ գիտեի:

- Ինչ ահավոր է, երբ մարդիկ հանուն քեզ հի...րություն են անում,- ասացի բարկությունս հազիվ զսպելով,- ավելի ահավոր է, երբ քո սիրած աղջիկն է անում ամենամեծ հիմարությունը: Ի՞նչ է նշանակում՝ կյանքդ փչացնել: Դու մտածե՞լ ես, որ այդ օրերին հենց փչացրել ես իմ կյանքը... Ախր ես մեռած էի պարզապես... Իսկ եթե ինքնասպանություն գործեի՞... կամ մի խելագար բան անեի՞... Հուսահատությունից ուրիշի գրկում մխիթարություն փնտրեի՞... Դու ինձ զրկում ես երջանկությունից հանուն ի՞նձ...

- Իսկ դու ինչպե՞ս ես պատկերացնում մեր կյանքը,- չխեղճացավ Ինան,- գնաս-գաս մինչեւ ձանձրանաս ինձնից, հա՞, կամ տեղափոխվես ուրիշ գյուղ, չէ՞ որ մինչեւ Չիտա ու Վլադիվոստոկ գնում եք դուք... Կամ տանես ինձ ձեր Հայաստան, որը բացառված է, մեկընդմիշտ հիշիր, երկու տարի հետո ընկնես ջահելների հետեւից, ես էլ երեխադ գրկիս նստեմ...

- Հրաշալի տեսարան,- ընդհատեցի երջանկությունից փայլելով,- պատկերացնո՞ւմ ես, գալիս եմ տուն, երեխան գրկիդ դիմավորում ես:

Ինչքան էլ անհավատալի, այդ պատկերը նրան նույնպես հուզեց:

- Ի դեպ,- շարունակեցի ձեռքս ներքեւ տանելով,- ոչինչ չկա՞,- ձիգ, պիրկ փորն էր, մի քիչ խոնավացած, գլուխս չհանեցի,- չե՞ս ստուգվել:

- Ինչի՞ համար ստուգվեմ... Աստված իմ,- ժամացույցին նայելով վեր թռավ նա,- տասնմեկը կլինի, իսկ ես այսօր ոչինչ չեմ արել, եւ ինչքա՜ն գործ ունեմ: Քո պատճառով ինձ դպրոցից կհեռացնեն...

- Ավելի լավ,- գոհունակությունս անկեղծ էր,- օրերով միասին կլինենք, շաբաթներով դուրս չենք գա,- իրոք դա իմ երազանքն էր,- պատկերացնո՞ւմ ես, մի շաբաթ անկողնում...

Ինան սարսափահար վեր թռավ, կարծես արդեն սկսում էի շաբաթվա ծրագիրը գործողության մեջ դնել:

- Հիվանդ, մոլագար, ինչո՞ւ չթողեցիր, որ գնամ...

Կատակով էր ասում, բայց այդ բառը, կատակով թե լուրջ, գրգռում էր ինձ:

- Եթե շարունակես,- ասացի դեմքը բարձին սեղմելով ու ամբողջ մարմնով նրա վրա ընկնելով,- ընդհանրապես արեւի երես չես տեսնի: Ձեռքերդ կկապեմ ու կգցեմ ձեր նկուղը, առնետների ու կարիճների մեջ: Քո անունից գրություն կուղարկեմ դպրոց, որ հայի հետ փախել ես այստեղից...

- Հետո՞,- հազիվ լսելի հարցրեց նա:

- Հետո մի մեծ պայուսակ կգնեմ, քեզ ծալեմ, կխցկեմ դրա մեջ ու գիշերով կտանեմ: Գյուղում կասեն՝ փախավ հայի հետ: Հիմա տաք երկրում կսկսեն երեխա արտադրել իրար հետեւից...

- Իրար հետեւի՞ց... Մի քիչ, խնդրում եմ, ուսերս տրորիր, մրսել եմ ոնց որ...

- Մրսել ես, որովհետեւ քանի օր քեզ չեմ գրկել... Քո խենթության պատճառով: Առանց ինձ դու կհիվանդանաս, հիշիր...

Թեքվեցի կողքի, որ չճնշեմ, վերմակը սահեց՝ կիսով չափ բացելով նրա մերկ մարմինը, սկսեցի զգուշությամբ տրորել ուսերն ու մեջքը, թիակները:

- Մաշկս չմսլես, ձեռքերդ կարծես խարտոց լինեն,- տնքոցներ էր արձակում,- օֆ,- ծիծաղեց,- միայն սրա համար արժեր քեզ հետ ամուսնանալ:

- Դե վեր կաց,- ջղայնացա,- ինձ գայթակղում ես, հետո կասես՝ մոլագար, դու ինձ պահեցիր: Քեզ ո՞վ է պահել, դու ես եկել, մերկ մտել անկողինս, դու ինքնասիրություն չունե՞ս...

- Դաժան, հիշաչար...

Նստեց եւ վերմակը վրան պահելով ներքնազգեստը անցկացրեց գլխի վրայով: Շրջազգեստն էլ նույն ձեւի հագավ, երկուսը միասին քաշեց ներքեւ, վերմակը ընկավ, աղջիկը լրիվ ծածկված էր արդեն եւ հանգիստ կարող էր հագնել մնացած բաները:

Վերարկուն հագցրի՝ քաշելով ուսերի վրա, իհարկե նաեւ համբուրելով: Ծիծաղեց, վիզն ու կզակը փաթաթեց երկգույն՝ դեղին ու կանաչ շարֆով:

- Քո նվերը պահել եմ ցուրտ օրերի համար,- ասաց արդարանալու պես:

- Սա ավելի գեղեցիկ է,- շարֆը սեղմեցի կրծքին,- զարմանալի համադրություն է, կարծես նույն գույնի երանգները լինեն...

- Վառարանը կվառես անպայման, փայտ չխնայես, շատ ունենք: Սա էլ թող մնա մոտդ,- ժամացույցը դրեց փոքր պահարանի վրա, զննեց ինձ,- թեթեւ ես հագնված, միայն ջինսով, կոշիկներդ՝ ամառային, ներքնավարտիք չունե՞ս...

- Դա ի՞նչ է, ինչի՞ համար են հագնում:

- Մեծամի՞տ... Նույնիսկ ձմռա՞նը չես հագնում:

- Դեռ կարիքը չեմ զգացել:

- Եվ առանց գլխարկի: Սիբիրում քեզ նույնիսկ քո ներքին ջերմությունը չի փրկի:

Չէի հավատա, որ հոկտեմբերին հնարավոր է այսպիսի ցուրտ:

- Ձմեռն այսքա՞ն շուտ է գալիս,- հարցրեցի բակում:

- Սա ձմե՞ռ է,- կատակեց,- սա, այնպես, փոքր-ինչ տաք աշուն է:

- Իսկ ես կարծում էի, թե Ալթայում ընդհանրապես չգիտեն աշնան մասին, ամռանը միանգամից ձմեռն է հաջորդում:

- Իրոք, շուտ սկսվեց ցուրտ եղանակը: Չեմ սիրում ձմեռը,- տրտնջաց նա,- ամառն եմ սիրում, տաքություն, արեւ, գետ, ցրտից վախենում եմ, հիվանդությունից հետո... Գետափո՞վ, թե՞ փողոցով...

Սովորաբար ինքն էր որոշում, այս անգամ էլ որոշեց պատասխանիս չսպասելով՝ փողոցով:

Առիթը բաց չթողեցի փողոց-գետափ դիլեման համեմատելու մահճակալ-թախտ պարզ եւ հեշտ լուծվող խնդրի հետ:

- Դու անուղղելի ես,- ասաց նա զնգուն ծիծաղի հնչյունները սառը օդի մեջ տարածելով:

Ակումբի մոտ մարդ չկար, պարասրահի պատուհանները լուսավոր էին, երաժշտություն էր լսվում:

- Մտնե՞նք,- առաջարկեցի,- միայն մի պար:

- Միայն մի պա՞ր,- նա տատանվեց,- աստված իմ, ինչո՞ւ չենք կարող միասին լինել, կարոտ եմ մնում, որ գոնե մի օր հետդ անցկացնեմ,- իր խենթության պատճառով քանի՜ օր կորցրինք:- Անընդհատ այդ հարկադրանքը, որ չեմ կարող գիշերը մնալ, պետք է տուն գնամ: Ի՞նչ կասի մայրս, ի՞նչ կասի Նինան: Քսանվեց տարեկան եմ, չե՞մ կարող իմ ուզածն անել: Առաջ կարծում էի, թե միանգամայն ինքնուրույն եմ եւ ուշադրություն չէի դարձնում: Զգուշացնում էիր ինձ, անհանգստանում էիր, որ ուշ չգնամ, ծիծաղում էի, բայց հիմա, խեղճացել եմ... Եվ գիտե՞ս երբ սկսվեց, երբ դպրոցում աշխատելու հնարավորությունը բացվեց: Դպրոցն ինձ շատ է կաշկանդում, ստիպում է ամեն ինչ հաշվի առնել, ամեն մի շարժումս...

- Բոլոր հիմարությունները գլխիցդ հանիր, ուսերը գրկելով քաշեցի ճանապարհի եզրը, շարունակեցինք ստվերոտ տեղով,- առաջին հերթին՝ ամենամեծ հիմարությունը, թե իբր դու փչացնում ես իմ կյանքը: Դու ընդամենը քսանվեց տարեկան ես, ես արդեն քսանչորս եմ, երկու թե երեք տարին բացարձակապես նշանակություն չունի: Դու քո կազմվածքի շնորհիվ միշտ երիտասարդ կերեւաս, մշտադալար ծառ...

Դուր եկավ նրան այդ խոսքը, դեմքը սեղմեց ուսիս:

- Եվ թեկուզ քսան տարի մեծ լինես ինձնից, ես քեզ սիրում եմ, մի՞թե կարեւորը դա չէ:

- Հարցը միայն տարիքը չէ,- անուրախ ժպտաց նա,- դու ինքդ քեզ լավ չես ճանաչում: Ուշ թե շուտ դու ինձնից կձանձրանաս: Այդ բուռն սերը մի հոգով չի բավարարվի, մի քանի տարի անց դու կսկսես աղջիկներ փոխել: Հիմա դեռ որեւէ մեկը չկա: Իսկ եթե հարմար առիթ ստացվի, չեմ կարծում, որ դու հրաժարվես կամ կարողանաս հրաժարվել...

- Ինքդ քեզ եզրահանգումներ ես անում եւ դրանց հավատալով տանջվում: Եթե իմ բուռն սերը քեզ վախեցնում է, կարող եմ կարգավորել: Եվ ինչքան հասկանում եմ այդ գործից, սերը աղջկա շնորհիվ է բուռն լինում, եթե նա փայտի կտոր չէ... Քո շնորհիվ...

Շուրթերս հպեցի այտին, պատասխանեց եւ իսկույն անհանգստացավ.

- Միայն թե գնանք, խնդրում եմ, թե չէ սովորականի պես ժամեր կտեւի...

Իրենց փողոցում Գամբիտը եկավ ընդառաջ, հավատարիմ շունը այս ցրտին տիրուհուն էր սպասում: Կեղծավորը մոտեցավ, քմսվեց, կարծես մեր միջեւ ոչինչ չէր եղել:

- Վերադարձիր,- ասաց Ինան,- ուղեկիցս եկավ: Արագ գնա, քայլերդ կհաշվեմ, հենց հասնես, կզանգահարեմ:

- Զանգահարիր, երբ ուզում ես, գիշերը չեմ քնելու:

- Ի՞նչ ես անելու,- կասկածանքով նայեց:

- Գրամեքենայով կզբաղվեմ:

- Դրա համա՞ր ինձ վռնդեցիր: Արդեն նոր սիրուհի՞ ճարեցիր: Վախենում եմ, որ այդ գեղեցկուհին ինձ կհաղթի,- ապա կամացուկ ավելացրեց, հազիվ լսելի,- թող հաղթողը դա լինի...

Մի քիչ էլ առաջացանք, իրենց տունը երեւաց, այդտեղ հրաժեշտ տվեցինք:

- Սառն է երեսդ,- ասաց Ինան,- կուրծքդ բաց... Դու կմրսես,- հանեց շարֆը եւ գցեց վզիս, եզրերը կրծքիս վրա իրար բերելով,- եթե ուզում ես, որ քո նվերն օգտագործեմ, սա վերցրու... Այնքան էլ կանացի չէ, նույնիսկ ծոպեր չունի...

Մոտեցան դռնակին, մտան բակ, ես դեռ սպասում էի, գիտեի, որ պատուհանի լույսի մեջ ձեռքով է անելու...

Ապա սկսվեց գիշերային սրընթաց արշավը: Այնպես էի շտապում, կարծես Ինան էր ինձ սպասում տատի տանը: Նա զանգահարելու էր՝ ճիշտ է, գրամեքենան էր ձգում:

45

Ամբողջ գիշեր մեքենագրեցի: Նախ, Ինայի զանգից հետո, ծանոթանում էի մեքենային, ուսումնասիրում: Որոշ չափով վարժվելուց հետո կիսատ պատմությունը մեջ եկավ: Առիթի էի սպասում շարունակությունը պատմելու Ինային, ձեւավորվել էր, հաճախ էի ինձ ու ինձ խոսում, մտքիս մեջ իհարկե: Խոսելը հեշտ էր, հատկապես Ինային գրկած, ականջին փսփսալիս, թեթեւ, անկաշկանդ, գրեթե առանց մտածելու: Գրելիս դողում էի ամեն մի բառի եւ ստորակետի վրա, շատ թղթեր վառվեցին հանուն մի քանի մեքենագրված էջերի, դժգոհ էի եւ ուզում էի դրանք էլ շպրտել վառարանի մեջ: Ինչպես ասում են գրողները, մի հաճույք գրելն է, մի հաճույք էլ ջնջելը:

Ճիշտ կլիներ, որ հայերեն գրեի եւ թարգմանելով մեքենագրեի, բայց բերկրանք էր համակել, չէի կարող մեքենան դնել մի կողմ: Կար նաեւ շաբաթ երեկոյի սպասումը: Մինչ այդ, անհամբերությամբ սպասելով հերթական շաբաթավերջին, տոկում էի օրեր շարունակ: Այս անգամ սպասման ժամերը լցվում էին մեկ ուրիշ հաճույքով: Առանձին, տաք տուն, գյուղական կատարյալ անդորր... Վեց ամիս զրկվել էի գիշերային մենությունից: Եթե ինձ չքշեին, ձմռանն այդ տնից դուրս չէի գա...

Քշող չեղավ, ձգող կար: Դասերը սկսվում էին ութն անց կեսին: Եթե Ինան առաջին ժամ ուներ, կարող էի դիմավորել նրան ակումբի կանգառում: Չէի հարցրել, սիրում էի անակնկալներ մատուցել: Իսկ այդ անակնկալին դրդեց իմ նվերը՝ նրա թողած ժամացույցը, որն ամբողջ գիշեր աչքիս առաջ էր, գրամեքենայի մոտ:

Սառն օդը թարմացրեց՝ մոռացության տալով արթուն գիշերը եւ սիգարետները: Ինայի հետ հանդիպելուց մինչեւ բաժանվելը չէի ծխել: Նրա ներկայությամբ խուսափում էի ծխելուց, եւ պահանջ չէի զգում, մոռացել էի կարծես: Գիշերը, գրելիս շատ ծխեցի:

Այս փողոցից դպրոց գնացող չէր երեւում, իրոք մեռած էր կյանքը... կամ դեռ շուտ էր, երեխաներն ինձ պես անհամբեր չէին:

Շուտ էր, կես ժամից ավելի սպասեցի կանգառում: Ինան ինձ տեսավ ավտոբուսի միջից եւ տագնապած իջավ:

- Ի՞նչ է պատահել,- հարցրեց զգուշությամբ շուրջը նայելով:

- Ոչինչ,- պատասխանեցի,- ուզում էի տեսնել քեզ:

- Գիշերը չե՞ս քնել,- կռահեց,- այդ նոր սերն ավելի ուժեղ է երեւում...

- Ուրեմն ինձ մենակ չպիտի թողնես:

- Հաշվի կառնեմ,- ծիծաղեց,- իսկ հիմա գնա եւ քնիր, ես դպրոցից ուղիղ այդտեղ կգամ:

Եթե ուզում էր, որ քնեմ, չպիտի այդպես ոգեւորեր: Այնուամենայնիվ, տուն վերադառնալով պառկեցի: Վառարանը հանգել էր, բայց տունը տաք էր, հատկապես անկողինը՝ Ինայի ջերմությամբ եւ ավելի անմար հիշողությամբ: Քնի մեջ երբեմն գրամեքենայի ձայնն էի լսում: Երկար չքնեցի: Մինչեւ Ինայի գալը պիտի ազատվեի բոլոր հոգսերից: Չորս դույլ ջուր բերեցի փողոցի ջրհորից: Այնքան էլ չէի անհանգստանում, փողոցի բնակիչները վաղուց պիտի ինձ հարեւան համարեին: Միջանցքում մեծ կաթսա էր դրված, որը երկու դույլ ջուր էր տանում: Դատարկեցի պայուսակս եւ ուսիս գցած դուրս եկա: Նախ գնացի միլիցիա: Հերթապահն ասաց, որ Բելովը չի եկել եւ չի էլ գալու: Ավելի լավ, ուրախացա: Վերադարձիս խանութից պաշար վերցրեցի, պայուսակը լցվեց ուտելիքով եւ խմիչքով: Օղի գնեցի եւ բուլղարական գինի, նոր էին ստացել: Հարբեցողության տրվելու միտք չունեի, Սաքոյի պես համոզվել էի, որ ձեռքի տակ միշտ պիտի խմիչք լինի:

Ինան եկել էր, վերարկուն հագը, խոհանոցի սեղանի մոտ կանգնած գիշերվա մեքենագրածն էր կարդում: Այդտեղ էի նստել գիշերը, տաք էր եւ հարմար, թղթերը ճմռթելով շպրտում էի վառարանի մեջ:

- Սա՞ քեզ չի թողել քնել գիշերը,- հարցրեց ոչ առանց խանդի,- այսքա՞նն ես գրել:

- Մնացածը վառել եմ:

- Ափսոս, կուզեի բոլորը կարդալ... Ինչ պարզ ես գրում, սահուն նախադասություն-

ներ են, հայերեն հավանաբար շատ ավելի լավ կգրես:

- Լավը չգիտեմ, բայց ավելի դժվարությամբ եմ գրում:

- Ինչո՞ւ, զարմանալի է:

- Բծախնդիր եմ դառնում: Ռուսերեն թեթեւ եմ գրում, առանց խորանալու, բայց հայերենի ամեն մի բառի վրա մտածում եմ, հիվանդության է վերածվում: Ամենադժվարը մարդկանց խոսքն է: Խոսակցականի ու գրական լեզվի մեծ տարբերությունը շատ է խանգարում: Եթե մեր բրիգադի մարդկանց մասին գրեմ, չեմ պատկերացնում, թե ինչպես պիտի խոսեցնեմ նրանց: Ռուսերեն գրելիս գոնե այդ դժվարությունից ազատվում եմ: Գրում եմ միայն գրական լեզվով, քանի որ լեզուն սովորել եմ գրքերով, եւ չեմ չարչարվում համապատասխան խոսվածք կամ բարբառ հարմարեցնելու:

- Բանավոր խոսքդ էլ է այդպիսին: Շատ լավ ես խոսում ռուսերեն, բայց արհեստական է հնչում, գրքային արտահայտությունները շատ են:

Վերարկուն հանելով նստեց սեղանի մոտ ու նորից կարդաց: Պայուսակի պարունակությունը շարեցի սեղանի ու պահարանի վրա, ապա, աթոռի թիկնակին հենվելով, բացեցի վիզը:

- Այս ինչքան ես բերել,- աչքի ծայրով նկատեց,- մի շաբաթվա ուտելիք է,- շարունակեց կարդալ, քիչ հետո հարցրեց,- մեքենագրելը չի՞ խանգարում գրելուն:

- Խանգարում է, բայց երեւի անվարժությունից է:

Կողմնակի հարցեր էր տալիս, բովանդակությանը չէր անդրադառնում: Մինչդեռ իր մասին էի գրել, պատմության շարունակությունը, ինչպես հասա Ալթայ, դաժան աշխատանքի օրերին տեսա նրան եւ մնացածը...

- Երբ խոսում էիր, արտակարգ զգացողություն էր,- վերջապես ասաց նա,- գրածով պրոզայիկ պատմություն է ստացվել...

- Դու ճիշտ ես ասում,- թղթերը վերցրեցի ու գցեցի վառարանի մեջ:

- Ի՞նչ ես անում,- վրդովվեց նա եւ կանգնեց, բայց չհասցրեց թղթերը հանել, մեջքից բռնելով պահեցի,- ինչո՞ւ ես այրում, հետո մի անգամ էլ կկարդայինք միասին, գուցե ուրիշ հայացքով նայեինք...

- Դու չպետք է կարդայիր... Ես մեքենագրել եմ վարժվելու համար: Ափսոս են այդ պահերը, չի կարելի հիմար տողերի վերածել: Անկողնում իրար սեղմված ինչ էլ շշնջաս ականջիդ, ամենասքանչելի բանաստեղծությունն է թվալու...

- Ձայնդ բավական է դրա համար,- աչքերը փակ հանձնվել էր համբույրներիս,- խոստացիր, որ անպայման կպատմես շարունակությունը:

- Այսինքն չգրեմ:

- Ոչ, ինչո՞ւ... պատմիր, հետո կգրես: Միայն թե այսքան շատ մի ծխիր:

- Հոտը զգալի՞ս է:

- Երբ մտա, ուղղակի խփեց քթիս:

Ինան մոտեցավ վառարանին եւ շիշը մտցրեց,- այնուամենայնիվ ես սրանք կհանեմ...

Ձեռքը բռնելով արգելեցի: Մոխիրը խառնվեց, անթեղված կրակից մի թուղթը բռնկվեց, մյուսները նույնպես վայրկենապես այրվեցին:

- Բայց դու կոպիտ ես,- շշնջաց նա տարակուսած:

- Դու կարծեմ էլի ես բողոքել իմ կոպտությունից:

- Էլի՞,- նա սեւեռուն նայեց,- ի՞նչ նկատի ունես...

- Ձեր հարեւան շենքում, մեր սարքած...

- Այո՜, լավ ես հիշում... Բայց այն ժամանակ կոպիտ չէիր, ուրիշ ձեւի էր, գուցե հոգեվիճակդ էր պատճառը, ինչ-որ տեղ հասկացա... Թեեւ հետո էլ նման մի բան զգացի... Իսկ հիմա ցույց ես տալիս, որ դա քո աշխարհն է եւ չես թողնում, որ ես այնտեղ մտնեմ... Բայց այդ թղթերի վրա իմ մասին էր գրված, ուրեմն դրանք նաեւ ինձ էին պատկանում:

- Իմ նկարն ինձ չէ՞ր պատկանում, որ չտվեցիր:

- Սա ի՞նչ մանկական վրեժխնդրություն է՝ դու ինձ նկարը չտվեցիր, ես էլ քո մասին գրածը կայրեմ:

Հեգնանքով նայում էր:

Գուցե ճշմարտության մասնիկ կար ասածի մեջ, բայց այնքան ընդամենը, որ կարելի է ամեն մի հարմարեցրած խոսքի մեջ դնել: Անարդարությունն ինձ ջղայնացնում էր, ավելի ցավալի էր, որ ջղայնանալով փակվում էի ինքս իմ մեջ եւ լռում:

- Ահա քո նկարները,- Ինան պայուսակից մի ծրար հանեց եւ դրեց սեղանին:

Ինչո՞ւ ինձ չտվեց, դրեց սեղանին:

Մեկ ուզեցի խայթելու համար ծրարն առանց բացելու խոթել պայուսակս, սակայն զսպեցի չարությունը: Բացեցի ծրարը, իսկ նա շարունակում էր.

- Չարացար, որովհետեւ չհավանեցի՞ գրածդ...

Չպատասխանեցի, նկարները զբաղեցին: Առաջինը հրաշալի էր, ժպտում իրար էինք նայում, երկրորդ նկարում երկուսս էլ սառած էինք, լուսանկարչուհու նախատինքից ազդված: Այնուամենայնիվ Ինան թեքել էր գլուխը եւ համարյա հպվել ինձ: Երկար նայում էի այդ նկարին:

- Ի՞նչ ես գտել դրա մեջ,- նա էլ մոռացավ վիրավորանքը, ուսիս սեղմվելով աչքերը հառեց նկարին:

- Ինչո՞ւ ես տխուր,- հարցրեցի:

- Տխրությո՞ւն տեսար... Չեմ կարծում, տխուր չեմ...

Գուցե մտահոգ էր, կամ լարված, աչքերը կիսաբաց էին, ի հեճուկս լուսանկարիչ աղջկա, այդ ամենի հետ շուրթերի անկյունում ժպիտ էր նշմարվում: Զարմանալի էր, ժպիտ եւ տխրության զգացողություն...

- Այս նկարը պետք է երկար ուսումնասիրել,- պայուսակի գրպանից հանեցի ծալված թերթը, որի մեջ պատվոգիրը եւ իմ ու Նինայի նկարն էի դրել:

- Ես քեզ հիմա փոքրիկ ալբոմ կտամ,- նկատեց Ինան,- գրքույկի պես, կարող ես նույնիսկ գրպանդ դնել:

- Եթե ալբոմ ես տալիս, ձեր փոքր ժամանակվա նկարն էլ տուր,- խնդրեցի:

- Շատ չի՞ լինի,- ծիծաղեց նա:

Բերեց, գրքույկից մի քիչ մեծ էր, ավելի բարակ:

- Տուր, Լուսիկի նկարն էլ դնեմ,- հանկարծ առաջարկեց ժպտալով եւ չսպասելով հանեց գրքույկս, տեղը գիտեր,- սկզբից քանի՞ էջ բաց թողնեմ,- նույն ժպիտով շարունակեց, ե՛ւ քնքուշ էր, ե՛ւ հեգնում էր կարծես:

- Երկու,- ցույց տվեցի մատներով:

- Լաղեժայի՞ն էլ ես հաշվում... եւ դպրոցականին...

Տեղավորեց բոլոր նկարները, դանդաղ, հանգիստ, նույն ժպիտը դեմքին ալբոմը մեկնեց ինձ: Դրեցի գրպանս, նորից լցրեցի պայուսակս, բացի շախմատային ժամացույցից:

- Թող մնա Նինային,- ասացի:

Դույլից բռով տաշեղ լցրեց վառարանը, մի երկու կտոր բարակ փայտ, համբերությամբ հետեւեց, դրանք բոցավառվեցին, փայտեր դրեց:

- Տաքանանք եւ մտնենք սենյակ,- ասաց,- տեսա՞ր Բելովին:

- Չէր եկել:

- Իսկ ե՞րբ ես գնալու:

Անսպասելի էր հարցը:

- Ուզում ես, որ գնա՞մ:

- Բայց գնալ պետք է, չէ՞:

- Ես չեմ ուզում քեզնից բաժանվել:

- Մինչեւ ե՞րբ, ինչքա՞ն ես մնալու:

Ամեն անգամ նույն պատմությունը, ինձնից հեռու մնալիս փոփոխություն էր կատարվում նրա հոգում: Ուրեմն իրոք արտաքին ազդեցություն էր, ո՞ւմ էր հանդիպում...

Այդ հարցերը շատ էին տանջել ինձ, բայց միշտ վանել էի, խուսափել, որովհետեւ պատասխանի ենթադրությունն արդեն սարսափելի էր ինձ համար: Ահավոր էր բզկտող խանդը, եւ եթե իրական պատճառ լիներ, չէի դիմանա: Իրական պատճառ գրեթե կար՝ տոնավաճառի կիրակին...

Այս անգամ պետք է պարզեի:

- Կիրան գյուղո՞ւմ է,- հարցրեցի՝ նրան չնայելով: Առանց նայելու կզգայի, եթե նույնիսկ ձայն չհաներ:

Չպատասխանեց, գլուխը թեքեց, լարված հայացքս էր փնտրում:

- Տեսե՞լ ես նրան այս օրերին:

Ձայն չէր հանում, սարսափելի լռություն էր:

- Դուք միասին կինո գնացե՞լ եք:

- Ինչո՞ւ երեկ չէիր հարցնում,- հանկարծ ընդոստ խոսեց նա,- ժամանակ չունեի՞ր, թե՞ քեզ ուրիշ բան էր պետք...

Նորից անարդարություն... եւ խուսափում...

Հաջորդ հարցը տվեցի.

- Ե՞րբ է գնում ավտոբուսը:

- Չորսին,- ժամացույցին նայելով ակամա ասաց նա:

Նախորդ հարցերին ինչո՞ւ չպատասխանեց:

- Մի ժամ կա, լավ է, թե՞ հենց հիմա գնամ, չեմ սիրում վերջին րոպեներին վազել...

Հավանաբար մտածում էր, որ կասկածում եմ:

Վերցրեցի պայուսակս,- բան չեմ մոռացել,- նայեցի շուրջս,- սիգարետ ունեմ... Գրամեքենան թողնում եմ ձեզ, չեմ կարող տանել: Դե, մնաս բարով, սիրելիս...

Թեքվեցի, համբուրեցի այտը եւ դուրս եկա, պայուսակը ուսիս գցած:

Մի՞թե վերջ:

Քայլեցի բետոնե մայթի վրայով, դռնակի մոտ կանգնեցի, սիգարետ հանեցի, կծխեմ, նոր կգնամ, ինչքան որ տեւի սիգարետը:

Ինան դուրս թռավ եւ ինձ տեսնելով կանգնեց, ապա արագորեն մոտեցավ:

- Ծխեմ եւ գնամ,- ցույց տվեցի սիգարետը:

- Ինձ էլ տուր:

Գլուխս օրորեցի,- խնայում եմ, որ ճանապարհին չպակասի:

Կարճ ծիծաղեց, լռեց, ապա ասաց.

- Արի գնանք տուն:

- Չեմ ուզում ներսում ծխել:

- Արի, ոչինչ: Պապս վառարանի մոտ էր ծխում: Ասում էր, վառարանը ծուխը քաշում է:

Համենայն դեպս սիգարետը գցեցի:

Մտանք ներս: Ցածրիկ աթոռը դրեցի վառարանի մոտ ու նստեցի, մի քանի կտոր փայտ գցեցի, կրակը հմայում էր: Ինան տեղավորեց բերածս, կարծես դրա ժամանակն էր, գուցե չգիտեր ինչ անել կամ ասել, պայուսակը տարավ սենյակ՝ նախատինքով ինձ նայելով: Մի աթոռ էլ ինքը բերեց, ոչ ցածրիկ, սովորական, նստեց կողքիս:

Սիգարետ վառեցի:

- Սկսել ես շատ ծխել,- ասաց,- այդքան վշտացնո՞ւմ եմ քեզ:

- Պատիժ ասածն եմ փորձում:

Երբ սիգարետը մոտեցնում էի բաց դռնակին, ծուխը քաշվում էր ներս:

- Կասկածում էիր, չէ՞, չէիր գնա,- հարցրեց զգուշավորությամբ,- սարսափեցի, երբ տեսա, որ մենակ եմ մնացել:

- Չէ՞ որ ինքդ էիր ստիպում:

- Այո, բայց ոչ այդպես... Ասենք, եթե իրոք գնալու միտք ունենայիր, գրամեքենան չէիր թողնի:

- Գալինա Իվանովնան էլ չէր հավանում, որ գրամեքենան կնվիրեմ իրեն:

- Դաժան,- շշնջաց,- նորից կոպտություն... Շատ-շատ ես փոխվել, թե՞ միշտ ես այդպես եղել...

- Իհարկե միշտ եմ եղել, ե՛ւ գետափին, ե՛ւ կղզում, հատկապես ձեր փողոցի շենքում... եթե սա է կոպտությունը:

- Դիտողություն չես հանդուրժում... Աստված իմ, ինչքան փոխեց քեզ այդ գրամեքենան, մի գիշեր ընդամենը առանձնացար եւ միանգամից ուրիշ մարդ դարձար... Այդ չարությունը չունեիր...

Կոնքով հենվել էր ուսիս, եթե թեքվեի, գլուխս կհայտնվեր գոգում: Հաջորդ պահին մազերս էր շոյում, կարծես ակամա, մյուս ձեռքը դրել էր ուսիս: Ես գրկել էի մեջքը, կոնքախառը... Շուտով կսկսեինք համբուրվել, հեռախոսը զնգաց:

- Ո՞վ պիտի լինի,- զարմացած մտավ սենյակ, գեղեցիկ ձայնը լսվեց, - Նինկա, քույրիկս...

- Եկե՞լ է, թե՞ Բառնաուլից է զանգահարում,- հարցրեցի, երբ վերադարձավ:

- Այստեղ է, իրենց մասնաշենքում վթար է եղել, մի շաբաթ դաս չեն անելու:

Գնալու էր պատրաստվում:

- Ինչո՞ւ ես շտապում, ասացիր՝ մի շաբաթ մնալու է:

- Բարեկամուհու հետ է եկել, հարեւան շրջանից է...

- Հասկանալի է,- դա էլ շտապելու պատճառ չէր,- երեւի կուզեք աղջիկներով այստեղ մնալ, տունը կազատեմ:

Վերարկուն էր կոճկում, դադարեցրեց.

- Ո՞ւր ես գնալու:

- Մի՞թե տեղ չկա,- ծիծաղեցի,- թեկուզ հյուրանոց:- Շաբաթ երեկոն էր ափսոս:

- Մնա ինչքան ուզում ես... կզանգահարեմ:

Մոտեցավ, համբուրեց այտս, ինչպես քիչ առաջ ես էի հրաժեշտ տվել, դուրս եկավ: Մի՞թե ուրախացել էր, որ հեռանալու պատրվակ եղավ:

Եթե հետ չդառնայի, ավտոբուսի մեջ կլինեի:

46

Եթե վերջը չէր, վերջի սկիզբն էր: Իսկ Դիվինոյում ամեն ինչ շատ արագ էր կատարվում եւ կարճ էր տեւում: Կռվում էինք, հաշտվում, գժտվում՝ գժտության սկիզբն ու պատճառը չգտնելով, առանց կռվելու խռովում, ինքնաբերաբար նորից միանում: Այս անգամ հաշտվելու ժամանակ չմնաց: Նույնիսկ մնալ չառաջարկեց, ասաց՝ մնա ինչքան ուզում ես:

Թողնում էր իմ հայեցողությանը: Եվ մի կարճ՝ կզանգահարեմ: Այսինքն ես հերթապահ էի, եթե բարեհաճեր հեռախոսով մի երկու բառ փոխանակել կամ գիշերն այցելել, նայած տրամադրության: Ալինայի ռեպլիկը, որ լսած պահից անբաժան էր իմ մտածմունքներից, նույն հաջողությամբ կարող էի նրան վերագրել: Գործն արված էր, պիտի հեռանայի: Սիրո ցույցերը եւ արտահայտությունները սոսկ կրքի եւ խանդավառության դրսեւորումներ էին, բուսաֆորիա: Եթե սա է ճշմարտությունը կամ նրա ուզածը, խնդրեմ, գործնական հարաբերությունները երկկողմ համաձայնությամբ են հաստատվում:

Չէի զղջում, որ մնացել եմ: Չէր կարելի այդպես հապճեպ հեռանալ Դիվինոյից: Այս գյուղը միայն Ինան չէր: Ես սիրում էի այստեղ անցկացրած վեց ամսվա կյանքս, սիրելի էր հենց գյուղը՝ Կենտրոնական փողոցը, ակումբը, այգին, գետափը, Նեմիսը, գիշերային երթերը, աղջիկները, սրամիտ ու կատակասեր աղջիկները, ընդհանուր առմամբ բարյացակամ մարդիկ... Գյուղից պետք է հեռանայի պատշաճ վերաբերմունքով, հարգալից հրաժեշտով:

Մի թաս գտա, որը օգտագործելուց հետո կարող էի թափել, սափրվեցի:

Գրամեքենան չէի տանելու, չէր հավանում, որ կթողնեմ: Այրված էջերի փոխարեն այդ պահին կարող էի մի ամբողջ գիրք գրել, մի քանի բառ մեքենագրեցի, կարմիր տառերով. «Կարծես հասկացա, թե ինչու...»:

Շարֆը վերցրեցի, որպես հիշատակ, դրեցի պայուսակս:

Վերջ, կարելի էր հեռանալ:

Դուռը ներսից փակեցի եւ դուրս եկա պատուհանից:

Մտավորապես նախանշել էի անելիքս: Առաջին հերթին Դիմովիչին էի այցելելու: Մի շիշ օղի էի վերցրել: Դիմովիչը տանը չէր, ավելի լավ, չեմ խմի ճամփից առաջ: Օղու պիտակի վրա գրեցի. «Մնաս բարով, Դիմովիչ», դրեցի դռան մոտ, հարմար տեղում, նկատելի եւ համեմատաբար ապահով: Եթե չնկատեց կամ ջարդեց մթության մեջ, կամ մեկ ուրիշի բաժին դարձավ, դա էլ իր բախտից:

Հետո պետք էր պայուսակից ազատվել: Ավտոկայանում չվացուցակը ուսումնասիրեցի, ժամը իննի ուղերթը հարմար թվաց: Տոմս գնեցի, պայուսակը նույնպես հանձնեցի պահասենյակ, որը նույն՝ տոմսավաճառի սենյակն էր:

Արդեն ազատ ձեռքերով, զբոսնելով գնացի ճաշարան, հաճելի ընթրիք էր: Խանութներ չմտա, գարեջրատունը ձգեց: Ցրտին սառը գարեջուրը յուրահատուկ համ ունի: Ներսում ժխոր էր, թեեւ ոչ բոլոր սեղաններն էին զբաղված: Խմեցի մի գավաթ, դանդաղ, ծխելով: Նույն դանդաղկոտությամբ քայլեցի Կենտրոնական փողոցով: Ակումբի եւ այգու մոտ չկանգնեցի, վերադառնալու էի: Ամերիկյան ֆիլմ էր, «Հետապնդում»: Դաժան ֆիլմ էր, տեսել էի Երեւանում, երկրորդ անգամ չէի նայի: Շարունակեցի, հանգիստ, անշտապ: Հաջորդ սիգարետը կամրջից հետո էի ծխելու: Այստեղ էին բերքի օրը տոնախմբություն անում: Փայտաշեն, խարխուլ կամուրջ, Սաշոյի ասելով՝ ամեն տարի ուզում էին նորոգել, շինարարները մեծ գումար էին ուզում: Սաշոն երեք հազար ռուբլի էր ուզել, էլի չէին տվել:

Հասա Անտառայինի խաչմերուկը, «Բելուխա» խանութը, ճաշարանը, սովխոզի տան փողոցով դուրս եկա գետափ: Տունը ծածկել էին, բայց ուրիշ գործ չէին արել:

Չանցա կամրջով, կղզի, գետափի խորշ գնալու միտք չունեի, տհաճ էր Նեմիսը, պղտոր եւ սառնաշունչ, չար պառավ էր դարձել:

Իջա գետափի արահետով ավելի արագ, քան փողոցում էի քայլում: Խնձորի ծառը մերկացել էր: Այգին ամայի էր, անշունչ: Արդեն կարելի էր ակումբ գնալ:

Ութի սեանսի համար սպասողներ կային: Ծխեցի դրսում: Պատուհանից երաժշտություն լսվում էր, բայց շուտ էր: Այգու տաղավարն ավելի լավ էր, շրջակայքով եւ գետափով իհարկե:

Սեւազլուխներ չէին երեւում, երեւի ես վերջինն էի:

Պարելու ցանկություն եւ ժամանակ չունեի, ոչ էլ նոր սիրախաղ սկսելու: Մի քիչ երաժշտություն կլսեի եւ կգնայի: Մի քիչը բավական ձգվեց, երկու անգամ լամբադա միացրին: Հրաշալի էր բրազիլական մեղեդին՝ արդեն հուշերի տրամադրող:

Հեռացա, երբ ֆիլմը սկսվեց: Երեկոյան քամին ուժեղացրել էր ցուրտը, բայց դեռ չէր կարելի սառնամանիք համարել:

Շարունակությունը՝ օգոստոսի 31-ին

«1936-37 թթ. տեսությունը տուն առ տուն բացահայտել էր կրոնափոխ հայերին եւ կազմել նրանց ցանկը»

Հայտարարում է Թուրքական պատմական ընկերության նախագահ, պրոֆ. Յուսուֆ Հալաչօղլուն

Օգոստոսի 18-ին Կեսարիայում Թուրքական պատմական ընկերության նախագահ, պրոֆ. Յուսուֆ Հալաչօղլուի «Քրդերն ունեն «թուրքմենական», իսկ քուրդ ալավիները՝ «հայկական» ծագում, TIKKO-ի եւ PKK-ի պես ահաբեկչական կազմակերպությունների շարքում, որոնք ձգտում են մասնատել երկիրը, մեծ թիվ են կազմում քրդացած հայերը» հայտարարությունը բուռն հակազդեցություն էր առաջացրել քրդերի, ալավիների, առաջադեմ թուրք մտավորականների, հասարակական-քաղաքական գործիչների շրջանում, որոնք վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կառավարությունից պահանջել էին պաշտոնանկել նրան:

Այս հակազդեցությունն ստիպել էր Հալաչօղլուին ճշգրտումներ կատարել, եւ նա «Ռադիկալի» օգոստոսի 20-ին հրապարակված հարցազրույցում ասել էր. «Ես չեմ հերքել քրդերի գոյությունը Թուրքիայում: Սակայն իրենց քուրդ համարողների 30 տոկոսը ծագումով թուրքմեն են, իսկ ալավիների՝ 99 տոկոսը: 1915 թ. տեղահանության ժամանակ որոշ հայեր սկսել են որպես ալավի քուրդ ներկայանալ: Օրինակ, Թունջելիի (նախկին Դերսիմ) Օվաջըք գավառի եւ Սվազի բնակավայրերի ալավի քրդերից ոմանք հայկական ծագում ունեն: Սակայն դա չի նշանակում, որ ծագումով հայ են ալավի բոլոր քրդերը: Առանց այդ էլ քրդացած հայերի մեծամասնությունը կրոնափոխության առումով անկեղծ չի: Հայտնի են նրանց եկեղեցի հիմնելու ջանքերը: 1936-37 թթ. տեսությունը տուն առ տուն բացահայտել է կրոնափոխ հայերին եւ գրանցել նրանց հասցեները: Կարող եմ փաստաթղթերով ապացուցել ասածներս: Ձեռքիս տակ ունեմ կրոնափոխ հայերի ցանկը»:

Այս խոսքերով Հալաչօղլուն նոր բանավեճի պատճառ է դառնում, իսկ դա նույն թերթին ստիպում է, որ օգոստոսի 22-ին հեռախոսով վերստին դիմի Թուրքական պատմական ընկերության նախագահին «Ե՞րբ եք հրապարակելու ձեռքի տակ եղած կրոնափոխ հայերի ցանկը, քանի՞ հոգի են ընդգրկված դրանում» հարցով:

Նա պատասխանում է. «Չեմ հրապարակի: Ինչո՞ւ հրապարակեմ: Մամուլը խեղաթյուրում է հայտարարություններս: Մի՞թե ես ասել եմ, որ քրդերը թուրք են, կամ մեղադրել ալավիներին: Ոչ, պարզապես արձանագրել եմ ալավի դարձած որոշ հայերի փաստեր: Ի դեպ, Հրանտ Դինքը նույնպես արտահայտվել էր քրդական աշիրաթներից ոմանց հայկական ծագման մասին: Ինձ չի հետաքրքրում, թե ով է թուրք, ով՝ քուրդ: Չգիտեմ նաեւ, թե տեսությունն այդպիսի ցանկ ունի: Իմ անձնական ուսումնասիրության արդյունքն է, որը հենվում է ԱՄՆ-ում կատարված հետազոտությունների վրա: Ցանկում կան այնտեղ տեղափոխված հայ ընտանիքների, նրանց՝ մեր երկրում մնացած հարազատների անուններն ու հասցեները: Չեմ ասի, թե քանի հոգի է ընդգրկված կրոնափոխ հայերի ցանկում: Թերթերը գրել էին 10 հազար, ես մամուլի ասուլիսում այդպիսի բաներ չեմ ասել: Իմացել եմ, որ ալավիներն ինձ դաշի են տալիս, թո՛ղ տան: Ես ռասիստ չեմ, բայց գիտեմ, որ յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի իմանալու իր ծագումը»:

Հալաչօղլուն համառորեն անպատասխան է թողնում «Ռադիկալի»՝ «առանց ցանկը հրապարակելու մարդիկ ինչպե՞ս են իմանալու իրենց ծագման մասին» հարցը: Նրա համառությունը հիմք է տալիս նույն «Ռադիկալին» օգոստոսի 23-ի համարում գրելու. «Չիմացողներին հիշեցնեմ, մինչեւ վերջերս երկրում գործում էր Փոքրամասնությունների հանձնաժողովը՝ կազմված ազգային հետախուզական կազմակերպության, ներքին եւ արտաքին գործերի նախարարությունների ներկայացուցիչներից: Դրա գլխավոր առաջադրանքը Թուրքիայի ոչ մահմեդական փոքրամասնությունների կյանքը թունավորելն էր, որպեսզի վերջիններս փախչեն երկրից: Մինչեւ վերջերս եմ ասում, որովհետեւ այս հանձնաժողովի գոյությունը պաշտոնապես հաստատվեց ընդամենը 1-2 տարի առաջ, անվանափոխությունից հետո դրան տրվեց նոր առաջադրանք: Կարող ենք ասել, որ հանձնաժողովի անելիքներն այլեւս մեծ չեն, քանզի դրա գործունեության տարիներին Թուրքիայում խիստ նվազել է ոչ մահմեդական փոքրամասնությունների թիվը: Նվազումը, սակայն, չի խանգարել մեր տեսությանը, որ հետապնդի 1915 թ.-ին եւ հաջորդ տարիներին տեղահանությունից կամ սպանությունից փրկվելու համար մահմեդականություն ընդունած հայ ընտանիքներին: Ահա թե ինչու Թուրքական պատմական ընկերության նախագահ, պրոֆ. Հալաչօղլուն մի կողմից նշում է 1936-ին կրոնափոխ հայերի վերաբերյալ տեսության անցկացրած ուսումնասիրությունների մասին, իսկ մյուս կողմից ասում է, որ վերջերս իր ջանքերով թարմացրել է ցանկը: 1936-ին ի՞նչ նպատակով է կատարվել այդ ուսումնասիրությունը, ինչո՞ւ արդյունքները չեն հրապարակվել, ինչն է պատճառը, որ մինչեւ վերջերս դա գաղտնի է պահվում: Գուցե այս հանգամանքը պայմանավորվա՞ծ է «պատասխանատու պաշտոններում նշանակումներ կատարելիս նշանակողների վստահելիությունն ըստ էթնիկ ծագման ճշտելու տեսության մոտեցմամբ»:

Օգոստոսի 22-ին «Բիանեթ» գործակալության կայքէջում քննադատելով Հալաչօղլուին, հայտնի հրապարակիչ, իրավապաշտպան Ռագըփ Զարաքոլուն նշել է, որ համանման ուսումնասիրություններ երկրում դեռեւս Առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին անցկացրել է երիտթուրքերի Իթթիհադ վե թերաքքի կուսակցությունը, ճշտելու համար, թե միաձույլ ազգ կերտելու ճանապարհին ո՛ւմ կարելի է ձուլել:

Զարաքոլուն գրել է, որ Իթթիհադ վե թերաքքին հայ համայնքն ուսումնասիրելու հանձնարարական է տվել հետազոտող Էսաթ Ուրասին (1882-1952), որը «Հայերը պատմության մեջ եւ Հայկական հարցը» գրքի հեղինակն է: Ուրասը «Բանկ Օսման» աշխատության մեջ ընդգծել է, որ քրդերին կարելի է ձուլել, իսկ հայերին անհնար է, այդ իսկ պատճառով պետք է չեզոքացնել նրանց:

«Ինչպես երեւում է, շարունակել է Զարաքոլուն, Հալաչօղլուն օգտվում է պետական աղբյուրներից: Երանի՜ թե Թուրքիայում այդ աղբյուրներից կարողանային օգտվել մյուս ուսումնասիրողները»: Ինչ վերաբերում է քրդերի թուրքմենական, քուրդ ալավիների հայկական ծագման վերաբերյալ Թուրքական պատմական ընկերության նախագահի հայտարարությանը, ապա դա Զարաքոլուն համարել է պաշտոնական պատմագրության կրախի դրսեւորում:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Ընդդիմախոսներին զատելու Սպիտակ տան գաղտնի հրահանգը հայտնի է դարձել

«Վաշինգտոն փոստ» ազդեցիկ թերթը տեղեկացնում է նախագահ Ջորջ Բուշի մասնակցությամբ անցկացվող հրապարակային միջոցառումների ժամանակ «հնարավոր ընդդիմախոսներին զատելու» Սպիտակ տան գաղտնի հրահանգի գոյության մասին:

Նման միջոցառումների կազմակերպիչների համար նախատեսված այդ փաստաթուղթը խորհուրդ է տալիս, թե ինչպես կարելի է բացահայտել եւ չեզոքացնել այն մարդկանց, որոնք պետության ղեկավարների ներկայությամբ բողոքի քայլեր են ձեռնարկում եւ դժգոհություն են արտահայտում նրա քաղաքականությունից:

Հրահանգում նշվում է, որ Բուշի մասնակցությամբ անցկացվող միջոցառումներին նման մարդկանց ներկայությունը հնարավոր է միայն տոմսերով, որոնց տարածումը պետք է խստորեն վերահսկվի: Հարկավոր է խուզարկել բոլոր ներկաներին ի դեմս նրանց մոտ ցուցապաստառների գոյության: Ամբոխի մեջ պետք է նախապես տեղաբաշխվեն ակտիվիստների խմբեր, որոնք իրենց բղավոցներով կխլացնեն հնարավոր հականախագահական բողոքների ձայները: Ծայրահեղ դեպքերում դժգոհներին հարկավոր է հեռացնել միջոցառումից:

Թերթին հայտնի դարձած հրահանգում նաեւ նշվում է, որ բողոքել ցանկացողներին պետք է տարածք հատկացնել, բայց տեղական ոստիկանության հետ պետք է պայմանավորվել, որ այդ տարածքը հեռու լինի հիմնական միջոցառման անցկացման վայրից, ինչպես նաեւ նախագահի անցնելիք ճանապարհից:

Փաստաթուղթը կազմված է 2002-ի հոկտեմբերին եւ կրում է «գաղտնի է, չտարածել» կնիքը: Հրահանգի բովանդակությունը գաղտնազերծվել է երկու քաղաքացիների հայցը քննած դատական նիստում: Այդ անձանց 2004 թ. ձերբակալել էին, քանի որ Բուշի ելույթին ներկայացել էին հականախագահական մակագրություններ կրող շապիկներով եւ հրաժարվել էին ծածկել մակագրությունները:

Սպիտակ տան հրահանգը որպես հայցի նյութերից մեկը ներկայացվել էր Քաղաքացիական ազատությունների ամերիկյան միությանը:

Նախագահ Բուշի վարչակազմը հրաժարվում է մեկնաբանել խնդրո առարկա փաստաթուղթը, պատճառաբանելով, որ այն առկա է նաեւ երկու ուրիշ դատական հայցերում:

Պ. Ք.

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Դեպի Ասիա՞

Ասիական ուղղությամբ Վլադիմիր Պուտինի քաղաքական ակտիվությունը մեկնաբանների համար պարարտ հող է ստեղծում խորհրդածելու Ռուսաստանի համաշխարհային նոր կողմնորոշիչների հստակեցման շուրջը: Անշուշտ, իրատես պրագմատիկ Պուտինը չի կարող երես թեքել ԱՄՆ-ից ու Եվրոպայից՝ հիանալի հասկանալով, որ առանց նրանց համենայն դեպս այսօր հնարավոր չէ լուծել որեւէ քիչ թե շատ համապարփակ հարց: Բայց, մյուս կողմից, ավելի ու ավելի է ակնհայտ դառնում, որ վերջիններս անողոք են դառնում Ռուսաստանի նկատմամբ իրենց մեկուսացնող գործողություններում: Ամերիկացիներն արտաքին սիրահետումների հետ մեկտեղ բնավ էլ չեն հրաժարվում Եվրոպայում հակահրթիռային համակարգեր տեղակայելու ծրագրերից, իսկ Բրիտանիայի վարչապետ Գորդոն Բրաունն անսեթեւեթ խելք է սովորեցնում Պուտինին՝ փոխելու սահմանադրությունը եւ այլն:

Ըստ երեւույթին, անհիմն չեն քաղաքացիների այն պնդումները, որ Պուտինը հոգնել է արեւմտաեվրոպական դեմոկրատիայի կեղծավորությունից ու հատկապես նրա վերակացուական կեցվածքից. արմատական լիբերալիզմի «օրրան» Արեւմուտքը միայն դասեր է տալիս ուրիշներին, երբեք չի ընդունում այդ ուրիշի ճշմարտությունը:

Արեւմուտքն իրոք ամեն ինչ անում է Ռուսաստանի առաջ իր մուտքերն անառիկ դարձնելու համար եւ դրանով իսկ նրան հակում է դեպի մյուս աշխարհամասը: Չէ՞ր զգացվում, որ Շանհայի համագործակցության կազմակերպության անդամ երկրների լիդերների շրջապատում Պուտինն իրեն շատ ավելի անկաշկանդ է զգում: Ճիշտ է, այդ երկրներից ոչ մեկը դեռեւս Ամերիկա կամ Գերմանիա չէ, սակայն ասիական հսկա աշխարհամասն արտակարգ հեռանկարային է, միավորում է հզոր նյութական ու մարդկային ռեսուրսներ, աչքի է ընկնում տնտեսական դինամիկ աճով: Եվ հետո, այստեղ ոչ մեկը մյուսի գլխին բարոյախոսություն չի կարդում, չի պարտադրում մարդու իրավունքների ու ազատությունների իր «ստանդարտները» (անհավատալի կլիներ, օրինակ, որ Պեկինի քաղաքագլուխը ճնշում գործադրեր Յուրի Լուժկովի վրա Մոսկվայում հոմոշքերթ անցկացնելու հարցում):

Վերոհիշյալ կազմակերպությունում առայժմ գերիշխում են Ռուսաստանն ու Չինաստանը, եւ ռուսներն իրենց հաշիվ են տալիս, որ Արեւելյան դրակոնն օր-օրի ուժեղացնում է իր ազդեցությունը նույնիսկ այդ միության շրջանակում: Սակայն եթե մյուսները քեզ արտամղում են իրենց կենսատարածքից, ապա ինչո՞ւ դաշինք չկազմել նրանց հակադրողների հետ: Ահմադինեժադն էլ կարող է օգտակար լինել այդ գործում:

Եվս մի հանգամանք: Եթե Արեւմուտքն օրեր է հաշվում, թե երբ պիտի ինքնուրույն գործող Պուտինին խեղդի Ելցինյան «դեմոկրատական» սահմանադրության շրջափուլների մեջ, ասիական երկրների ղեկավարները, ընդհակառակը, նրան համոզում են մնալ եւ ավարտել սկսած գործը:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Բուշն Իրաքը համեմատեց Վիետնամի հետ

Մալիքին խոստացավ նոր բարեկամներ գտնել

Պատերազմի ամերիկացի վետերանների առջեւ ելույթ ունենալով՝ նախագահ Ջորջ Բուշն Իրաքի ռազմարշավը համեմատել է Վիետնամի պատերազմի հետ: Սակայն նա համեմատությունն արել է Իրաքի բռնազավթման քաղաքականությունն արդարացնելու նպատակով, շեշտելով, որ ամերիկացիներն առայժմ մտադիր չեն հեռանալ Իրաքից:

«Երեք տասնամյակ անց դեռ օրենսդրական բանավեճեր են ծավալվում, թե մենք ինչպես մտանք Վիետնամ եւ ինչպես դուրս եկանք այնտեղից: Ինչպիսին էլ լինի մարդկանց անձնական դիրքորոշումը, Վիետնամի պատերազմի հետեւանքներից մեկն անվիճելի է. ամերիկյան զորքերի դուրսբերումը միլիոնավոր անմեղ խաղաղ բնակիչների կյանք արժեցավ», հայտարարել է Բուշը, որի խոսքերը մեջբերում է «Ֆիգարո» թերթը:

Բուշի կարծիքով, Իրաքից ամերիկյան զորքի դուրսբերումը կհանգեցնի զանգվածային արյունահեղության եւ կարող է «Ալ Ղաիդայի» հաղթանակի ազդանշան դառնալ եւ ընդլայնել ահաբեկչությունների վտանգը:

2004 թ. նախագահական ընտրություններում Բուշի ախոյանը եղած դեմոկրատ սենատոր Ջոն Քերին այս կապակցությամբ նշել է, որ Բուշը ձգտում է «անտեղի պարզեցնել տարբերությունները», անտեսելով Իրաքի եւ Վիետնամի «ողբերգական նմանությունները»: Քերին, որ ինքը Վիետնամի պատերազմի մասնակից է, նախագահին կոչ է արել անհապաղ փոխել քաղաքականությունը:

Իրաքի իշխանությունների գործունեությանն անդրադառնալով՝ Բուշն իր ելույթում նրանց մեղադրել է ԱՄՆ-ի աջակցության դիմաց խոստացված բարեփոխումների տապալման մեջ: Բուշը մասնավորապես «հիասթափություն» է արտահայտել, որ Իրաքի կառավարությունը չի կատարում ժողովրդի պահանջները: Բուշի խոսքերով, նման պայմաններում ժողովուրդը կարող է փոխել այդ կառավարությունը:

Ավելի վաղ՝ երկուշաբթի օրը, նույն ոգով արտահայտվել էր սենատոր Կարլ Լեւինը, որն Իրաքի խորհրդարանին կոչ էր արել փոխել վարչապետ Նուրի ալ Մալիքիի կառավարությունը:

Այս քննադատություններին ի պատասխան՝ Մալիքին հայտարարել է. «Ոչ ոք իրավունք չունի ժողովրդի ընտրած կառավարության գործունեությունը կանոնակարգող ժամկետներ սահմանել»:

Սիրիա կատարած այցելության ընթացքում Իրաքի վարչապետն ընդգծել է, որ իր երկիրը կարող է «բարեկամներ գտնել» ոչ միայն Ամերիկայում, դրանով իսկ իր դժգոհությունն արտահայտելով ԱՄՆ նախագահի քննադատական խոսքերից:

Մալիքին նաեւ ենթադրություն է արել, թե Իրաքի ղեկավարությանը քննադատող մարդիկ մտահոգ են Սիրիա կատարած իր այցելությունից:

Ըստ երեւույթին իրավիճակը մեղմելու նպատակով Սպիտակ տան ազգային անվտանգության խորհրդի մամլո քարտուղար Գորդոն Ջոնդրոն երեկ հայտարարեց, որ ԱՄՆ նախագահը պաշտպանում է Իրաքի վարչապետին, եւ որ տվյալ հարցում նրա դիրքորոշումը մնում է անփոփոխ: Ինչ վերաբերում է Բուշի հիասթափության խոսքերին, Ջոնդրոյի կարծիքով, իրավիճակը ԶԼՄ-ներն են բարդացրել իրենց անտեղի հաղորդումներով:

Պ. Ք.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Երջանիկ եմ երեւանյան ցուցահանդեսով

«... Նկարչուհու պաստառներն առանց միջի հաղորդակցվում են դիտողի հետ, ստեղծելով նրա ոգու արձագանքող գեղանկարչական մթնոլորտ»:

Շահեն Խաչատրյան

Ծանոթությունս Ասիլվա նկարչուհու հետ եղավ Հայաստանի նկարիչների միությունում պատրաստվող ցուցահանդեսի ժամանակ: Այնուհետեւ հաջորդ տարի՝ 2005 թվականին «Ագանաս» թանգարանի սրահում նորից հանդիպեցի նկարչուհուն. այս նրա հայաստանյան երկրորդ ցուցահանդեսն էր: Սակայն իմ հանդիպումը Ասիլվայի հետ տեղի ունեցավ Փարիզում, իր բնակարանում: Այն ավելի շատ արվեստանոցի էր նման, քան բնակարանի, որ լեցուն էր թե՛ հին եւ թե՛ նոր նկարներով, գունային ներդաշնակության հետ միաժամանակ խորը փիլիսոփայական, իմաստավորված, երբեմն մթնշաղից ելնող դիմանկարներով, երբեմն էլ գունեղ ժամանակակից գեղանկարներով:

- Ասիլվա, սիրելիս, տեսնելով ձեր ստեղծագործությունները, ակամա ուզում եմ հարցնել՝ ի՞նչ է նկարչությունը ձեզ համար, ինչպե՞ս դարձաք նկարիչ:

- Իմ նկարիչ դառնալու պատմությունը հեռվեն կու գա. շատ աշխույժ երեխա եղած եմ. մայրս զիս հանդարտեցնելու համար հաճախակի թուղթ մը եւ մատիտ մը առնելով, կլոր մը գծելով, տակն ալ երկու ոտք դնելով տվեր է ինծի: Ես ճիշտ նույնությամբ ընդօրինակած եմ եւ զարմացուցած ծնողներս: Սակայն մանկության տարիներու նկարներս չեն պահված, որովհետեւ ծնողքս ոչ մեկ կարեւորություն տված են անոնց:

Բայց երբ հասակ առի, ըսի, որ կուզեմ Beaux-Arts (գեղարվեստի դպրոց) երթալ: Մեծ խնդիր եղավ իմ ցանկությունս. ինծի արգիլվեցավ այդ մասին խոսիլ նույնիսկ: Ավելի կարեւոր էր մեր ընտանիքի նիստ ու կացը, հանգիստը, մտածելակերպը: Ինծի արգիլվեցաւ նկարչությամբ զբաղիլ:

- Ովքե՞ր են եղել ձեր ծնողները:

- Մայրս բնիկ պոլսեցի է, հայրս՝ էդիրնեցի: Եղեռնէն մազապուրծ հայրս՝ Մկրտիչ Ավետիսյանը, լեզուներ գիտնալու շնորհիվ փրկված է՝ թարգմանությամբ զբաղվելով:

Այդ շրջանին պոլսահայությունն այն մտայնությունն ուներ, որ աղջիկը պետք չէ նման հաստատութենե մը ներս կրթություն ստանա: Ես որոշեցի Փարիզ երթալ. հոն սակայն այդ որոշումն ալ չիրականացավ: Կրթությունս շարունակեցի Պոլսո մեջ՝ ավարտելով քոլեջը: Միակ հույսս ամուսնությունն էր, որուն օգնությամբ կրնայի գեղեցիկ արվեստներու (գեղարվեստի) դպրոց երթալ:

Երիտասարդը, որ դիմացս ելավ, բավական պատրաստված եւ զարգացած մեկն էր: Ես բացե ի բաց հայտարարեցի, որ ամուսնանալու բուն պատճառս Beaux-Arts ընդունվիլը եւ ուսումս շարունակելն էր: Ամուսինս համաձայնեցավ: Ավարտելով քոլեջը՝ դիպլոմս առի եւ այն ատեն է որ Beaux-Arts գեղարվեստի դպրոցը դարձավ համալսարանս: Երեք տարի ուսանելե ետք վերջապես հաջողեցա Beaux-Arts մտնելու: Մենք երջանիկ էինք. ես կրցա պաշտպանել դոկտորայի թեզս, որ ամբողջությամբ հիմնված է մաթեմատիկական հաշվարկներու վրա՝ թե ինչպես աշխատված են եգիպտական բուրգերը:

- Ասիլվայի գործերում դիտողին կաշառողն արդիական, ազատ շնչող ձեւերն են, կառույցն ու գունային ներդաշնակ հնչողությունը: Ներքուստ տեսնված կոմպոզիցիաները լիովին ի հայտ են բերում պարզությամբ, մեղմությամբ ու ազնվությամբ տոգորուն նկարչուհու ներաշխարհը,- գրում է արվեստաբանը:

- Գտածս ատենս ներդաշնակություն եւ համաչափություն կփնտրեմ, եթե գտա, այն ատեն նայողին ալ կը փոխանցվի այդ ներդաշնակությունը, ուրեմն նկարս հաջողած է: Երբեմն ձեռքը վրձին առնողը «նկարիչ եմ» կըսե, մեջտեղ կելլե, եթե ծանոթներ ունի ցուցահանդես ալ կընե եւ մամուլի մեջ ալ կխոսվի իր մասին: Իմ դասախոսություններուս ատեն հաճախ կանդրադառնամ այս նյութին:

Եթե իմ աշխատանքներս տեսնողները հաճույք կզգան, կնշանակե թե իրենց մեջ ինքզինք զգալ կուտա նկարիչ խորհուրդը, համաչափությունը ներդաշնակ է:

Եթե որեւէ թանգարան կուզե զայն ցուցադրել, ես համաձայն կըլլամ: Սակայն միակ ցանկությունս ցուցադրվիլը կամ իմ աշխատանքներս ներկայացնելը չէ:

- Ասիլվա, որքանով տեղյակ եմ, ձեր ստեղծագործությունները ցուցադրվել են աշխարհի շատ երկրների ցուցասրահներում: Ձեր աշխատանքները ներկայացվել են թե՛ հեռուստաէկրաններում եւ թե՛ մամուլում:

- Առաջին քաղաքը, ուր ցուցադրված են նկարներս Պոլիսն է՝ ծննդավայրս, այնուհետեւ՝ Իտալիա, Զվիցերիա, Սպանիա, Բելջիքա, ԱՄՆ, Չինաստան, Մալեզիա, Ճափոն, Հայաստան երկու անգամ՝ 2004 եւ 2005 թվականներուն: Մենք 16 երկիրներէ նկարիչներով միություն մը ստեղծած ենք, որուն շնորհիվ ցուցահանդեսներ կկազմակերպենք աշխարհի տարբեր երկիրներուն մեջ:

- Կարո՞ղ եք մտաբերել որեւէ հետաքրքրական միջադեպ՝ կապված ձեր աշխատանքների ցուցադրման ժամանակ կամ ինչպիսի՞ ընդունելության եք արժանացել:

- Դժվար հարց է. ամեն տեղ շատ լավ ընդունված եմ, ոչ մեկ խնդիր ունեցած եմ. փոքրիկ միջադեպեր եղած են, երբեմն հուսահատական վայրկյաններ ապրած եմ, սակայն երբեք չեմ վհատված:

Մեկ միջադեպի մասին պատմեմ, եթե կուզեք, որ տեղի ունեցավ Ֆրանսայի Ավինյոն քաղաքին մեջ: Հիանալի ցուցահանդես էր, մանավանդ որ դիմացի ցուցասրահին մեջ Պիկասոն կծեծավեր: Բավական հոգնած՝ նստած էի ցուցասրահին մեկ անկյունը՝ հանգստանալու համար: Այցելուներուն մեջ նկատեցի պատանիի մը հետ եկած տարիքոտ տիկին մը: Դուրս ելած ատենը տարիքոտ կինը կատալոգ մը գնեց: Տղան, որ 15-16 տարեկան էր երեւի, ինքն ալ ուզեց կատալոգ մը ունենալ, սակայն մեծ մայրը մերժեց եւ չգնեց երկրորդ կատալոգը: Ես հեռվեն տեսա այս ամենը, մոտեցա, կատալոգ մը առի եւ պարզեցի պատանիին՝ ըսելով, որ նկարչուհին ես եմ, կուզեմ կատալոգ մը նվիրել իրեն. անունը հարցուցի: Տղան շատ հուզվեցավ, նայեցավ ինծի, եւ ըսավ. «Գիտե՞ք ինչու ուզեցի կատալոգն ունենալ»: Պատասխանեցի, որ, անշուշտ, չէի գիտեր: «Ցուցասրահ չմտած որոշած էի ինքզինքս մեռցնել այս գիշեր: Ձեր նկարները երբ տեսա, ինծի տեսա, ինծի կյանք տվին, ուզեցի կատալոգն ունենալ՝ այս գիշեր տոկալու համար ինքզինքս մեռցնելու այս փափագին»: «Կրնա՞ս պատմածդ տետրակին մեջ գրել», հարցուցի իրեն: «Կգրեմ», ըսավ եւ գրեց ցուցահանդեսի հուշերու տետրակին մեջ: Այդ վայրկյանին խորհեցա, որ մեկ հոգիի կրցա ազատել... Մոռցա հոգնությունս, հոգսերս, եւ որոշեցի շարունակել ցուցադրություններն ամենատարբեր թանգարաններեն եւ ցուցասրահներեն ներս: Ասանկ միջադեպեր շատ եղած են, բոլորին մասին կարելի չէ պատմել:

Ինծի համար ամենակարեւոր ցուցահանդեսը Հայաստանինն էր, քանի որ առաջին անգամն էր, որ Հայաստան հրավիրված էի: Մեծ ուրախություն էր. վերջապես կրցա նկարներս հայրենիքիս մեջ ցուցադրել: Ցուցահանդեսներուն ընթացքին առիթ ունեցա ծանոթանալու հետաքրքրական մարդոց: Երբեմն ալ ծանոթությունները կշարունակվին՝ բարեկամության վերածվելով: Այդպես պատահեցավ Երեւանի մեջ: Այժմ շատ բարեկամներ ունիմ Հայաստանի մեջ, եւ իմ այցելությունները հայրենիք սովորական դարձած են ինծի համար:

- Ձեր ընտանիքում ուրիշ նկարիչներ չկա՞ն:

- Ոչ, չկան. աղջիկս բժիշկ է, տղաս՝ փաստաբան, թոռնիկս՝ երաժիշտ:

- Ե՞րբ եք նորից այցելելու Հայաստան:

- Երկու-երեք ամիս հետո Հայաստան կըլլամ: Անցյալ այցելությանս ատեն գնացի Ղարաբաղ, այցելեցի կռուված, փոքրիկ գյուղերը, ապրեցա իրենց կյանքով: Այնքա՜ն գոհ եմ այս պտույտեն:

Հարցազրույցը՝
ԳՈՀԱՐ ԱՌՆՄՅԱՆԻ
Փարիզ, մարտ 2007 թ.

Խմբ. կողմից. - Ասիլվայի երեւանյան ցուցահանդեսը տեղի է ունենալու առաջիկա սեպտեմբերի 7-8-ը:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսների պատկերներով երեք գոբելեններ Մայր աթոռին

Օգոստոսի 22-ին Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ծայրագույն Պատրիարք եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսին Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի բարերար Լեւոն Սիարոնյանը հանձնեց Նորին Սրբության, ինչպես նաեւ երջանկահիշատակ Վազգեն Ա, Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսների պատկերներով ձեռագործ գոբելեններ:

Պրն. Սիարոնյանն իր խոսքում նշեց, որ շուրջ 18 ամիսների ընթացքում դրանք պատրաստել են Թավրիզի լավագույն մասնագետները: Նա հավելեց նաեւ, որ մեծ նվիրումով եւ ուրախությամբ է հանձնում այդ ամենը Նորին Սրբությանը:

Հանդիպման ավարտին Ամենայն հայոց հայրապետն օրհնության իր խոսքն ուղղեց ներկաներին: «Մենք մեր գնահատականն ենք բերում Ձեզ՝ Ձեր որդիական նվիրումի եւ սիրո համար, որ ցուցաբերել եւ ցուցաբերում եք առ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինը: Բազում օգտակարություններ եք ունեցել նրա առաքելությանն ի նպաստ եւ շարունակում եք օգտակար ծառայություններով շենացնել եւ բարեզարդել Մայր աթոռը»,- ասաց Նորին Սրբությունը:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Երաժշտական բուհը նաեւ մշակութային օջախ է

Մայր բուհում անցկացված ընդունելության քննություններից հետո Երեւանի պետական երաժշտանոցի Գյումրու մասնաճյուղը մեկնարկող ուստարում հերթական ուսանողական համալրումը կստանա գործող լարային, փողային, վոկալ, խմբավարական բաժիններում: Ընդունվածների թվում են նաեւ մասնաճյուղի «Իմպրոռիթմ» բազային վարժարանի լավագույն շրջանավարտները, որոնց մեջ կան Վլադիմիր Սպիվակովի հովանավորությամբ անցկացվող միջազգային փառատոնի մասնակիցներ: Ամռան ընթացքում բուհի լսարանների նորոգում եւ որոշ վերակառուցումներ են կատարվել՝ պայմանավորված մասնավորապես ուսանողների թվի աճով:

Պետական երաժշտանոցի Գյումրու մասնաճյուղը նաեւ քաղաքում իր տեղն ունեցող մշակութային օջախ է դարձել, որի առօրյայի մի մասն են կազմակերպվող երաժշտական փառատոները, համերգները, միջազգային մշակութային առնչություններն ու շփումները: Այս սեպտեմբերին Գյումրիում անցկացվելու է հայ-ռուսական մշակութային երկխոսության շարունակմանն ուղղված «Երկու մշակույթների երկխոսություն» գիտաժողովը, կան սաների համերգային հյուրախաղերի հրավերներ Ռուսաստանից, ԱՄՆ-ի Բոստոն քաղաքից, Թբիլիսիի կոնսերվատորիայից: Անցյալ տարվանից լույս է ընծայվում «Արվեստ եւ ժամանակ. հայացք Գյումրուց» գիտամշակութային եռամսյա հանդեսը, որի հիմնադիր-հրատարակիչն են ԵՊԿ Գյումրու մասնաճյուղը եւ «Իմպրոռիթմ» ՍՊԸ-ն:

«Փոքրիկ դերասանի թատրոնը» կմասնակցի միջազգային փառատոնին

Գյումրու պետական տիկնիկային թատրոնին կից 2004 թվականից գործող «Լիկիդոն» գեղագիտական հասարակական կազմակերպության մանկական թատերախումբը կմասնակցի հոկտեմբերի 8-ին Գերմանիայի Շրոլբերգ քաղաքում բացվող ամենամյա միջազգային թատերական փառատոնին, որի կազմակերպիչը տեղում գործող «Բուրաթինո» մանկական թատրոնն է: Գյումրեցի փոքրիկ դերասանները, որոնք իրենց խաղով ոչ մեկ անգամ հմայել են քաղաքի ու մարզի մի շարք գյուղական բնակավայրերի մանուկ հանդիսականներին, փառատոնին կներկայացնեն «Կարմիր գլխարկ» եւ Հ. Թումանյանի ստեղծագործության հիման վրա պատրաստված «Անխելք մարդը» բեմադրությունները: Հրավիրող կողմը նախապես դիտել է «Փոքրիկ դերասանի թատրոնի» ներկայացումների տեսահոլովակները, որոնցից ստացած տպավորությամբ էլ կայացել է հրավերը:

Ի դեպ, Շրոլբերգի հիշյալ մանկական թատրոնը ֆինանսավորում են տեղի քաղաքական գործիչները եւ ունի սեփական շենք իր բեմով ու դահլիճով, հարուստ դեկորացիաներով բեմադրություններ ներկայացնելու, ահավասիկ նաեւ միջազգային փառատոներ կազմակերպելու հնարավորություն: Այդ ամենը մեր շնորհալի մանկական թատերախմբի համար առայժմ երազանք է...

Գ. Մ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Իան Պորտերֆիլդ. «Կարող էինք նաեւ հաղթել»

Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության Հայաստան-Պորտուգալիա ընտրական մրցախաղը մեծ բավականություն պատճառեց ֆուտբոլասերներին, որոնք զոհ մնացին մեր ֆուտբոլիստների ցուցադրած խաղից: Այսօր ընթերցողներին ենք ներկայացնում հավաքականների մարզիչների կարծիքներն ընտրական մրցախաղի մասին:

Իան Պորտերֆիլդ (Հայաստան)- Կարծում եմ, այսօր հայկական ֆուտբոլի լավագույն օրերից մեկն է: Մենք խաղացինք մի հավաքականի հետ, որին մարզում է անվանի մարզիչ եւ որում բարձրակարգ ֆուտբոլիստներ են հանդես գալիս: Չնայած դրան, մեր ֆուտբոլիստները լավ խաղացին, նրանք մարտականորեն էին տրամադրված ու կարող էին նույնիսկ հաղթել: Մեր թիմը խաղադաշտ էր դուրս եկել հաղթողի հոգեբանությամբ: Ափսոս միայն, որ խաղային մի դրվագում պաշտպանների անուշադրության հետեւանքով գոլ բաց թողեցինք: Իսկ առաջին 15-20 րոպեներին կարող էինք 2-3 գոլ խփել:

Իմ գլխավորությամբ ՀՀ հավաքականը լավ խաղ է ցուցադրում: Ճիշտ է, ընտրական մրցաշարի 2 խաղում մեր հավաքականն անհաջող է խաղացել, սակայն ընդհանուր առմամբ հավաքականի ելույթներից գոհ եմ, հատկապես վերջին 3 հանդիպումներից, երբ 7 միավոր վաստակեցինք: Այժմ հավաքականում երիտասարդ ֆուտբոլիստներ կ[...], որոնք մեր ապագան են: Օրինակ՝ Գեւորգ Ղազարյանն ու Հենրիխ Մխիթարյանը: Շատ ափսոս, որ Ղազարյանը ծնոտը չկարողացավ մեզ հետ ամերիկյան շրջագայությանը մասնակցել, ինչը նրան խաղային զգալի փորձ կտար:

Լուիս Ֆելիպե Սկոլարի (Պորտուգալիա)- Կարծում եմ, որ ոչ-ոքին օրինաչափ էր: Բնականաբար, մենք Երեւան էինք ժամանել հաղթելու մտադրությամբ, ուստի այստեղ 2 թանկարժեք միավոր կորցրինք: Հայաստանի հավաքականը բավական լավ խաղ ցուցադրեց, արժանի մրցակցություն ցույց տվեց: Հենց հայերի լավ խաղի պատճառով մեզ չհաջողվեց Երեւանից 3 միավոր վաստակած մեկնել:

Երեւանում պորտուգալացիների «սայթաքումը» հնարավորություն էր ընձեռել սերբերին դառնալու «A» խմբի դեռեւս առաջատարը: Դրա համար նրանց անհրաժեշտ էր հյուրընկալվելիս հաղթել բելգիացիներին: Սակայն չստացվեց: Բելգիայի հավաքականը շատ լավ անցկացրեց հանդիպումը եւ հաղթեց 3-2 հաշվով: Բելգիացիներից աչքի ընկան Դեմբելեն (2) եւ Միրալասը, սերբերից 2 գոլերն էլ խփեց Կուզմանովիչը: Ֆինները էլ սեփական հարկի տակ 2-1 հաշվով պարտության մատնելով ղազախներին, ամրապնդվեցին 2-րդ տեղում: Այնպես որ, «A» խմբում եզրափակիչի ուղեգրերի համար պայքարը զգալիորեն սրվեց:

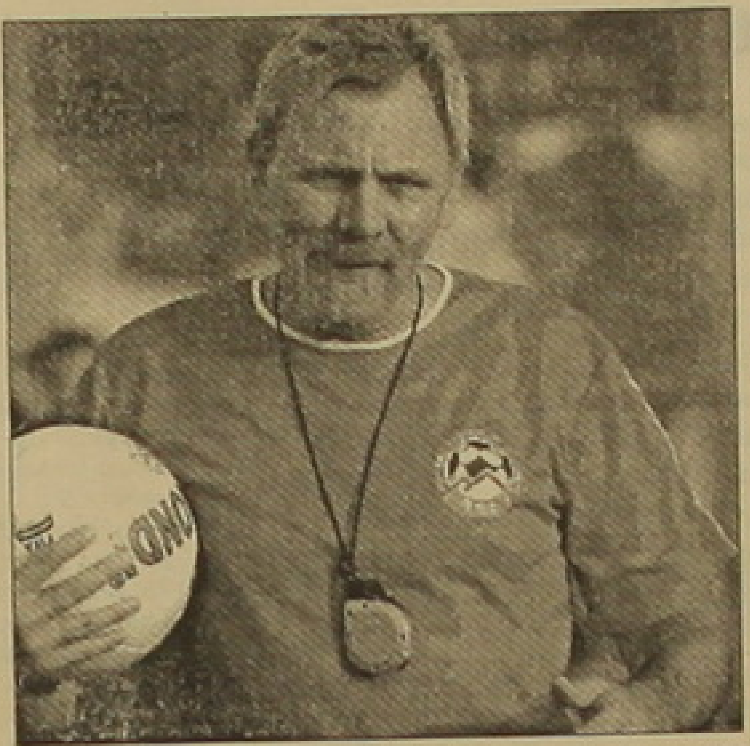

Ընտրական «A» խմբում հաջորդ հանդիպումները կկայանան սեպտեմբերի 8-ին: Այդ օրը տեղի կունենան Պորտուգալիա-Լեհաստան, Սերբիա-Ֆինլանդիա մրցախաղերը: Իսկ ՀՀ հավաքականը հերթական հանդիպումը կանցկացնի հոկտեմբերի 13-ին՝ հյուրընկալելով սերբերին: Իսկ մինչ այդ, սեպտեմբերի 8-ին եւ 12-ին մեր ընտրանին ընկերական մրցախաղեր կանցկացնի Կիպրոսի եւ Մալթայի հավաքականների հետ:

Կայացած ընտրական մյուս խաղերում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. Սան Մարինո-Կիպրոս՝ 0-1, Էստոնիա-Անդորրա՝ 2-1, Հս. Իռլանդիա-Լիխտենշտեյն՝ 3-1:

«A» խումբ

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լեհաստան	9	6	1	2	15-7	19
2. Ֆինլանդիա	9	5	2	2	11-6	17
3. Պորտուգալիա	8	4	3	1	16-6	15
4. Սերբիա	8	4	2	2	12-7	14
5. Բելգիա	9	3	1	5	8-12	10
6. Հայաստան	8	2	2	4	4-8	8
7. Ղազախստան	9	1	3	5	6-13	6
8. Ադրբեջան	8	1	2	5	4-17	5

Նահանջ 2 հորիզոնականով

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ազգային հավաքականների դասակարգման հերթական վարկանիշային ցուցակը: Հայաստանի ազգային հավաքականը նախորդ ամսվա համեմատ ցուցակում 2 հորիզոնական նահանջել է եւ 396 վարկանիշով զբաղեցնում է 81-րդ տեղը: 2 հորիզոնականով նահանջ է ապրել նաեւ Պորտուգալիայի ընտրանին՝ եզրափակելով լավագույն տասնյակը: Ընտրական մրցաշարում ՀՀ հավաքականի մյուս մրցակիցները զբաղեցնում են հետեւյալ դիրքերը. Սերբիա (18-րդ տեղ, -1), Լեհաստան (20-րդ, +1), Ֆինլանդիա (38-րդ, +3), Բելգիա (69-րդ, +1), Ադրբեջան (107-րդ, +2), Ղազախստան (115-րդ, +3):

Ամենամեծ առաջընթացն ունեցել է Իրաքի հավաքականը, որը վերջերս դարձել էր Ասիայի գավաթակիր: Իրաքցիները 16 տեղով առաջադիմել են՝ ներկայում զբաղեցնելով 64-րդ հորիզոնականը: 12 տեղով վեր է բարձրացել Նամիբիայի հավաքականը, 11 տեղով՝ Հնդկաստանի ընտրանին: Իսկ ահա Պանամայի հավաքականը 14 հորիզոնականով նահանջել է:

Լավագույն տասնյակի առաջատար հնգյակի դիրքերն անսասան են մնացել: Տասնյակում ընդգրկվել են չեխերը, որոնք լավագույնների շարքում փոխարինել են մեքսիկացիներին:

Ներկայացնում ենք լավագույն տասնյակի եւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների ցուցանիշները:

1. Բրազիլիա	1508
2. Արգենտինա	1491
3. Իտալիա	1430
4. Ֆրանսիա	1380
5. Գերմանիա	1337
6. Խորվաթիա	1223
7. Հոլանդիա	1211
8. Իսպանիա	1165
9. Չեխիա	1158
10. Պորտուգալիա	1157
15. Ուկրաինա	1002
24. Ռուսաստան	909
58. Ուզբեկստան	508
69. Բելառուս	438
78. Լիտվա	401
81. Հայաստան	396
103. Վրաստան	325
106. Մոլդովա	292
107. Ադրբեջան	290
110. Լատվիա	274
115. Ղազախստան	251
125. Էստոնիա	213
145. Տաջիկստան	116
153. Ղրղզստան	97
172. Թուրքմենստան	50

Երեւանցի լողորդների առավելությունն ակնհայտ էր

Համահայկական 4-րդ խաղերում ավարտվեցին լողի մրցումները: Մեծ առավելության հասան երեւանցի լողորդները, որոնց բաժին հասավ խաղարկվող մեդալների մեծ մասը: Նշենք, որ մեդալների քանակն ավելի մեծ կլիներ, եթե համաձայն գործող մրցակարգի չսահմանափակվեր մեկ քաղաքից մրցանակակիրների թիվը: Ըստ մրցակարգի, մեկ քաղաքի տվյալ լողաձեւում երկու մարզիկից ավելի մրցանակակիր դառնալ չի կարող: Ինչպես տեղեկացրեց լողի մրցումների գլխավոր մրցավար, սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության վարչության պետ Էդիկ Մանթաշյանը, նման մրցակարգը նպատակ ունի խրախուսելու նաեւ այլ քաղաքների լողորդներին: Ըստ նրա, ընդհանուր առմամբ խաղերում լողորդները վատ հանդես չեկան: Գրանցվեցին Համահայկական խաղերի ռեկորդներ, Հայաստանի մեկ ռեկորդ: Մրցումներին մասնակցեցին 15 քաղաքների 70-ից ավելի լողորդներ:

Մրցումների վերջին օրը երեւանցի լողորդները կրկին լավագույնն էին: Վարդուհի Ավետիսյանն այս խաղերում իր 2-րդ ոսկե մեդալը նվաճեց՝ հաղթող ճանաչվելով 50 մ բրաս լողաձեւում: Կրկնակի հաջողության հասան նաեւ Անահիտ Բարսեղյանն ու Միքայել Քոլոյանը, որոնք նվաճեցին 2-րդ ոսկե մեդալները նվաճեցին 100 մ ազատ լողաձեւում: 50 մ բրաս լողաձեւում առաջին տեղը գրավեց Մոսկվայի թիմի անդամ Վահե Գաբրիելյանը:

Գլխավոր մրցանակն Իլյա Սմիրինին

Ավարտվեց շախմատի «Ակրոպոլիսի գավաթի» խաղարկությունը: 8-րդ տուրում Էլինա Դանիելյանը հաղթեց Գեորգիոս Գումասին, իսկ հաջորդ տուրում պարտվեց Սթելիոս Հալկիասին: Մրցաշարում անցկացրած 9 հանդիպումներում հայ շախմատիստուհին վաստակեց 5 միավոր եւ զբաղեցրեց 33-րդ տեղը: Մրցաշարի հաղթող դարձավ Իսրայելը ներկայացնող Իլյա Սմիրինը, որը վաստակեց 7 միավոր: Վերջին երկու տուրերում նա ոչ-ոքի ավարտեց պարտիաները Քրիստոս Բանիկասի եւ Վադիմ Մալախովի հետ: Վեց շախմատիստ՝ Կիրիլ Գեորգիեւը, Միրչեա Պարլիգրասը, Դիմիտրիոս Մաստրովասիլիսը, Վադիմ Մալախովը, Քրիստոս Բանիկասն ու Դմիտրի Սվետուշկինը հաղթողից հետ մնացին կես միավորով:

Բադմինտոնիստներն աչքի ընկան վարպետ խաղով

Համահայկական 4-րդ խաղերում հայտնի դարձան բադմինտոնի մենախաղերի հաղթողները: Հատկապես համառ մրցապայքար ծավալվեց տղամարդկանց մենախաղի եզրափակիչում, որտեղ չեմպիոնի կոչումը վիճարկեցին երեւանցի Հայկ Միսակյանը եւ բուլղարացի, Հասկովո քաղաքի ներկայացուցիչ Սարգիս Հակոբյանը: Մեծ ջանքերի գնով Հայկին հաջողվեց երկու խաղափուլն էլ շահել (22-20, 21-18) եւ դառնալ Համահայկական 4-րդ խաղերի չեմպիոն: 3-րդ տեղը զբաղեցրեց երեւանցի Սպարտակ Ոսյանը, որը պարտության մատնեց իր համաքաղաքացի Հարություն Պողոսյանին՝ 2-0:

Կանանց մենախաղում երեւանցի Աննա Նազարյանը 2 խաղափուլում (21-9, 21-14) առավելության հասավ նախկին երեւանցի, ներկայումս Կիեւում բնակվող Ռուզաննա Հակոբյանի նկատմամբ: Բրոնզե մրցանակակիր դարձավ Սոֆիայի մարզուհի Մարիամ Համբարձումյանը, որը 2-1 հաշվով հաղթեց երեւանցի Լաուրա Սամվելյանին: Մրցանակակիրների պարգեւատրությունը կատարեցին օլիմպիական խաղերի չեմպիոն Օգսեն Միրզոյանն ու սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության վարչության պետ Արտյոմ Նազարյանը: Ի դեպ, չեմպիոնուհին՝ Աննան, վերջինիս դուստրն է:

Մրցումների ավարտից հետո խնդրեցինք մրցաշարի մասին իր տպավորությունները կիսել բադմինտոնի միջազգային ֆեդերացիայի գործկոմի անդամ, բուլղարահայ Բյուզանդ Ղասաբյանին:

- Բադմինտոնը 2-րդ անգամ է ընդգրկվում Համահայկական խաղերի ծրագրում: Մրցումները ցույց տվեցին, որ մարզաձեւը Հայաստանում զարգանում է արագ, որի համար շատ ուրախ եմ: Կան բավական լավ աղջիկներ ու տղաներ, որ սիրով զբաղվում են բադմինտոնով:

Բադմինտոնիստները բավական լավ խաղամակարդակ ցույց տվեցին մրցումներում: Նախորդ խաղերի համեմատ բավական աճել է բադմինտոնից մասնակից քաղաքների թիվը, ինչը վկայում է, որ աշխարհի հայության մեջ բադմինտոնը գնալով մեծ տարածում է գտնում: Այսօր 163 երկրներ են անդամակցում մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիային:

Այժմ աշխարհում ստեղծվել է բադմինտոնի համաշխարհային 3 կենտրոն: Չինաստանից ու Գերմա-

նիայից հետո նման կենտրոն է հիմնվել նաեւ Սոֆիայում: Այստեղ մենք հայ մարզիկների ու մարզիչների համար կազմակերպել ենք սեմինար պարապմունքներ, մարզումներ, ինչը զգալի օգնություն է նրանց: Մտադիր ենք 2008 թ. Երեւանում միջազգային մրցաշար կազմակերպել մի քանի երկրների մարզիկների մասնակցությամբ: Նաեւ միջազգային ֆեդերացիան մտադիր է մարզագույքով օգնել Հայաստանի մարզիկներին: Հայաստանի բադմինտոնի ֆեդերացիայի նախագահ Հրաչ Պողոսյանի հետ համագործակցության, փոխօգնության ծրագրեր ենք մշակել, ինչը կնպաստի մարզաձեւի զարգացմանը:

Բառնաուլցիները հաջող հանդես եկան

Ֆուտբոլի մրցաշարում երկու խմբերում արդեն ավարտվել են նախնական փուլի հանդիպումները եւ որոշվել են քառորդ եզրափակիչի մասնակիցները:

Բավական թեժ մրցապայքար էր ծավալվել 4-րդ խմբում: Այստեղ հաջող հանդես եկան բառնաուլցիները, որոնք խմբում գրավեցին 1-ին տեղը եւ մտան քառորդ եզրափակիչ: Բառնաուլի թիմը լրջորեն էր նախապատրաստվել մրցաշարին՝ դեռեւս օգոստոսի 14-ից ուսումնամարզական հավաք անցկացնելով Ծաղկաձորում: Առաջին խաղում Բառնաուլի թիմը ոչ-ոքի (0-0) ավարտեց հանդիպումը Թեհրանի բավական ուժեղ ակումբի հետ, այնուհետեւ խոշոր հաշվով հաղթեց Նիժնեվարտովսկի թիմին (5-1): Վերջին խաղը Գլենդեյլի թիմի հետ ավարտվեց ոչ-ոքի (1-1): Արդյունքում բառնաուլցիները վաստակեցին 5 միավոր եւ նույնքան միավոր ունեցող Գլենդեյլի ու Թեհրանի թիմերին գերազանցեցին խփած եւ բաց թողած գնդակների տարբերությամբ ու խմբում գրավեցին 1-ին տեղը: Պայքարը կշարունակի նաեւ Գլենդեյլի թիմը, որը ոչ-ոքի է խաղացել Թեհրանի հետ (1-1) եւ 5-1 հաշվով հաղթել է Նիժնեվարտովսկի ֆուտբոլիստներին:

3-րդ խմբում բոլորից հաջող հանդես եկան Սպահանի ֆուտբոլիստները, որոնք միեւնույն 3-0 հաշվով պարտության մատնեցին Ալմելոյի եւ Բրյուսելի թիմերին, 3-1 հաշվով էլ առավելության հասան երեւանցիների նկատմամբ: Վերջիններս գրավեցին 2-րդ տեղը եւ սպահանցիների հետ կշարունակեն պայքարը քառորդ եզրափակիչում: Երեւանի թիմը հաղթանակներ է տոնել Ալմելոյի (7-0) եւ Բրյուսելի (3-0) թիմերի նկատմամբ:

Թենիսիստների թիմային պայքարն ավարտվեց

Ավարտվեց սեղանի թենիսի թիմային առաջնությունը: Տղամարդկանց մրցաշարում եզրափակիչում չեմպիոնի կոչումը վիճարկեցին Գյումրիի եւ Երեւանի թիմերը: Հաջողությունն ուղեկցեց գյումրեցիներին: Բրոնզե մեդալները նվաճեցին Ստեփանակերտի թենիսիստները:

Կանանց մրցապայքարում հաղթող ճանաչվեց Երեւանի թիմը, որը եզրափակիչում հաղթեց Ստեփանակերտին: 3-րդ տեղը գրավեց Վանաձորի թիմը:

Հայ ըմբիշը 2-րդ մրցանակակիր

Պեկինում ավարտված հունահռոմեական ըմբշամարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությունում Հայաստանին 2-րդ մեդալը պարգեւեց էջմիածնեցի Արթուր Շահինյանը: Մինչեւ 84 կգ քաշային կարգում Արթուրը եզրափակիչ գոտեմարտում զիջեց իրանցի ըմբիշին եւ արժանացավ արծաթե մեդալի:

Հիշեցնենք, որ մինչ այդ մեր հավաքականին ոսկե մեդալ էր պարգեւել Արսեն Ջուլֆալակյանը (74 կգ): Ընդհանուր առմամբ Պեկինում հանդես էին գալիս 6 հայ ըմբիշներ, որոնցից 2-ն արժանացան պարգեւների:

էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ամերիկահայ կինոբեմադրիչի առաջին ֆիլմը Սան Սեբաստիանի կինոփառատոնում

Սան Սեբաստիանի (Իսպանիա, Բասկերի երկիր) 55-րդ կինոփառատոնում սեպտեմբերի 20-29 առաջին անգամ կցուցադրվի Լոս Անջելեսում բնակվող 31-ամյա գրող-կինոբեմադրիչ Էրիկ Նազարյանի անդրանիկ ֆիլմը՝ «Տխրության ժամ»: Մուլտի-էթնիկ անսամբլային դրամա է, գործողությունների կենտրոնը՝ Լոս Անջելեսը: Նազարյանի ֆիլմն իսպանական այս կինոփառատոնում ներկայացված միակ ամերիկյան ֆիլմն է, որն ընդգրկվել է այս տարվա Սան Սեբաստիանի կինոփառատոնի «Նոր բեմադրիչներ» մրցութային ծրագրում, որի համար սահմանված է նույնանուն մրցանակ: Այս ծրագրում ընտրվել են առաջին եւ երկրորդ կարգի 16 ֆիլմեր, նկարահանված Իսպանիայում, Չինաստանում, Գերմանիայում, Կորեայում, Իրանում, Մեծ Բրիտանիայում, Շվեդիայում, Իսրայելում, Ֆրանսիայում եւ այլուր:

Նազարյանը պատմում է, որ Սան Սեբաստիանի կինոփառատոնի մասին ինքն առաջին անգամ իմացել է ավագ դպրոցում կարդացած կինոամսագրից: «Դա Եվրոպայի ամենահին կինոփառատոներից է, համաշխարհային կինոժառանգությամբ հարուստ: Ինձ համար իրոք մեծ պատիվ է այնտեղ առաջին անգամ ֆիլմ ներկայացնելը»:

«Տխրության ժամում» Լոս Անջելեսում բնակվող մի քանի օտարականներ հյուսում են իրենց կորուսյան ու հույսի պատմությունները, չիմանալով, որ իրենց ճակատագրերը բախվում են մեկմեկու, թվում է՝ աննշան, բայց իրականում՝ շատ ավելի խորը:

«Մեծանալով Լոս Անջելեսում, որտեղ հայ գաղթական միջավայրում մեծացել եմ, թե որքան բազմազգ ու մեկուսի է այս քաղաքը, ինչպես նման Բաբելոնի աշտարակին: Միախառնվում են բազմաթիվ լեզուներ, բայց մարդիկ կարծես միմյանց հետ չեն խոսում», ասում է 31-ամյա կինոբեմադրիչը:

Էրիկ Նազարյանը ծնվել է Հայաստանում, 4 տարեկանում ծնողների հետ արտագաղթել է Մ. Նահանգներ: Ուսանել է Հարավային Կալիֆոռնիայի կինոյի եւ հեռուստատեսության դպրոցում, ներկայում աշխատում է 2 ֆիլմ-նախագծի վրա, որոնցից մեկը՝ հետպատերազմյան դրամա է՝ արցախյան ազատամարտի մասին: Իր «Տխրության ժամ» ֆիլմում Էրիկ Նազարյանը բացահայտում է մեքսիկացի որմնանկարչի, լուսանկարչական ապարատ նորոգող հայի, աֆրո-ամերիկացի կիթառիստի եւ Լոս Անջելես գետի մերձակայքում բնակվող բրիտանացի թոշակառուի հարաբերությունները: Ֆիլմում հանդես են գալիս այնպիսի կինոաստղեր, ինչպես Էլիսա Միլանոն, Քլերենս Վիլյամս երրորդը, Էմիլի Ռայոզը, բրիտանացի դերասան Դերիկ Օ՛ Քոնորը, դանիացի դերասան Յորիկ վան Վագենինգենը:

Սան Սեբաստիանի կինոփառատոնից հետո «Տխրության ժամը» կցուցադրվի Լոս Անջելեսում:

Ռ. Պ.

ՀՀ ԿԲ հաշվեկշիռը 2007թ հունիսի 30-ի դրությամբ

	2007թ. 30 հունիս հազ. դրամ	2007թ. 31 մարտ հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ակտիվներ արտարժույթով			
Դրամական միջոցներ	363,747	499,669	491,363
Բանկերում եւ այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	260,969,288	246,890,470	283,201,115
Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները եւ վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում	142,557,852	116,122,050	79,440,951
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	8,661,497	17,154,812	21,435,036
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	2,053,323	4,245,210	5,117,455
Այլ ակտիվներ	261,586	3,502,380	166,248
	414,867,293	**388,414,591**	**389,852,168**
Ակտիվներ տեղական արժույթով			
Վարկեր եւ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	13,285,961	18,826,865	15,290,302
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	50,525,863	19,038,974	19,171,500
Հիմնական միջոցներ	6,883,589	6,896,261	7,061,116
Ոչ նյութական ակտիվներ	65,118	75,138	70,484
Այլ ակտիվներ	931,563	709,492	566,507
	71,692,094	**45,546,730**	**42,159,909**
Ընդամենը ակտիվներ	**486,559,387**	**433,961,321**	**432,012,077**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴ			
Պարտավորություններ արտարժույթով			
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	22,091,077	26,036,846	25,810,253
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	54,036,435	58,856,937	59,694,152
Այլ փոխառություններ	8,200,637	8,274,450	8,043,093
Այլ պարտավորություններ	3,598,955	93,675	29,897
	87,927,104	**93,261,908**	**93,577,395**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թողարկումներ եւ մեստաղարածներ շրջանառության մեջ	241,866,663	216,129,860	226,841,135
Ֆինանսական եւ այլ հաստատությունների ավանդներ եւ հաշիվների մնացորդներ	24,821,245	24,844,561	39,301,849
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	98,762,061	70,187,903	61,532,562
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	45,303,622	52,154,290	38,987,836
Այլ պարտավորություններ	821,417	4,298,596	946,661
	411,575,008	**367,615,210**	**367,610,043**
Ընդամենը պարտավորություններ	**499,502,112**	**460,877,118**	**461,187,438**

	2007թ. 30 հունիս հազ. դրամ	2007թ. 31 մարտ հազ. դրամ	2006թ. հազ. դրամ
Կուտակված վնաս			
Թողարկված կապիտալ	100,000	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ	9,870,486	9,870,486	9,870,486
Լրացուցիչ կանոնադրական կապիտալ	42,009,598	12,734,237	12,734,237
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	(77,587)	(183,701)	(249,275)
Կուտակված վնաս	(64,845,222)	(49,436,819)	(51,630,809)
Ընդամենը կուտակված պակասուրդ	**(12,942,725)**	**(26,915,797)**	**(29,175,361)**
Ընդամենը պարտավորություններ եւ կուտակված պակասուրդ	**486,559,387**	**433,961,321**	**432,012,077**

www.azg.am www.azgdaily.com

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Երիտասարդության եւ համայնքների գործողությունների ծրագիր

USAID AED

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթության զարգացման ակադեմիայի Երիտասարդության եւ համայնքների գործողությունների ծրագիրը (ԿԶԱ/ԵՀԾ) ցանկանում է լրացնել մարզային համակարգողի թափուր պաշտոնը Սյունիքի մարզում աշխատելու համար

Աշխատանքային պարտականությունները ներառում են.

• Սյունիքի մարզի՝ թվով մինչեւ ութ համայնքների հետ կապերի հաստատում եւ պահպանում՝ համայնքների երիտասարդ եւ տարիքով ավելի մեծ անդամների խաղաղացիական ակտիվության եւ հանրային խնդիրների վերաբերյալ նրանց իրազեկության բարձրացման, ինչպես նաեւ այդ խնդիրների լուծման գործընթացում նրանց ներգրավվածության ընդլայնման նպատակով:

• Համայնքի անդամների մոբիլիզացում, ժողովների վարում, կարիքների գնահատում, դրանց վերաբերյալ հաշվետվությունների պատրաստում եւ ներկայացում, ուղղորդում, ծրագրի մոնիտորինգ, եւ այլն:

Պահանջվող փորձ եւ հմտություններ.

- ունենալ համայնքների հետ աշխատանքի եւ համայնքի անդամների մոբիլիզացման եւ օժանդակման առնվազն երկու տարվա փորձ զարգացման ոլորտում գործող որեւէ կազմակերպությունում,
- ունենալ փոխգործակցության եւ ներկայացման/հռետորական խոսքի գերազանց հմտություններ,
- ծրագրի իրականացման գործում ցուցաբերել ստեղծագործական եւ գործնական մոտեցում՝ կողմնորոշված ձեւով աջակցելով եւ խորհրդատվություն տրամադրելով համայնքի երիտասարդ եւ չափահաս անդամներին,
- աշխատանքում դրսեւորել մեծ մղում եւ եռանդ,
- լինել կազմակերպված եւ հետեւողական աշխատանքը կազմակերպելու եւ տարբեր մարտահրավերներ եւ հնարավորություններ ունեցող բազմազան միջավայրերում մեծ ներգործություն ունեցող աշխատանք իրականացնելու գործում,
- ունենալ ղեկավարության հետ նվազագույն շփման պայմաններում աշխատելու ունակություն եւ փորձ,
- ելնելով ծրագրի պահանջներից՝ պատրաստ լինել հաճախ եւ տարվա բոլոր եղանակներին ճանապարհորդել Սյունիքի մարզի ողջ տարածքով, ինչպես նաեւ մարզից Երեւան,
- տիրապետել համակարգչով աշխատելու հմտություններին, հատկապես Microsoft Office, Internet եւ email ծրագրերին),
- անգլերեն լեզվի իմացությունը (խոսել, գրել, կարդալ) ցանկալի է, սակայն պարտադիր պահանջ չէ:

Դիմել ցանկացողները կարող են փաստաթղթերը (նամակ եւ ինքնակենսագրություն) ներկայացնել ԿԶԱ/ԵՀԾ՝ հետեւյալ հասցեով.
Երեւան, Այգեձոր փողոց 10, կամ ուղարկել ycap@aed.am էլ. փոստի հասցեով:
Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետն է 2007թ. սեպտեմբերի 3-ը:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել (37410) 22 56 36; 26 69 36

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/55» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության կարիքների համար սարքավորումների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.00-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/56» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության կարիքների համար կահույքի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.30-ը:

ՎՐԻՊԱԿ

Օրաթերթի 2007թ. օգոստոսի 23-ի համարում տպագրված, «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից «ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանի կարիքների համար անհրաժեշտ գույքի արտադրության աշխատանքների ձեռքբերման» նպատակով հայտարարված մրցակցային բանակցությունների մասին հայտարարության տեքստում տեղ է գտել վրիպակ՝ ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/32 փոխարեն կարդալ ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/130:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 23.08.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: